

Den norske formuesskatten

En analyse av skattens virkninger på små og mellomstore bedrifter

Mari Sakkestad og Kristina Kjetland Skarsgaard

Veileder: Jarle Møen

Masterutredning i Økonomisk styring og Finansiell økonomi

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Dette selvstendige arbeidet er gjennomført som ledd i masterstudiet i økonomi- og administrasjon ved Norges Handelshøyskole og godkjent som sådan. Godkjenningen innebærer ikke at Høyskolen eller sensorer innestår for de metoder som er anvendt, resultater som er fremkommet eller konklusjoner som er trukket i arbeidet.

Forord

Denne utredningen er gjennomført som en del av masterstudiet i økonomi og administrasjon ved Norges Handelshøyskole, og utgjør 30 studiepoeng av våre hovedprofiler Økonomisk styring og Finansiell økonomi. Utredningen er skrevet med stipend fra Norsk senter for skatteforskning og Skatteetaten.

Valg av tema for oppgaven er et resultat av interessante forelesinger i faget Personlig Økonomi og et ønske om å skrive en oppgave hvor vi studerte regnskapsdata. Formuesskatten er omdiskutert, men lite forsket på, noe vi fant appellerende. Arbeidet med utredningen har vært givende og gitt oss mange nye erfaringer.

Vi vil rette en stor takk til vår veileder Jarle Møen som har vist stort engasjement og interesse, og som har vært tilgjengelig til alle døgnets tider. I tillegg vil vi takke Paul-Gunnar Larssen i Skatt Vest og Marcus Zackrisson i Skattedirektoratet for hjelpen vi har fått i forbindelse med uthenting av data. Vi ønsker også å takke alle andre som har hjulpet oss med gode innspill, råd og tips underveis i prosessen.

Avslutningsvis ønsker vi å takke våre forelesere, medstudenter, studentforeningen og alle som har bidratt til fem fine og lærerike år ved Norges Handelshøyskole.

Bergen, juni 2013

Mari Sakkestad

Kristina Kjetland Skarsgaard

Sammendrag

Denne masterutredningen tar for seg formuesskattens virkninger på ikke-børsnoterte aksjeselskap hvor personlig eier har en eierandel på minimum 50 %. Ved hjelp av deskriptiv og empirisk analyse undersøker vi om formuesskatten skaper økonomiske utfordringer for bedriftene. Vi ser på påstandene om at formuesskatten tapper bedrifter for kapital og at den fører til likviditetsutfordringer. Videre undersøker vi for hvilke bedrifter de eventuelle utfordringene er størst.

Vår utredning viser at formuesskatt betales av eiere i finansielt sterke bedrifter, og at det er svært få bedrifter som opplever økonomiske utfordringer som følge av formuesskatten. Vi finner at bedrifter hvor hovedeier betaler formuesskatt er mer solide og mer likvide enn bedrifter hvor hovedeier ikke betaler formuesskatt. Dette bekreftes både av våre deskriptive analyser og regresjonsanalysene. Basert på tall for 70 000 bedrifter viser vår analyse at det ikke er grunnlag for å hevde at bedrifter får problemer som følge av at de må betjene eiers formuesskatt.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	6
1.1 MOTIVASJON.....	6
1.2 PROBLEMSTILLING.....	7
1.3 FORMÅL.....	8
1.4 STRUKTUR OG OPPBYGNING	8
2. TEORI OM SKATT OG SKATTESYSTEMER	9
2.1 SKATT	9
2.2 DET NORSKE SKATTESYSTEMET.....	10
3. OM FORMUESSKATT	17
3.1 DEN NORSKE FORMUESSKATTEN	17
3.2 FORMUESSKATT I ET INTERNASJONALT PERSPEKTIV.....	24
3.3 ANALYSER AV FORMUESSKATTENS VIRKNINGER.....	26
3.4 DEBATTEN OM FORMUESSKATT	29
4. METODE	36
4.1 DESKRIPTIV ANALYSE.....	36
4.2 REGRESJONSANALYSE	36
5. DATA	38
5.1 DATASET.....	38
5.2 PRIMÆRDATA OG SEKUNDÆRDATA	39
5.3 VALIDITET	39
5.4 RENSING AV DATASET.....	39
5.5 DATABEHANDLING	40
6. ANALYSE	45

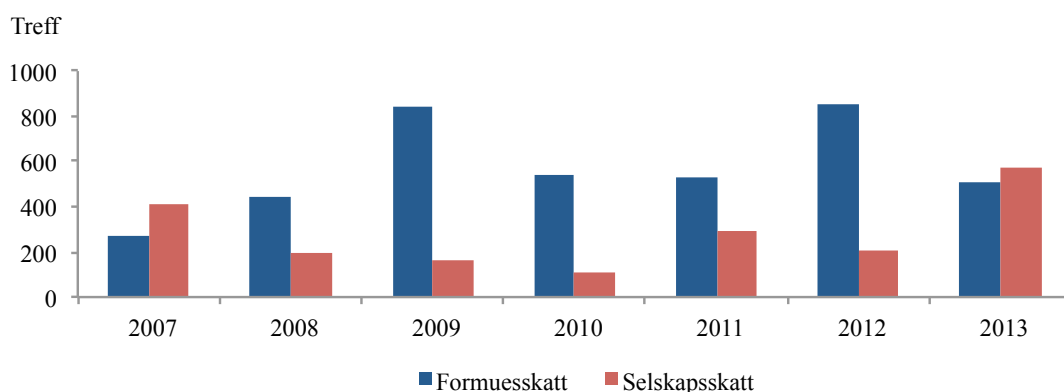

6.1	SAMMENHENGEN MELLOM FORMUESSKATT OG UTBYTTE	45
6.2	OVERSIKTSBILDE – POPULASJON	51
6.3	TAPPER FORMUESSKATTEN BEDRIFTER FOR KAPITAL?	54
6.4	FØRER FORMUESSKATTEN TIL LIKVIDITETSUTFORDRINGER I BEDRIFTENE?	59
6.5	FOR HVILKE BEDRIFTER ER UTFORDRINGENE EVENTUELT STØRST?.....	72
7.	PRIVAT EIERSKAPSBERETNING 2012	80
8.	AVSLUTNING	84
8.1	KONKLUSJON	84
8.2	FORSLAG TIL VIDERE ARBEID.....	85
8.3	SVAKHETER VED ANALYSEN.....	85
	LITTERATURLISTE	88
	APPENDIX.....	93

1. Innledning

1.1 Motivasjon

Formuesskatten er et omdiskutert tema. De siste årene har skattens fordeler og ulemper blitt heftig debattert, noe et søk i det digitale mediearkivet A-tekst (2013) illustrerer. Fra 1. januar 2007 til 30. mai 2013 var det i alt 3 986 treff på «formuesskatt». Til sammenligning hadde et tilsvarende søk på «selskapsskatt» kun 1 955 treff.

Figur 1.1: Antall treff på søk "formuesskatt" og "selskapsskatt". År 2007-2013
Kilde: A-tekst (2013)

Det er mange sterke meninger om formuesskatten. Blant annet har det blitt argumentert kraftig for avvikling av formuesskatten på grunn av dens påståtte skadevirkninger på bedrifter. To hovedargumenter for å fjerne formuesskatten er at den fører til en nedbygging av bedrifters egenkapital, og at den gir bedriftene likviditetsutfordringer. Trond Skotvold (2013), regiondirektør i NHO Troms, har uttalt at «Den mest brutale effekten av formuesskatten er at den altfor ofte tvinger bedriftseiere til å tappe bedriftene for kapital». Hans Olav Syversen (2013), medlem av Stortingets Finanskomité, vektlegger i et debattinnlegg i Stavanger Aftenblad at «Formuesskatten skaper også en likviditetsutfordring for mange gründere og familiebedrifter».

For å underbygge de mange argumentene har det blitt utført studier basert på spørreundersøkelser blant bedriftseiere, men det har i liten grad blitt utført empiriske analyser.

NHO og Rederiforbundet sin rapport «Privat eierskapsberetning» har vært med på å danne grunnlaget for vår masterutredning. Rapporten tar for seg formuesskattens effekter på

---

bedrifts-Norge og konkluderer med at skatten påvirker bedriftenes likviditet og utbyttepolitikk. I rapporten står det følgende:

«Resultatene gir en klar indikasjon på at det er mange eiere som velger å ta ut kapital av foretaket gjennom utbytte for å betale formuesskatt når resultatene ikke er gode nok til å kunne håndtere formuesskatten» (Grimsby, Grünfeld & Ullstein, 2012, s. 23).

Vi ønsker å etterprøve resultatene fra denne rapporten i vår utredning.

1.2 Problemstilling

Den overordnede problemstillingen for masterutredningen er:

Fører formuesskatten til økonomiske utfordringer i små og mellomstore bedrifter?

Dette besvarer vi ved hjelp av følgende tre forskningsspørsmål:

1. Tapper formuesskatten bedrifter for kapital?

Med dette forskningsspørsmålet ønsker vi å se på i hvilken grad bedrifter tappes for kapital for at eier skal kunne betale formuesskatt. Dette danner et grunnlag for videre analyse av de bedriftene som det hevdes vil ha økonomiske utfordringer forbundet med skatten.

2. Fører formuesskatten til likviditetsutfordringer i bedriftene?

I det andre forskningsspørsmålet tar vi utgangspunkt i bedriftene som vi på grunnlag av forskningsspørsmål 1 antar vil bygge ned egenkapitalen. Vi undersøker deres finansielle situasjon gjennom bruk av nøkkeltall.

3. I hvilke bedrifter er utfordringene eventuelt størst?

Med det siste forskningsspørsmålet forsøker vi å identifisere hvilke type bedrifter som kan ha økonomiske utfordringer knyttet til formuesskatten. Vi undersøker nystartede bedrifter, da disse ofte er i en investeringsfase uten likvide midler, og dermed kan få likviditetsutfordringer hvis de kommer i formuesskatteposisjon. Vi ser også på om det er en forskjell mellom kapitalintensive og arbeidsintensive bransjer.

1.3 Formål

Gjennom vår masterutredning ønsker vi å gi et objektivt bidrag til debatten om formuesskatt. Vi ønsker å gi et bilde av tilstanden til bedriftene hvor eier betaler formuesskatt, slik at effektene av formuesskatten synliggjøres. Ved bruk av faktiske lignings- og regnskapstall hentet fra Skatteetaten, vil vi analysere de påståtte utfordringene rundt formuesskatten.

1.4 Struktur og oppbygning

Utredningen er inndelt i åtte kapitler. Kapittel 1 består av denne innledningen. En teoretisk gjennomgang av skatt og skattesystemer følger i kapittel 2. Kapittel 3 inneholder en teoretisk gjennomgang av formuesskatt spesielt. Her gjennomgås gjeldende regelverk, skattepolitisk grunnlag, teoretiske effekter, regelendringer og en sammenligning av formuesbeskatningen i Norge og andre OECD-land¹. Videre går vi gjennom hovedargumentene for og i mot formuesskatt. I kapittel 4 beskrives metodene som benyttes i utredningen, og i kapittel 5 følger en beskrivelse av datasettet. Analyser og resultater gjennomgås i kapittel 6. Her vil fokuset ligge på den deskriptive analysen, men vi vil underbygge resultatene ved bruk av regresjonsanalyser. I kapittel 7 følger en gjennomgang av rapporten «Privat Eierskapsberetning», hvor vi sammenligner rapportens antakelser og funn opp mot våre egne antakelser og funn. Kapittel 8 inneholder konklusjon, vurdering av svakheter og forslag til videre forskning.

---

¹ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

2. Teori om skatt og skattesystemer

I dette kapittelet følger en innføring i relevant teori for denne utredningen.

2.1 Skatt

2.1.1 Definisjon

Skatt defineres som «pengeytelser som fysiske eller juridiske personer er forpliktet til å betale til det offentlige uten å ha direkte krav på motytelser» (Fallan, 2002). Skatter skal finansiere kollektive goder som forsvar og rettsvesen, og velferdsgoder som helsevesen og utdanning (Fallan, 2002). De kan også være et virkemiddel til økonomisk utjevning mellom innbyggerne og virke styrende på innbyggernes økonomiske adferd (Store Norske Leksikon, 2013c).

Skattebetaling involverer ikke noen konkrete vederlag, men er en ensidig ytelse hvor skattyter ikke kan regne med å få noe tilbake som står i forhold til betalingens størrelse. Uavhengig av hvor mye man betaler i skatt vil man få samme andel av overføringer og fellesgoder. Skattene finansierer ytelser fra det offentlige som vanligvis er tilgjengelige for alle borgere, uten hensyn til om vedkommende har betalt skatt eller ikke (Skaar & Kildal, 2012).

2.1.2 Skattesystemer

Valg av skattesystem kan i stor grad påvirke et lands økonomi. Alt fra arbeidstilbud og forbruk til sparing og investeringer, tilpasser seg skattesystemet. Nøytrale skatter kan brukes der man ønsker å unngå å påvirke valgene til produsent og forbruker. Miljøavgifter kan benyttes som et incentiv for å redusere skadelige utslipp. Vridende skatter, slik som formuesskatt, kan brukes for å oppnå omfordeling av inntekt i samfunnet (Prop.1LS, 2010-2011).

Et skattesystem skal sikre at ressursene i samfunnet utnyttes mest mulig effektivt (Prop.1LS, 2010-2011), og skattesatsene bør derfor være lave og fordeles ut over mange skattegrunnlag (Schjelderup, 2012a). Skattesystemet bør fokusere på omfordeling, både mellom personer på ulike inntektsnivåer og mellom husholdninger i ulike livsfaser. Disse effektivitets- og

omfordelingsmålene er ofte motstridende og kan lett føre til konflikt. I media pågår det en løpende diskusjon om hvordan skattebyrden skal fordeles, hvilke velferdsgoder som bør tilbys og hvem som skal få godene (Fallan, 2011). For å signalisere formålene med et skattesystem, er det derfor vanlig å følge noen hovedprinsipper. Fire slike hovedprinsipper er prinsippene om enkelhet, rettferdighet, effektivitet og nøytralitet. Med prinsippet om enkelhet menes det at skattesystemet bør være enkelt både å forstå og praktisere for å unngå at de administrative kostnadene blir for store. Et rettferdighetsprinsipp viser til at skattytere med samme økonomiske betalingsevne bør bli skattlagt likt. I effektivitetsprinsippet ligger det at alle tilgjengelige produksjonsmuligheter bør bli utnyttet, slik at ingen kan få økt nytte uten at noen får det verre² (Fallan, 2011). Nøytralitetsprinsippet henger sammen med effektivitetsprinsippet, og går ut på at alle inntektsarter bør bli skattlagt med samme effektive skattesats for ikke å påvirke adferd.

Et skattesystem kan karakteriseres som progressivt eller regressivt. Progressiv skatt medfører en omfordeling fra «rike til fattige» ved at personer med høy inntekt betaler en større andel av sin inntekt i skatt enn personer med lav inntekt (Schjelderup, 2012a). Dersom inntektsskattesatsen i et skattesystem minker i takt med at inntekten øker, kalles skatten regressiv. Her vil fattige skattytere bli pålagt en høyere skattesats enn rike skattytere. Hvis skatten derimot er flat, vil det ikke være et verken progressivt eller regressivt system. Flat skatt medfører at alle betaler samme andel av inntekt i skatt uavhengig av størrelse på inntekt, noe som vil si at marginalsatt alltid er lik gjennomsnittsskatten (Schjelderup, 2012a). Marginalsatt angir den skattesatsen som gjelder for den siste inntektsenheten man tjener³, mens gjennomsnittsskattesatsen er gitt ved forholdet mellom skatt betalt og skattbar inntekt⁴ (Schjelderup, 2012a).

2.2 Det norske skattesystemet

Den sentrale loven som regulerer det norske skattesystemet er *Lov om skatt av formue og inntekt av 26. mars 1999 nr. 14* (skatteloven, sktl.), som trådte i kraft 1. januar i år 2000.

I Prop.1LS (2012–2013), *Skatter, avgifter og toll 2013*, heter det at «Regjeringens mål for skatte- og avgiftspolitikken er å sikre inntekter til fellesskapet, bidra til rettferdig fordeling

---

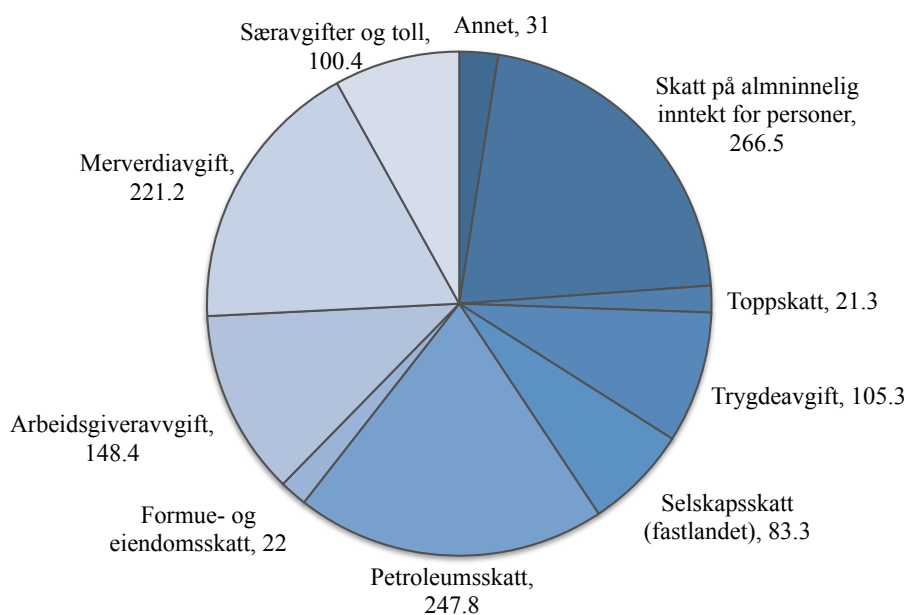
² Paretooptimal allokering av ressurser.

³ Marginal skatt = endring i skattebeløp / endring i brutto skattbar inntekt.

⁴ Gjennomsnittsskattesats = skattebeløp / brutto skattbar inntekt.

og et bedre miljø, fremme sysselsettingen i hele landet og bedre økonomiens virkemåte». I St. meld. nr. 29 (2003-2004) står det at «skatte- og avgiftssystemets viktigste oppgave er å finansiere offentlig ressursbruk». Det legges også vekt på at skattesystemet ikke skal påføre skattytere og myndigheter store administrative kostnader.

For det offentlige Norge er skatt den viktigste inntektskilden. Skatteinntektene forvaltes av stat, fylkeskommune og kommune. Norges største skatteinntekter kommer ifølge Prop.1LS (2012–2013) fra skatt på alminnelig inntekt, merverdiavgift, arbeidsgiveravgift og petroleumsskatt. Dette er illustrert i figur 2.1. I 2012 bidro skattesystemet med mer enn 1 200 milliarder kroner til statskassen, over 40 % av samlet BNP (Finansdepartementet, 2013c). Formues- og eiendomsskatt stod for 22 milliarder kr, altså i underkant av 1,8 % av den totale skatteinntekten.

Figur 2.1: Påløpte skatter og avgifter. Anslag for 2012. Mrd. kroner

Kilde: Prop.1LS (2012–2013), s 38, figur 2.1

Det skilles mellom direkte og indirekte skatter. Inntektsskatt og formuesskatt er direkte skatter, mens skatter på varer og tjenester er indirekte skatter (Skatteetaten, 2013b). Direkte skatter betales av de personene og selskapene som skal bære den endelige skattebelastningen (Skaar & Kildal, 2012). Indirekte skatter blir knyttet til visse handlinger, som innførsel, forbruk eller omsetning (Store Norske Leksikon, 2013). Disse betales av næringsdrivende, men belastes forbrukerne (Skaar & Kildal, 2012). Eksempler på indirekte skatter er merverdiavgift og toll.

Det norske skattesystemet har flat skatt på kapital og progressiv skatt på arbeidsinntekt, og kalles derfor et dualt inntektsskattesystem (Schjelderup, 2012a). Per i dag betaler personlige skattytere 28 % skatt på alminnelig inntekt. Toppskatt og trygdeavgift beregnes av personinntekt, og satsene er henholdsvis maks 12 % og 7,8 %. Formuesskatten utlignes på grunnlag av personens nettoformue, og satsen er i dag 1,1 %. Satsen for eiendomsskatt skal maksimalt være 7 % av takstgrunnlag og varier mellom kommunene, da det er de enkelte kommunestyrene som bestemmer satsene og utformingen. Bedrifter betaler en flat selskapsskatt på 28 %⁵. Arbeidsgiveravgiften er obligatorisk for både privat og offentlig sektor og er på maks 14,1 %. Selskaper og virksomheter som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skattelovens kapittel 2 betaler formuesskatt til staten på 0,3 % av nettoformue (Prop.1LS, 2012–2013).

Vi kommer tilbake til reglene for formuesskatt i kapittel 3.1.4 *Formuesskattens gjeldende regler*. I de neste avsnittene kommer vi inn på sentrale skattemodeller og regler som vil være viktige i den videre diskusjonen av formuesskatt.

2.2.1 Bedrifts- og kapitalbeskatning

Bedrifts- og kapitalbeskatningen er basert på det tidligere nevnte nøytralitetsprinsippet. En lav og flat skattesats på brede skattegrunnlag skal hindre at beskatningen påvirker beslutninger om sparing og investeringer (Finansdepartementet, 2013a). I utgangspunktet skal ikke bedrifts- og kapitalbeskatningen ivareta fordelingspolitiske hensyn, men sikre staten inntekter. Alle reelle inntekter bør skattlegges konsekvent og ensartet for å bidra til at ressursbruken ikke blir påvirket av for eksempel skattemotiverte investeringer. Det er viktig med stabilitet i beskatningen. Manglende forutsigbarhet kan på en uheldig måte påvirke hvilke investeringer en bedrift foretar seg og dermed svekke verdiskapningen.

Aksjonærmodellen

Aksjonærmodellen ble innført fra og med inntektsåret 2006 og innebærer at utbytte og gevinster, etter fratrukk for et skjermingsfradrag, er skattepliktig på aksjonærens hånd med 28 % (Skatteetaten, 2013c). Skjermingsfradraget finnes ved å multiplisere skjermingsgrunnlag med en skjermingsrente (Skatteetaten, 2013c).

---

⁵ Selskapsskatten settes ned til 27 % i 2014 (Finansdepartementet, 2013d).

Aksjonærmodellen gjelder i hovedsak for personlige aksjonærer som har alminnelig skatteplikt til Norge (Skatteetaten, 2013c). Modellens formål er i følge Skatteetaten «å redusere forskjellen i beskatning av kapital og arbeid ved å beskatte utbytte, utover et visst nivå, som alminnelig inntekt». Dette innebærer at vi får en nøytralitet i skatteleggingen av utbytte og lønn (Fallan, 2011).

Alt fra 2002 var selskaper og aksjonærer klar over at regelendringer rundt utbyttebeskatningen skulle tre i kraft 01.01.2006 og at det dermed var mulig å tilpasse seg skattereformen (Hansen, 2012b). Fra 1992 og frem til de nye reglene ble innført i 2006 ble ikke aksjonærer belastet med skatt på lovlig utdelt utbytte fra aksjeselskap og likestilte selskap (Skatteetaten, 2013c). I følge professor Terje Hansen (2012b) var derfor en vanlig tilpasning blant familieselskaper å utbetale maksimale aksjeutbytter i perioden 2002-2005. Disse aksjeutbyttene ble så skutt inn i selskapene igjen som lån eller som aksjekapital. På denne måten sikret eierne av familieselskapene muligheten for å ta ut midler fra selskapet uten at det ville utløse skatt, selv etter innføringen av aksjonærmodellen, og selskapene ble heller ikke tappet for kapital. Som en konsekvens av aksjonærmodellen gikk det skattepliktige utbyttensnivået kraftig ned i årene 2006-2010 i forhold til årene 2003-2005.

Fritaksmetoden

Et annet ledd i skattereformen av 2006 er fritaksmetoden⁶. Med fritaksmetoden blir som hovedregel selskapsaksjonærer fritatt for beskatning av gevinst og utbytte på aksjer mv., og tilsvarende tap er ikke fradragsberettiget. Men det er også laget en sjablonregel som sier at 3 % av inntekt som er fritatt for skatteplikt etter fritaksmetoden likevel skal anses som skattepliktig inntekt (Altinn, 2013b). Denne sjablonregelen omfatter utbytte og utdeling, men ikke gevinst eller utbytte i konsernforhold (Altinn, 2013b). Fritaksmetoden gjelder blant annet for aksjeselskap, deltakerlignede selskap, stiftelser og foreninger.

Fritaksmetoden skal hindre at aksjeinntekter blir skattlagt flere ganger i eierkjeder der selskaper eier aksjer i hverandre (Fallan, 2011), da en slik kjedebeskatning av overskuddene i et aksjeselskap ville vært ødeleggende for næringslivet (Skaar & Kildal, 2012). Med fritaksmetoden vil aksjeinntekter kun bli beskattet når de tas ut som gevinst eller utbytte til personlige aksjonærer.

---

⁶ Se skatteloven § 2-38.

Boligbeskatning

Boligeiendommer i Norge skattlegges ved eiendomsskatt, dokumentavgift, brukeravgifter, formuesskatt og gevinstbeskatning ved salg (Store Norske Leksikon, 2013a). Dersom selger har eid en bolig i minst ett år og selv har bodd der i minst et av de to siste årene, vil gevinst ved salg være skattefri. På grunn av de lave likningsverdiene vil skatt på formue investert i eiendom blir vesentlig lavere enn skatt på formue som for eksempel er plassert i banken. For en nærmere beskrivelse av verdsettelsesregler og generelt om formuesskatt på bolig viser vi til kapittel 3.1 *Den norske formuesskatten*.

Bostedsprinsippet og norske skatteavtaler

I Norge benyttes bostedsprinsippet⁷ for skattlegging av personer (NOU 1996: 17). Prinsippet sier at skattyter er skattepliktig for all inntekt og formue der hvor vedkommende bor uansett hvor i verden den er opptjent. Dette innebærer eksempelvis at en person bosatt i Norge vil bli pålagt formuesskatt for sin formue selv om denne er plassert i et annet land.

Norge har inngått skatteavtaler med land for å hindre dobbeltbeskatning og skatteunndragelse, og disse er som regel utformet med utgangspunkt i OECD sin mønsteravtale⁸ (Skatteetaten, 2013d). En som er skattyter i et land som Norge ikke har avtale med, kan bli beskattet dobbelt dersom han bosetter seg i Norge. For å lette denne dobbeltbeskatningen brukes det i Norge begrenset kreditering. Det vil si at skattyter slipper å betale norsk skatt hvis skatten ute overstiger den norske skatten som faller på utenlandsinntekten (Schjelderup, 2012b).

2.2.2 Skattlegging i andre land

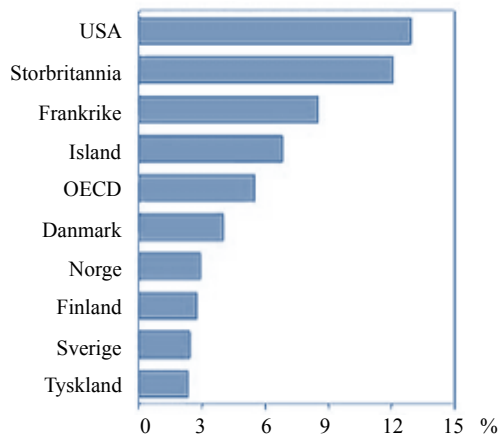
I dag er det få land i OECD som har skatt på formue⁹. Til gjengjeld har de fleste landene høyere skatt på fast eiendom. Av figur 2.2 hentet fra Prop.1LS (2012–2013), ser vi at Norge relativt sett har en lav skatt på eiendom, mens USA og Storbritannia har høye skatter. Norge ligger under OECD-gjennomsnittet hvis man ser på summen av skatt på eiendom, formue og arv som andel av samlet skatteinntekt (Meld. St. 11, 2010-2011).

---

⁷ Også kalt globalitetsprinsippet eller residensprinsippet.

⁸ OECD Model Double Taxation Convention.

⁹ Se kapittel 3.2 *Formuesskatt i et internasjonalt perspektiv*.

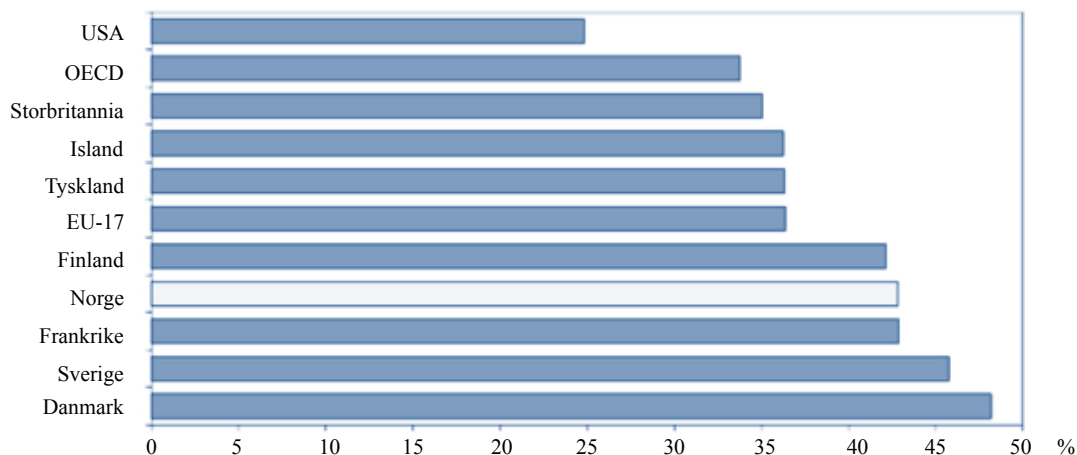

Figur 2.2: Skatt på eiendom. Prosent av samlede skatteinntekter. År 2010.

(OECD-gjennomsnittet er 2009-tall)

Kilde: Prop.1LS (2012–2013), figur 2.13

Den norske selskapsskattesatsen på 28 % ligger noe over gjennomsnittlig selskapsskatt i EU og OECD, men er lavere enn i store økonomier som Frankrike, Tyskland og USA. I figur 2.3 hentet fra Prop.1LS (2012–2013) er skatte- og avgiftsinntekter i prosent av brutto nasjonalprodukt sammenlignet for ulike land. Av figuren ser vi at Norge og resten av Skandinavia har et relativt høyt skatte- og avgiftsnivå. Fordi Norge har en betydelig verdiskapning i petroleumssektoren og dermed en svært spesiell næringsstruktur, er det vanskelig å sammenligne skattenivået i Norge direkte med andre land.

Figur 2.3: Skatte- og avgiftsinntekter i prosent av BNP i utvalgte land, EU-området (EU-17) og OECD. År 2010.

(OECD-gjennomsnittet er 2009-tall)

Kilde: Prop.1LS (2012–2013), figur 2.3

Norge er avhengig av å ha gode generelle skatte- og avgiftsregler for å klare å beholde og tiltrekke seg både næringsvirksomhet og kapital (Prop.1LS, 2012–2013). Norske investorer investerer stadig mer i utlandet, og en økende andel av verdiskapningen i Norge kommer fra

aktivt utenlandsk eierskap (Meld. St. 11, 2010-2011). Kapital, varer og tjenester blir mer mobile, noe som innebærer at ulik beskatning mellom land kan få økt betydning (Prop.1LS, 2012–2013). Ulik beskatning av formue kan føre til at norske og utenlandske investorer vurderer lønnsomheten av et prosjekt ulikt.

3. Om formuesskatt

Formålet med dette kapittelet er å gi en innføring i formuesskatt. Vi starter med en teoretisk gjennomgang av skatten. Deretter ser vi den norske formuesskatten i en internasjonal kontekst. Kapittelet avsluttes med en gjennomgang av hovedargumentene for og i mot formuesskatt.

3.1 Den norske formuesskatten

3.1.1 Definisjon av formuesskatt

Den norske formuesskatten reguleres av kapittel 4 *Formue* i skatteloven. Av lovens hovedregel om formue § 4-1, 1.ledd fremkommer det at «Skattepliktig formue fastsettes til omsetningsverdien pr. 1. januar i ligningsåret¹⁰ av skattyterens eiendeler med økonomisk verdi, med fradrag for gjeld som skattyteren hefter for». Dette innebærer at formuesskatten er en skatt som utlignes på grunnlag av de skattepliktiges nettoformue, det vil si bruttoformue fratrukket gjeld.

Formuesskatten er en subjektskatt på samme måte som inntektsskatten (Aarbakke & Brudvik, 2009). Ifølge (NOU 1996:20) er dette en skatt som «skal avpasses skattesubjektets nærmere forhold». Dette innebærer at man tar hensyn til alle eiendeler skattesubjektet eier for å beregne skatten. På den annen side har man objektskatter, eksempelvis eiendomsskatten, hvor man ser på hver eiendel isolert og ikke vektlegger kjennetegn ved eier.

Formuesskatt kan utskrives til stat og kommune, jf. sktl. § 1-1, 1.ledd, bokstav a.

3.1.2 Skattesubjekter

Formuesskattens skattesubjekter er regulert av skattelovens kapittel 2. § 2-1, 1.ledd, som sier at «Plikt til å svare skatt har enhver person som er bosatt i riket». Loven spesifiserer at aksjeselskap og allmennaksjeselskap er fritatt for skatt på formue. Skattytere som ikke har eiere, som f.eks. sparebanker, stiftelser og foreninger, er formuesskattepliktige.

---

¹⁰ Året etter inntektsåret.

3.1.3 Formuesskattens skattepolitiske grunnlag

Formuesskatt har på lik linje med de fleste andre skatter først og fremst en fiskal og en finanspolitisk begrunnelse. Den skal bidra til finansieringen av statlig og kommunal virksomhet, og den skal begrense privat etterspørsel (Aarbakke & Brudvik, 2009).

Formuesskatt har i Norge tradisjonelt blitt sett på som et tillegg til inntektsskatten på formuesavkastning. Ifølge Aarbakke og Brudvik (2009) anses formuesavkastning mer «fundert» enn annen inntekt. Dette innebærer at formuesinntekt har en større skatteevne enn arbeidsinntekt, fordi dette er inntekt som skattyter vil beholde uansett arbeidsevne og arbeidsinnsats, og også som pensjonist (Zimmer, 2012). Det hevdes derfor at formuesinntekt tåler to skatter (Aarbakke & Brudvik, 2009). Det har imidlertid vært pekt på at med moderne arbeidsrettslovgiving og moderne trygde- og pensjonsordninger er arbeidsinntekten blitt mye sikrere enn før, men at formuesgjenstander derimot kan gå tapt (Zimmer, 2012).

Formue anses, uavhengig av tilknytningen til avkastningen som skattepliktig inntekt, egnet som et eget skattefundament (Aarbakke & Brudvik, 2009). «Den som har formue er bedre stilt enn den som ikke har formue, uansett hvilken inntekt formuen gir» (Zimmer, 2012). Dette impliserer at selv om man ser bort fra avkastningen så vil formue gi en økonomisk stilling som personer uten formue ikke har. Aarbakke og Brudvik (2009) trekker fram at selv om formuen ikke gir avkastning så kunne pengene vært plassert på en måte som ville gitt inntekter. På samme måte som inntekt kan formue derfor isolert sett sies å gi uttrykk for skatteevne. Her må det imidlertid bemerkes at hvorvidt formuesobjektet er likvid, det vil si om det faktisk kan omgjøres til penger, ses bort fra.

Sett fra samfunnets synspunkt er det ønskelig med skatter som gir et minst mulig samlet effektivitetstap (Zimmer, 2012). Som en konsekvens av at formuesskatt blir utskrevet uansett hvilken inntekt formuesobjektene gir skattyter, kan formuesskatt hevdes å stimulere formueseiere til å investere sine midler mer effektivt. Gitt den samme verdsettelsen av to formuesobjekter vil en rasjonell investor velge å investere i det formuesobjektet som gir den høyeste avkastningen etter skatt. I det norske regelverket varierer imidlertid verdsettingen mellom ulike formuesgjenstander betydelig, noe som kan bidra til å påvirke hvor man plasserer formuen (NOU 2009:10). Skattesystemet gjør det for eksempel attraktivt å investere i formuesobjekter som verdsettes forholdsvis lavt, som bolig og ikke-børsnoterte aksjer. Dette er ikke nødvendigvis optimale formuesplasseringer sett fra samfunnets

---

perspektiv. Til tross for at investeringsobjektet ikke gir stor avkastning, er det likevel flere investeringer som likevel kan være ønskelige, eksempelvis investeringer i jordbrukseiendom. I slike tilfeller er det ikke ønskelig å stimulere til omplussing. En grundigere gjennomgang av verdsettelsesreglene kommer vi tilbake til i kapittel 3.1.5 *Verdsettelsesregler*.

3.1.4 Formuesskattens gjeldende regler

Stortingets årlige skattevedtak¹¹ hjemler formuesskatteplikten til stat og kommune. Skattevedtaket inneholder i hovedsak skattesatser. Vedtaket henviser for øvrig i stor utstrekning til skatteloven, og har kun få bestemmelser som fraviker eller supplerer denne. Kommunal formuesskatt er videre hjemlet i et årlig kommunestyrevedtak. Dersom kommunene ikke avviker fra maksimumssatsen fastsatt i Stortingets skattevedtak, er det ikke nødvendig at de gjør noe vedtak om skattesatsen for formuesskatt i forbindelse med budsjettet. Et manglende vedtak vil gjøre maksimumssatsen gjeldende.

Skattelovens § 4-1, *Hovedregel om formue*, fastsetter som tidligere nevnt at det skal skattes av nettoformuen. Tidspunktet for fastsettelse av nettoformuen er 1. januar i ligningsåret. Etter sktl. § 4-1, første ledd, inngår alle skattyterens eiendeler med økonomisk verdi i skattepliktig formue. Bruttoformuen omfatter fast eiendom, løsøre, finansformue, kontanter samt immaterielle verdier (Zimmer, 2012).

Skattesatser

Samlet skattesats for formuesskatt i 2013 er maksimalt 1,1 %, hvor 0,7 % går til kommunene, med mindre en kommune har bestemt en lavere sats, og 0,4 % går til staten. Skatten har et innslagspunkt på 870 000 kr for enslige skatteyttere og det dobbelte, 1 740 000 kr, for ektefeller som lignedes under ett for felles formue.

3.1.5 Verdsettelsesregler

Ved verdsettelse av formue skal man i utgangspunktet basere seg på omsetningsverdi. Med dette menes objektets verdi ved omsetning i markedet, altså markedspris. Det kan imidlertid være vanskelig å fastsette omsetningspris og man baserer seg da på mer sjablonmessige verdier. Verdsettelse er dermed ofte en utpreget skjønnsmessig prosess hvor det lett kan oppstå ulikheter i verdsettelsesnivå (Zimmer, 2012). NOU 2003: 9 trekker frem at med et

---

¹¹ Prop. 1 LS Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak) Skatter, avgifter og toll

mer likt verdsettelsesgrunnlag ville formuesskatten i enda sterkere grad bidratt til utjevning mellom husholdninger med ulik skatteevne. Loven stiller opp en rekke unntak fra hovedregelen under «Særlige verdsettelsesregler» (Zimmer, 2012). Som tidligere nevnt, gjelder dette spesielt for unoterte aksjer og fast eiendom, som blir lavt verdsatt sammenlignet med for eksempel bankinnskudd.

Under følger en detaljert fremstilling av de mest sentrale verdsettelsesreglene.

Fast eiendom

Boligeiendom, fritidseiendom og næringseiendom inngår i begrepet fast eiendom (Zimmer, 2012). Hovedregelen om verdsetting til omsetningsverdi er gjeldende. For boligeiendom ble etter hvert forskjellen mellom lovens regel om verdsettelse til omsetningsverdi og faktisk verdsettelsespraktisk likevel så stor at § 4-10, 1.ledd, 1.punktum, «Verdien av fast eiendom kan settes lavere enn omsetningsverdien», i 1975 ble tatt inn i loven. Dette er en sikkerhetsventil som gir hjemmel til å sette ligningsverdien lavere enn omsetningsverdi dersom ligningsverdien for primærbolig og fritidsbolig overstiger 30 % av anslått markedsverdi og ligningsverdien for sekundærbolig og næringseiendom overstiger 60 % av anslått markedsverdi

For å finne verdien av boligeiendom benyttes en standard fremgangsmåte, basert på produktet av boligens areal og en kvadratmetersats som fastsettes årlig av Skattedirektoratet, se sktl. § 4-10, 2. ledd. Kvadratmetersatsen settes til en prosentandel av beregnet omsetningsverdi per kvadratmeter og er differensiert ut fra boligtype, areal, geografisk beliggenhet og byggeår (Hveem, Mjølhus, Nordstoga & Plahte, 2010). Boligens standard er ikke hensyntatt. For inntektsåret 2013 er presentsatsen 25 % for primærbolig og 50 % for sekundærbolig¹². Dette regelverket for beregning av verdi av boligeiendom trådte i kraft fra og med inntektsåret 2010, med formål om å få en bedre sammenheng mellom omsetningsverdi og ligningsverdi (Hveem et al., 2010). Fritidsboliger omfattes ikke av denne regelen, og verdsettes fremdeles etter det gamle systemet¹³ (Zimmer, 2012).

Reglene om verdsettelse av næringseiendom bygger på skatteloven § 4-10, 4.ledd og tilhørende forskrift¹⁴. Næringseiendom verdsettes på grunnlag av en beregnet utleieverdi¹⁵

---

¹² Øker til 60 % fra inntektsåret 2014.

¹³ Se kapittel 3.1.6 *Endringer i den norske formuesskatten*.

¹⁴ FSFIN kapittel 4, §4-10 II.

¹⁵ FISFIN § 4-10-4 1.ledd.

---

og settes til 50 %¹⁶ av den beregnede utleieverdien. Dersom næringseiendommen er utleid, blir verdien beregnet som et gjennomsnitt av samlet brutto utleieinntekt for inntektsåret og de to foregående inntektsårene fratrukket eierkostnader¹⁷. For ikke-utleid næringseiendom finner man et grunnlag for beregnet utleieverdi som produktet av eiendommens areal og en beregnet kvadratmeterleie fastsatt av Skattedirektoratet multiplisert med faktoren 0,9. Beregnet utleieverdi fremkommer ved at grunnlaget divideres med en kalkulasjonsfaktor. Den beregnede kvadratmeterleien er differensiert etter areal, eiendomstype og geografisk beliggenhet.

Penger, aksjer og andre verdipapirer

Kontanter, sjekker, bankremitter eller andre likvide midler verdsettes til pålydende inklusive renter per 1. januar i ligningsåret, jf. sktl. § 4-15. Man skal imidlertid bare regne med den del av samlet verdi som overstiger kr 3 000, jf. sktl. §4-20, 1.ledd, bokstav a. Fremmed valuta må omregnes etter valutakursen 31. desember i inntektsåret.

Verdsettelsen av skattepliktige aksjer er regulert i sktl. § 4-12. Bestemmelsen skiller ved verdsettelsen mellom børsnoterte aksjer og andre aksjer. Etter sktl. § 4-12, 1. ledd skal ligningsverdien av en børsnotert aksje fastsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret, men i praksis benyttes sluttkursen på siste børsdag før nyttår. Dersom selskapet er notert på både norsk og utenlandsk børs, brukes den norske kursverdien (Skatteetaten, 2012).

For ikke-børsnoterte aksjer bestemmer sktl. § 4-12, 2. ledd at man skal bygge på aksjeselskapets «samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende». Begrunnelsen for at man verdsetter på basis av formuesverdien 1. januar i inntektsåret er at det tar tid å verdsette ikke-børsnoterte aksjer (Zimmer, 2012). Dette kan gi skattyterne en fordel dersom aksjekursen stiger, da verdsettelsen ikke fanger opp dette og den skattemessige formuesverdien undervurderes. Dersom det har funnet sted en kapitalnedsettelse eller kapitalforhøyelse i løpet av inntektsåret vil det imidlertid være et unntak fra denne regelen, og man skal på samme måte som ved børsnoterte aksjer legge verdien 1. januar i ligningsåret til grunn, jf. sktl. §4-13, 2.ledd, 1. punktum. For å bestemme «selskapets skattemessige formuesverdi» benyttes skattelovgivningens regler om fastsetting av brutto formue. Goodwill inkluderes ikke, noe som kan slå ganske kraftig ut i verdsettelsen av ikke-børsnoterte aksjer sammenlignet med de børsnoterte (Zimmer, 2012).

---

¹⁶ Øker til 60 % fra inntektsåret 2014.

¹⁷ Eierkostnader er beregnet til 10 % av brutto leieinntekter.

Fritak

Avgjørende for skatteplikten til en person er om han eller hun er hjemmehørende i Norge ved utløpet av inntektsåret. Dør skattyter før årsskiftet vil formuesbeskatningen skje hos etterfølgerne/arvingene (Hveem et al., 2010). Aksjeselskap, aksjefond og andre verdipapirfond er blant subjektene som ikke betaler formuesskatt, men eierne av aksjene og andelene betaler formuesskatt av verdien.

Det finnes flere unntak for hva som skal tas med i beregning av skattepliktig formue. Blant annet skal ikke krav på uforfalt lønn, opptjente forfalte renteinntekter, årets aksjeutbytte og formue knyttet til pensjonsforsikringer og livrenter inngå i beregningen av skattepliktig formue.

Gjeld

Formuesskatt er som nevnt en nettoskatt, og den gjeld som påhviler skattyter ved inntektsårets utgang er som hovedregel fradragsberettiget ved formuesligningen, jf. sktl. § 4-1, 1. ledd. Som gjeld regnes enhver rettslig forpliktelse som påhviler skatteyter til å yte noe til andre i penger eller pengers verdi (Skatteetaten, 2012). Gjelden verdsettes til pålydende. Det er uten betydning om gjelden er rentebærende eller ikke, og hvordan den har oppstått. Fradragsretten er ikke betinget av at det er noen sammenheng mellom bruttoformuen og forpliktelsene og den gjelder dermed all gjeld gitt at den er tilstrekkelig dokumentert (Aarbakke & Brudvik, 2009).

Ifølge Aarbakke og Brudvik (2009) kan det gjeldsbegrep som skatteloven legger til grunn defineres som «personlige, rettslige forpliktelser til å prestere ytelser i penger». Lignings-ABC (2011/2012) inkluderer i tillegg forpliktelser som har «pengers verdi», dvs. forpliktelser til å levere en gjenstand (Zimmer, 2012).

3.1.6 Endringer i den norske formuesskatten

I løpet av de siste 20 årene har vi hatt to store skattereformer i Norge, en i 1992 og en i 2006. Den mest sentrale endringen i 1992-reformen knyttet til formuesskatt var at aksjeselskap, likestilte selskaper og sammenslutninger ble fritatt for formuesskatt (NOU 2003:9). Før dette betalte selskapene etter hovedregelen en formuesskatt til staten etter en sats på 0,3 % av nettoformuen (Skattesystemet 1992). I tillegg førte reformen med seg en endring i verdsettelsen av børsnoterte og ikke-børsnoterte aksjer gjennom reduksjonsregelen (NOU 2003:9). Ikke-børsnoterte selskaper skulle verdsettes til 30 % av aksjenes forholdsmessige

---

andel av selskapets samlede skattemessige formuesverdi, mot 50 % av selskapets likvidasjonsverdi tidligere (Skattesystemet 1992). Aksjer notert på Oslo Børs skulle fra 1992 av verdsettes til 75 % av kursverdien.

En av de viktigste endringene i 2006-reformen var at skatteklasse 2 for formuesskatten ble fjernet. Dette innebar at ektefeller i motsetning til tidligere fikk hvert sitt bunnfradrag. Tidligere ble ektefeller forskjellsbehandlet fra samboere fordi hver samboer fikk hvert sitt bunnfradrag mens ektefellene kun delte på ett bunnfradrag (Meld. St. 11, 2010-2011). Aksjerabatten for børsnoterte aksjer ble i tillegg redusert ved at aksjene skulle verdsettes til 80 %.

Også i etterkant av 2006-reformen har vi hatt endringer i formuesskatten. I 2008 ble blant annet aksjerabatten for ikke-børsnoterte og børsnoterte aksjer fjernet helt (Zimmer, 2012). En av de mest sentrale endringene kom i 2009 da den såkalte 80-prosentsregelen ble fjernet. Tidligere var det slik at dersom den skattepliktiges formuesskatt og skatt på alminnelig inntekt utgjorde mer enn 80 prosent av alminnelig inntekt, skulle formuesskatten settes ned, slik at denne grensen ikke ble overskredet. For å hindre at skattytere med store formuer helt unngikk formuesskatt kunne likevel ikke skatt på nettoformue over 1 million kroner settes ned til under 0,6 prosent av overskytende formue (Meld. St. 11, 2010-2011).

En annen viktig endring var den nye verdsettelsesmetoden for bolig og næringseiendom som ble implementert i 2009/2010. På dette tidspunktet var sammenhengen mellom eiendommenes markedsverdi og ligningsverdi så godt som visket ut, men de nye verdsettelsesystemene gjenopprettet langt på vei sammenhengen (Meld. St. 11, 2010-2011). Ligningsverdiene av bolig og næringseiendom hadde frem til da ofte blitt holdt nominelt uendret, og kun unntaksvis blitt oppjustert. Oppjusteringen hadde da i tillegg vært med samme prosentsats for alle eiendommer. Dette førte til at eksempelvis dyre boliger i sentrale strøk ofte fikk svært lav ligningsverdi i forhold til den reelle markedsverdien, noe som videre bidro til å uthule formuesskattegrunnlaget. Det gamle systemet innebar at taksten ble fastsatt skjønnsmessig på grunnlag av kostpris, og tomtekostnader ble funnet ved hjelp av byggesakspapirer og opplysninger fra teknisk etat i kommunen (Alfsvåg & Salte, 2006). Nye bygg ble verdsatt til 20-30 % av kostpris eller markedsverdi, mens takstene til eldre bygninger ikke reflekterte markedsprisen som følge av den til dels sterke prisstigningen som fant sted.

De siste årene har det vært en markant økning i bunnfradraget. Dette fremkommer av tabell 3.1. For inntektsåret 1992 var bunnfradraget 120 000 kr. For inntektsåret 2007 ble det gitt et bunnfradrag på 200 000 kr. For inntektsåret 2013 er bunnfradraget 870 000 kr. Denne økningen kombinert med et bredere grunnlag har bidratt til at formuesskatten i større grad treffer de med større formuer. Det er nå betydelig færre som betaler formuesskatt enn i 2005, men de som betaler bidrar med mer per person (Meld. St. 11, 2010-2011).

Tabell 3.1 viser endringer i formuesskattens innslagspunkt og satser, for årene 2007 til 2013. Opplysningene er hentet fra Skatteetaten (2013a).

Tabell 3.1: Endringer i formuesskattens innslagspunkt og satser. År 2007 - 2013.

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kommune	Innslagspunkt	220 000	350 000	470 000	700 000	700 000	750 000	870 000
	Sats	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Stat	Trinn 1 innslagspkt.	220 000	350 000	470 000	700 000	700 000	750 000	870 000
	Sats	0,2 %	0,2 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %
	Trinn 2 innslagspkt.	540 000	540 000	-	-	-	-	-
	Sats	0,4 %	0,4 %	-	-	-	-	-

Kilde: Skatteetaten (2013a)

3.2 Formuesskatt i et internasjonalt perspektiv

3.2.1 Formuesskatt i andre OECD-land

Formuesskatt omtales ofte som en særnorsk skatt da den de siste 20 årene systematisk har blitt avviklet i de fleste andre OECD-land og i Europa generelt (Glennerster, 2012). Østerrike, Danmark og Tyskland kvittet seg med skatten i 1997, Finland og Luxembourg i 2006 og Sverige i 2007. Nederland har skatt på beregnet kapitalavkastning som i realiteten kan kalles formuesskatt (Solvik-Olsen, Tybring-Gjedde, Svendsen & Rytman, 2012), men hvis vi ser bort i fra den er det i dag kun fem OECD-land som har skatt på formue (OECD, 2013):

Tabell 3.2: OECD-land med skatt på formue

1985	2000	2013
Danmark	Finland	Frankrike
Finland	Frankrike	Island
Frankrike	Island	Norge
Island	Italia	Spania
Luxemburg	Luxemburg	Sveits
Nederland	Nederland	
Norge	Norge	
Spania	Spania	
Sverige	Sverige	
Tyskland	Sveits	
Østerrike		

Kilde: OECD (2013)

Det er store variasjoner i bunnfradrag og satser for de OECD-landene som fortsatt har formuesskatt. Regelverkene er svært ulike, noe som gjør det umulig med en direkte sammenligning av de ulike landene. Sveits har for eksempel ingen formuesskatt på nasjonalt nivå, men derimot en skatt som varierer fra distrikt til distrikt (Deloitte, 2013b). De ulike distriktene kan ha ulike innslagspunkt og ulike satser. Generelt er satsene lavere enn i Norge, men noen distrikter har lavere innslagspunkt enn Norge, mens andre kan ha et høyere innslagspunkt. Landet har ingen skjerming for næringskapital. Frankrike på sin side har betydelig høyere bunnfradrag enn Norge, og i tillegg en lavere skattesats (Deloitte, 2013a). I Frankrike er det gjort unntak for driftsmidler i næringsvirksomhet og aksjer eid av administrerende direktør blir skjernet.

Den ustabile økonomiske situasjonen i Europa fører til at flere land ønsker å pålegge de «rike» mer skatt, og både Spania og Island har gjeninnført formuesskatt på kort sikt for å rette opp i landenes svake økonomier (KPMG, 2012). Island avvirket formuesskatten fra 2006 som en del av en større skattereform. Det gikk derimot ikke mange år før landet gjeninnførte skatten som en konsekvens av landets store økonomiske problemer etter finanskrisen (PwC, 2012). Den nye formuesskatten ble midlertidig innført fra 2010 og skal etter planen avvikles i 2014. Island har ikke skjerming for næringskapital, men bunnfradraget er langt høyere enn det vi har i Norge. Spania avvirket formuesskatten i 2008, men som på Island ble også skatten her gjeninnført som følge av økonomiske uroligheter. Dette skjedde i 2011 og skatten skal foreløpig kun gjelde frem til 2013 (Advoco, 2013). Skatten er progressiv med flere innslagspunkt som varierer mellom regioner. Spania har

---

regler for å fritta næringskapital, og de har også skjermet unoterte aksjer som eies av ledende ansatte med mer enn 50 % av inntekten sin fra selskapet.

3.2.2 Sverige

Sverige er et av de landene som det er mest vanlig å sammenligne Norge med. Vi vil derfor ta for oss vårt nabolands begrunnelse for fjerning av formuesskatten.

Sverige hadde hatt skatt på formue i nesten 100 år, da de i 2007 valgte å fjerne den med virkning fra 1.1.2008 (Rättsnätet, 2007). Frem til da var Sverige et land som, sammenlignet med andre, hadde relativt høye skatter og avgifter. Formuesskattesatsen var 1,5 % og ble beregnet av den skattepliktige formuen som oversteg bunnfradraget på 1,5 millioner SEK for enslige, og 3 millioner SEK for samboere og ektefeller. Formuesskatten var mye diskutert i årene før 2007 og allerede i 1991 ble det innført unntak fra formuesskatt på arbeidende kapital. Bakgrunnen for dette fritaket var et ønske om å legge til rette for investeringer i små og mellomstore selskap (Hansson, 2003).

Forkjemperne av formuesskatten pekte på de store skatteinntektene staten fikk fra skatten, mens motstanderne på sin side mente at skatten førte til at store beløp forlot Sverige, at den bremsset økonomien, hindret gode investeringer og førte til færre arbeidsplasser. Et annet argument mot skatten var at den ga bedrifter problemer med å finne investeringskapital, da denne kapitalen var flyttet til land med en mer gunstig beskatning. Målet med skattereformen i 2007, der formuesskatten ble vedtatt avviklet, var å minske svenske bedrifters kostnader. Formuesskatten ble avviklet for å øke investeringene i landet og dermed skape flere arbeidsplasser. Fjerningen skulle også føre til at kapital som tidligere var flyttet utenlands, ville komme tilbake til Sverige (Hansson, 2003).

Konsekvensene av at formuesskatten ble avviklet er ikke helt åpenbare. Utrengninger Skatteverket i Sverige har utført viser, i motsetning til hva man hadde forventet, at mengden kapitalplasseringer i utlandet har økt i etterkant av fjerningen av den svenske formuesskatten (Skatteverket, 2010).

3.3 Analyser av formuesskattens virkninger

Formuesskatten har gjentatte ganger blitt vurdert av arbeidsgrupper og utvalg, særlig i forbindelse med reformene som ble gjennomført i 1992 og 2006. Aarbakke-gruppen (NOU

1989: 14) konkluderte med at formuesskatten burde videreføres for personer, mens Skatteutvalget (NOU 2003:9) anbefalte en gradvis nedtrapping av skatten og å erstatte provenytapet med økt skatt på fast eiendom. Bondevik II-regjeringen mente også at skatten burde trappes ned, men at man ikke skulle øke skatt på eiendom. I de neste avsnittene tar vi for oss to rapporter som belyser formuesskatten.

3.3.1 Melding til Stortinget (2010-2011)

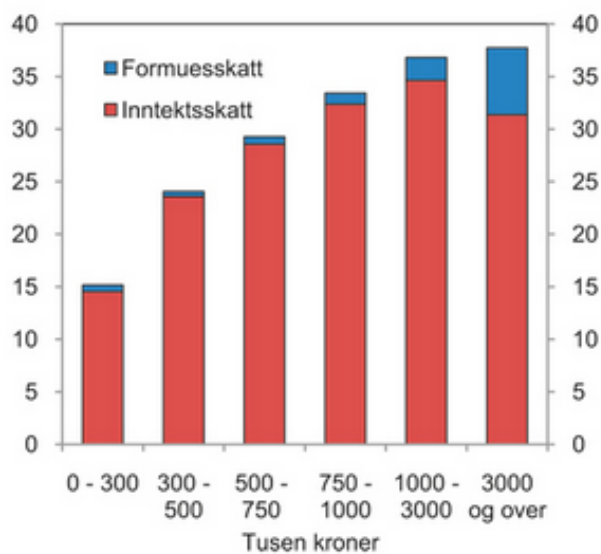
I *Melding til Stortinget (2010-2011), Evaluering av skattereformen 2006* ser Finansdepartementet blant annet på endringene i formuesskatten og dens virkninger på ressursbruk, sparing og investering. Av argumenter som taler mot en opprettholdelse av formuesskatten fremheves det at skatten kan begrense kapitaltilgangen for bedrifter som er på det norske kapitalmarkedet, og at eiendomsinvesteringer blir favorisert. Dette kan føre til vridde investeringer og redusere den samfunnsøkonomiske avkastningen av kapitalen.

Finansdepartementet gir også argumenter for å beholde formuesskatten. For skattesystemets legitimitet er det viktig at personer med store formuer, men med lav skattepliktig inntekt i forhold til inntektsmulighetene formuen gir, betaler skatt løpende. Departementet viser også til at formue beskattes etter bostedsprinsippet, og da vil formuesskatten i utgangspunktet ikke gjøre investeringer i Norge mindre interessante for norske investorer enn investeringer i utlandet. Bostedsprinsippet fører med andre ord til at en investering i utlandet ikke vil beskattes noe lavere enn en tilsvarende investering i Norge, slik at en investor vil velge å investere i Norge dersom avkastningen er høyest her. En investor med bosted i utlandet som investerer i Norge vil derimot slippe å betale formuesskatt, dersom det ikke er formuesskatt i det landet denne investoren er bosatt.

Et tredje argument fra Finansdepartementet som taler for å beholde skatten, er at uten formuesskatt vil skattesystemet bli regressivt¹⁸ for de med størst nettoformue, slik som vist i figur 3.1. Personer med store nettoformuer har gjerne en lav arbeidsinntekt og hvis disse kun skal skattlegges ved inntektsbeskatning vil man få en regressiv skattlegging, ettersom rike skattytere da blir pålagt en lavere skattesats enn fattige.

---

¹⁸ Et regressivt skattesystem innebærer at skattesatsen synker med økt grunnlagsbeløp (Schjelderup, 2012a).

Figur 3.1: Skatt som andel av bruttoinntekt, for ulike intervaller av bruttoinntekt. År 2009. Prosent.

Kilde: Meld. St. 11 (2010-2011), figur 10.1.

Finansdepartementet ser i stortingsmeldingen på muligheten og konsekvensene av å fjerne formuesskatt på arbeidende kapital, noe blant annet Næringslivets Hovedorganisasjon har argumentert for (NHO, 2009). Avgrensningen av arbeidende kapital er omdiskutert (Finansdepartementet, 2013b). De fleste definerer det som investerte eiendeler som «arbeider» i virksomheten, altså den produktive kapitalen. Dette kan inkludere driftsmidler, maskiner til produksjon, inventar, biler og eiendom osv. som brukes i driften. Departementet mener at selv om man hadde klart å komme opp med en klar definisjon, så kommer et fritak for denne kapitalen «i sterk konflikt med hensynet til likebehandling av ulike virksomhetsformer og typer kapital» (Meld. St. 11, 2010-2011, s. 21). Departementet går dermed ikke inn for et fritak på arbeidende kapital.

På grunn av fordelingsmessige hensyn konkluderer departementet i stortingsmeldingen med at skatten bør opprettholdes, men at det bør gjøres endringer slik at skatten bidrar til en mer rettferdig fordeling og bedrer rammebetingelsene for norsk næringsliv.

3.3.2 OECD Economic Surveys, Norway

OECD kom i februar 2012 ut med en landrapport om Norge, der de blant annet tar for seg det norske skattesystemet (OECD, 2012). I det store og det hele hevder rapporten at skattesystemet er velstrukturert, men at skatt på kapital vrir sammensetningen av sparing. Det blir også pekt på at det er store forskjeller i verdsetting av formuesobjekt,

og at skattesystemet favoriserer investeringer i egen bolig. OECD-rapporten er særlig negativ til Norges formuesbeskatning. De mener provenyet skatten gir er lavt, samtidig som den effektive marginals-katten på kapitalinntekt er svært høy, og at dette kan bidra til økt skatteunndragelse og lavere vekst.

OECD gjengir utregninger utført av Finansdepartementet som viser at med en formuesskatt på 1,1 %, en inflasjon på 2 % og en nominell avkastning på 4 % vil den effektive skattesatsen komme opp i 113 % for en personlig investor som investerer i aksjer. Til sammenligning ville den effektive skattesatsen for en person uten formuesskatt blitt 56 %. Tabellen under er hentet fra OECD-rapporten og viser effektive skattesatser med og uten formuesskatt.

Tabell 3.3: Effektive skattesatser på realinntekt fra ulike aktiva

	Uten formuesskatt	Med formuesskatt
Rentebærende aktiva	56%	113%
Aksjer	56%	113%
Egen bolig	0%	14%
Utleiebolig	56%	79%

Kilde: OECD (2012), tabell 4

OECD foreslår flere tiltak for å endre det de ser på som en ugunstig beskatning. Organisasjonen mener Norge bør vurdere å minke eller avskaffe formuesskatten for å oppnå større arbeidsdeltagelse, høyere vekst og høyere lønninger. I stedet for formuesskatt anbefaler de økt boligbeskatning, utvidelse av skatt på arv og gaver og innføring av minstefradrag på kapitalinntekt.

3.4 Debatten om formuesskatt

Som en bakgrunn for vår utredning og for å opparbeide en forståelse av hvorfor enkelte ønsker å beholde skatten mens andre mener den må fjernes, har vi valgt å samle sammen hovedargumentene for og imot formuesskatt.

Omfordeling

En av hensiktene til skattesystemet er at det skal omfordele inntekt mellom personer og husholdninger. Skattlegging av arbeidsinntekter og kapitalinntekter er ulik. Mens

---

arbeidsinntekter kan ha en skattesats på opp mot 50 prosent¹⁹, beskattes kapitalinntekt med en flat skattesats på 28 prosent (Prop.1LS, 2012–2013). Gjennomsnittlig skatt for en skattyter med en høy andel kapitalinntekter vil derfor være lavere enn gjennomsnittsskatten for en skattyter som har mesteparten av sin inntekt fra arbeid (NOU 2009:10).

Regjeringens mål er at formuesskatten skal bidra til økonomisk utjevning ved å øke gjennomsnittsskatten for personer med store kapitalbeholdninger (Meld. St. 11, 2010-2011). I en NOU²⁰ fra 2009 ser et utvalg oppnevnt av Finansdepartementet på fordeler og ulemper med den norske formuesskatten (NOU 2009:10). Et av de fremste argumentene for å beholde skatten er dens fordelingsvirkninger. Formuesskatten bidrar i følge utvalget til å øke gjennomsnittsskatten for skattytere med en høy andel kapitalinntekter, og supplerer dermed inntektsskatten når det gjelder å ivareta fordelingshensyn. Figur 3.1, omtalt i avsnitt 3.3.1 over, viser skatt som andel av bruttoinntekt for inntektsåret 2010 og illustrerer at formuesskatten bidrar til en progressiv skattlegging.

Utvalget argumenterer for at endringene i formuesskatten de siste årene, deriblant fjerning av aksjerabatten, økt ligningsverdi av fast eiendom, fjerning av 80-prosentregelen og et betydelig høyere bunnfradrag, har bidratt til å styrke fordelingsegenskapene til formuesskatten (NOU 2009:10).

Omfordelingsmål er ofte i konflikt med effektivitetsmål, og kritikerne av formuesskatten mener at de positive konsekvensene av omfordeling ikke veier opp for hvordan formuesskatten på en negativ måte påvirker bruken av samfunnets ressurser. Formuesskatten kan blant annet påvirke hvor mye av disponibel inntekt som skal spares, og hvordan sparing fordeles mellom ulike formuesobjekter. Dette kommer vi tilbake til i avsnittet om argumenter mot formuesskatten.

Nullskattytere

Det hevdes at dersom formuesskatten fjernes vil det føre til at vi får flere «nullskattytere» blant de «superrike». En nullskattyter er en person som betaler lite eller ingenting i personlig skatt, sammenlignet med hva skatteevnen skulle tilsi. Flere personlige nullskattytere vil i følge Roger Schjerva (2012) i Finansdepartementet svekke tillitten til det norske skattesystemet og virke negativt inn på skattemoralen. Beregninger som Departementet har

---

¹⁹ Maksimal marginal skattesats er 54,3 % dersom man inkluderer arbeidsgiveravgift.

²⁰ Norsk offentlig utgreiing.

---

gjort viser at en avvikling av formuesskatten i 2012 ville redusert den personlige skatten til de 1 000 personene med høyest nettoformue i Norge, med 60 %.

Motstanderne av formuesskatt mener imidlertid at det ikke er noe hold i denne påstanden. Samfunnsøkonom i Civita, Villeman Vinje (2013), trekker blant annet frem at selv om fjerning av formuesskatten ville øke antallet velstående personer som ikke betaler personlig skatt, så vil disse personene betale skatten sin på andre måter. NHO støtter heller ikke påstanden og argumenterer for at eventuelle «nullskattytere» gjerne helt eller delvis er eiere av selskaper, og at de gjennom disse selskapene betaler både selskapskatt og skatt på utbytte (NHO, 2012). NHO mener at de på denne måten bidrar vel så mye til samfunnet som en som betaler personlig skatt, og at en avvikling av formuesskatten dermed ikke vil virke negativt inn på skattemoralen

Skatteinntekter

Forkjempere for formuesskatten mener skatteinngangen betyr mye for statsbudsjettet. Kapittel 2.2 *Det norske skattesystemet* inneholdt en oversikt, figur 2.1, over sammensetningen av skatter og avgifter for 2012. Formuesskatten har anslagsvis brakt inn i overkant av 14 milliarder kroner i 2012. Et beløp på 14 milliarder kroner tilsvarer ifølge LO (2012)²¹ omtrent det samme som staten bevilger i barnetrygd (15 mrd.). Det tilsvarer omtrent halvparten av næringsstøtten og distriktspolitikk (32,4 mrd.), eller ca. halvparten av budsjettet til samferdsel (32,2 mrd.) i 2012. 14 milliarder er også det samme som er budsjettet til legemidler og refusjon av egenbetaling (til sammen 14,1 mrd.), eller ca. 10 % av Helse- og Omsorgsdepartementets totale budsjett.

Motstandere av formuesskatten mener at skatteinngangen på 14 milliarder fra formuesskatt er liten sett i forhold til den totale skatte- og avgiftsinngangen på over 800 milliarder kroner i 2012. De mener det bør være mulig å finne innsparinger eller alternative inndekninger av skatten. Eiendomsskatten kommer stadig opp til diskusjon i media som et alternativ til formuesskatt. Skatteutvalget (NOU 2003:9) kom i 2003 med et forslag om å fjerne formuesskatten og øke eiendomsskatten, noe næringsminister Trond Giske (Ap) senere også har argumentert for. Dette er også et forslag som er fremmet av investorer som Stein Erik Hagen og Jens Ulltveit-Moe (Hansen, 2010).

---

²¹ Landsorganisasjonen i Norge

Samfunnsøkonomisk effektivitet

De fleste direkte og indirekte skatter har en samfunnsøkonomisk kostnad ved at de bidrar til mindre effektiv bruk av samfunnets ressurser (NOU 2008: 7). I effektivitetsprinsippet, som forklares i kapittel 2.1.2 *Skattesystemer*, ligger det at et skattesystem bør forårsake minst mulig ineffektivitet. Dette oppnås ved å fordele beskatningen på flest mulig skattegrunnlag. Brede grunnlag gjør det mulig å ha relativt lave skattesatser (St. meld. nr. 29, 2003-2004). Det argumenteres derfor for formuesskatt ettersom den bidrar til å redusere kostnadene ved beskatning ved å spre skattebyrden på flere grunnlag (Finansdepartementet, 2009-2010).

Redusert sparing

Sparing kan defineres som å flytte kapital fra i dag og inn i fremtiden (Døskeland, 2012). Husholdninger må hele tiden gjøre en avveining mellom forbruk og sparing. Disse beslutningene tas basert på realavkastning etter skatt. Alle skatter som endrer realavkastningen av sparing og lån vil dermed påvirke avveiningen mellom forbruk og sparing (NOU 2009:10) og skatt på kapitalavkastning skaper en vridning fra sparing og over til lån.

Formuesskatten er en skatt på privat sparing, og den reduserer avkastningen ved å spare på samme måten som en skatt på kapitalavkastning (NOU 2003:9). Formuesskatten kan dermed føre til at den effektive skatten på sparing for enkelte kan bli svært høy (NOU 2009:10), noe som OECDs landrapport (2012) viser gjennom de tidligere omtalte beregningene²² hvor effektiv skattesats på aksjer og bankinnskudd kan komme opp i 113 prosent. En konsekvens av redusert lønnsomhet av sparing er at den private sparingen reduseres og at forbruket dermed øker (NOU 2003:9).

Vridning av sparing

Nøytralitetsprinsippet, som vi tidligere var inne på, går ut på at alle inntektsarter bør bli skattlagt med samme effektive skattesats. En nøytral beskatning påvirker dermed i liten grad bedrifters og husholdningers beslutninger om sparing og investering. De prosjektene som er mest lønnsomme før skatt, bør også være de prosjektene som er mest lønnsomme etter skatt.

Med ulik verdsetting av formuesobjekter, slik vi har i Norge i dag, påvirkes sammensetningen av sparingen. (NOU 2003:9) viser i et eksempel at avkastning på kapital

---

²² Se delkapittel 3.3.2 *OECD Economic Surveys, Norway*

---

etter skatt blir over to prosentpoeng høyere hvis man plasserer formuen i bolig sammenlignet med å investere i et børsnotert selskap eller en bank²³. Denne skattereduksjonen er spesielt stor ved investering i bolig da ligningsverdiene her er lave. Sterk verdistigning på boliger øker effekten ytterligere.

Ulik verdsettelse av gjeld og ulike formuesobjekter kan gjøre at en som utøver skatteplanlegging kan kraftig redusere, eller til og med unngå, formuesskatten. To personer, med en i utgangspunktet lik formue, kan da få høyst ulik formuesskatt (Vinje, 2011). Motstandere av formuesskatten, som Villeman Vinje, trekker frem at formuesskatten diskriminerer investeringer i bankinnskudd, obligasjoner og børsnoterte aksjer, mens den favoriserer investeringer i bolig, eiendom, innbo og ikke-børsnoterte aksjer med lav ligningsverdi (Vinje, 2011). Forskjellene i verdsettingen av ulike formuesobjekter gir sterke incentiver til å spare mindre i de objektene som er verdsatt til markedsverdi enn det som ville vært tilfelle med en likere verdsetting av ulike objekter (NOU 2009:10). Gjeldende formuesskatt bidrar ifølge NOU 2003:9 dermed til at en større andel av husholdningenes sparing plasseres i fast eiendom og en mindre andel i aksjer og bankinnskudd enn dersom reglene for verdsetting hadde tatt utgangspunkt i markedsverdien for alle formuesobjekter.

Over tid kan ulik verdsettelse av formuesobjekter føre til en vridning av investeringene fra produktiv verdiskaping til skattefaviserte plasseringsformer (Finanskomiteen, 2012). Det hevdes at det investeres for mye i bolig og eiendom på bekostning av andre investeringer som ville gitt høyere samfunnsøkonomisk avkastning (NOU 2003:9). I tillegg kan formuesskatten sies å stimulere til gjeldsoppbygging ettersom man har full fradragsrett for gjelden (Finanskomiteen, 2012).

Flytting av skattegrunnlag

Den stadig økende økonomiske integrasjonen på tvers av landegrensene, fører til at skattegrunnlagene blir mer mobile (NOU 2003: 9). Det er derfor nødvendig at ulike land har skatteregler og samarbeid som er tilpasset denne utviklingen. Som tidligere nevnt bruker Norge i likhet med de fleste andre land bostedsprinsippet. Dette innebærer at en norsk investor i utgangspunktet står overfor samme skatt på formue, uavhengig av hvilket land det investeres i. Formuesskatten gjør det derfor ikke mer lønnsomt for en norsk investor å investere i utlandet enn i Norge.

---

²³ Forutsetter samme avkastning før skatt

En utenlandsk investor som bor i et land som ikke har formuesskatt vil ikke måtte betale formuesskatt på sine investeringer i Norge. Dette innebærer en forskjellsbehandling av norske og utenlandske aksjonærer som kan svekke norsk eierskap (Finanskomiteen, 2012). Investor Trygve Hegnar mener norske investorer, på grunn av skattekostnaden, må legge inn høyere avkastningskrav enn utlendinger. Dette kan føre til at prosjekter som var lønnsomme før skatt faller ut (Hegnar, 2012).

Finansdepartementet ved Schjerva (2012) argumenterer derimot for at skatt kun er én av flere rammebetingelser som er med på å avgjøre hvor attraktivt det er å investere i Norge. Velutdannet arbeidskraft, velferdsordninger og et velvelfungerende offentlig, administrativt system bidrar til gode vilkår for å drive næringsvirksomhet i landet.

Redusert kapitaltilgang

For å kunne gjennomføre lønnsomme prosjekter som gir bedriftene vekst, kreves tilstrekkelig tilgang på kapital. Dette er som regel ikke et problem for store, norske virksomheter, da disse kan finansiere sine investeringer gjennom det internasjonale kapitalmarkedet (Meld. St. 11, 2010-2011).

Ikke alle bedrifter i Norge har lik tilgang til det internasjonale kapitalmarkedet. Bedrifter i oppstartsfasen er ofte henvist til det norske markedet og er avhengig av at det skytes inn norsk egenkapital for at prosjekter skal bli gjennomført. En norsk investor som vurderer å investere i et prosjekt kan få en lavere beregnet avkastning etter skatt enn en utenlandsk investor som ikke trenger å ta hensyn til formuesskatten. Prosjektet kan dermed bli ulønnsomt for den norske investoren, men lønnsomt for den utenlandske investoren, jf. argumentet om at skattegrunnlag flyttes ut av landet. Formuesskatten kan derfor i noen grad begrense kapitaltilgangen for bedriftene som er henvist til det norske markedet, og nivået på investeringer i norsk næringsliv kan bli redusert (Meld. St. 11, 2010-2011).

En masterutredning skrevet av Edson (2012) har imidlertid sett på dette, og konkludert med at selskaper der hovedeier betaler formuesskatt er mindre utsatt for begrensninger i kapitalmarkedet enn andre, og at formuesskatten har minimal betydning for bedrifters evne til å finansiere investeringer.

Tapping av kapital og likviditetsutfordringer

Som kommentert i innledningen av denne utredningen, er to av hovedargumentene mot formuesskatten at den tapper bedrifter for kapital og fører til likviditetsutfordringer. Dette er de to påståtte skadevirkningene av formuesskatten vi mener er mest kritiske for små og mellomstore bedrifter. Vi vil derfor særlig undersøke holdbarheten til disse påstandene, og en grundigere gjennomgang følger i kapittel 6 *Analyse*.

---

4. Metode

I dette kapittelet følger en kort innføring i de metodene som benyttes for å gjennomføre analysene. Vi benytter statistikkprogrammet Stata for å utføre de fleste beregninger og regresjoner. For å lage tabeller og grafer, brukes Microsoft Excel.

4.1 Deskriptiv analyse

Deskriptiv analyse brukes i store deler av analysen. Hensikten med et deskriptivt design er å gi svar på spørsmål som hva, hvem, hvilke, hvorfor og hvordan (Selnes, 1999). Ved hjelp av denne tilnærmingen ønsker vi å få frem en kvantifisert beskrivelse av formuesskattens virkninger på små og mellomstore bedrifter. En deskriptiv innfallsvinkel på analysen er nyttig for å etablere et grunnlag for vår diskusjon om hvorvidt formuesskatten ser ut til å være en økonomisk utfordring i bedriftene. Ved bruk av standard deskriptiv statistikk, tabeller og figurer, forsøker vi å gi en oversikt over hvor mange av bedriftene i populasjonen som har «utløst» formuesskatt til majoritetseier²⁴, hvordan årsresultatene til disse bedriftene ser ut og om de har tatt ut utbytte. Vi ser også på nøkkeltall som gir et bilde av bedriftenes finansielle situasjon.

4.2 Regresjonsanalyse

Det følgende er basert på Wooldridge (2009) om ikke annet er nevnt. Regresjonsanalyse er en velegnet metode for analyser av sammenhengen mellom variabler, hvor man predikerer verdien av én variabel på grunnlag av en eller flere andre variabler. Man lager en matematisk sammenheng som beskriver forholdet mellom den variabelen som skal predikeres, som kalles den avhengige variabelen, og variabler som man antar har innvirkning på den avhengige variabelen; de uavhengige variablene. En regresjonsmodell med mer enn én uavhengig variabel, kalles en multippel regresjonsmodell. Den forklarer sammenhengen mellom en avhengig variabel og flere forklarende variabler. Det er multiple regresjonsanalyser vi vil ta i bruk i vår utredning. En regresjonsmodell med k uavhengige variabler kan uttrykkes som vist på neste side:

---

²⁴ Se kapittel 5.5.4 *Formuesskatt knyttet til det enkelte selskap* for en diskusjon rundt formuesskatt «utløst» fra selskapet.

$$y = \beta_1 x_{it1} + \beta_2 x_{it2} + \dots + \beta_k x_{itk} + a_i + u_{it}, \quad t = 1, 2, \dots, t$$

der

y = avhengig variabel

x_i = uavhengig variabel der $i = 1, 2, \dots, k$

β_0 = konstantledd

β_i = mål for endring i y med tanke på x_i , alt annet likt. $i = 1, 2, \dots, k$

u = feilledd, som fanger opp alle faktorer utenom $x_{i,k}$ som har innvirkning på y

Ligningen for den multiple regresjonsmodellen er den virkelige regresjonsligningen, og denne er ikke observerbar (Studenmund, 2006). For å definere forholdet mellom x_i og y , må verdiene av koeffisientene β_i estimeres. Den mest brukte estimeringsmetoden er kjent som minste kvadraters metode. Minste kvadraters metode, forkortet til OLS²⁵, er en metode som estimerer den regresjonslinjen som minimerer restleddet, det vil si avstanden mellom de observerte og de predikerte verdiene.

I OLS er endogenitet, det vil si korrelasjon mellom en inkludert variabel og feilleddet, et potensielt problem da dette kan gi skjeve estimater. På endringsform kan man kontrollere for visse typer uobserverbare karakteristika, og på denne måten kan endogenitet unngås. Fast-effekt estimering (FE), eller innenntransformasjon, er velegnet for estimering av uobserverte effekter i paneldata. Man ønsker å eliminere den faste effekten, a_i . Fast-effektestimering vil også ha noen ulemper. Man utnytter kun variasjon i tidsdimensjonen innenfor bedrifter, ikke tverrsnittvariasjonen mellom bedrifter.

4.2.1 Statistisk signifikans

Et resultat av en statistisk analyse betegnes som statistisk signifikant, dersom det er lite sannsynlig at resultatet har oppstått tilfeldig. Når vi skal ta stilling til om en hypotese skal forkastes eller ikke, må vi velge et nivå for hvor stor forkastningsfeil vi er villige til å akseptere. Det er vanlig å velge 5 % signifikansnivå. Det betyr at vi godtar en 5 % sjanse for å forkaste nullhypotesen selv om den er sann.

---

²⁵ Ordinary Least Square

---

5. Data

5.1 Datasett

Analysene i utredningen baseres på data fra Skatteetaten. Dataene er registerdata hentet fra RF-1028 Selvangivelse for Aksjeselskap, RF-1167 Næringsoppgave 2, Regnskapsregisteret, RF-1086 Aksjonærregisteroppgaven, RF-1030 Personlig Selvangivelse og Skatteoppgjør. Vi har tall for årene 2007-2011. Dataene er organisert som paneldata. Det vil si at vi følger bedrifter og eiere over de fem årene fra 2007 til 2011. Paneldata innebærer at vi både kan studere dem som en tidsserie, og som tverrsnittsdata. Datasettet er ubalansert, noe som innebærer at vi ikke har data for alle år, for alle selskap.

Fra RF-1028 Selvangivelse for aksjeselskap har vi hentet opplysninger om utbytte, formue og gjeld. Fra RF-1167 Næringsoppgave 2²⁶, et vedlegg til RF-1028, har vi en oppstilling over hovedpostene i resultat og balanseregnskapet. Opplysninger om bedriftenes egenkapital, gjeld og likviditetstall er hentet fra årsregnskapet i Regnskapsregisteret. Fra Skatteoppgjøret har vi informasjon om eiernes nettoformue, gjeld og formuesskatt. For en fullstendig oversikt over variabler, se tabell A.1 i appendix.

Dataene er på individnivå, men er aidentifisert. Dette innebærer at navn på bedrift og person, organisasjonsnummer/foretaksnummer og personnummer, er erstattet med et anonymt løpenummer (NSD, 2013). Av personvern hensyn benytter vi vide kategorier i utredningen for å anonymisere indirekte, personidentifiserende opplysninger. Vi benytter for eksempel landsdeler i stedet for spesifiserte kommuner, og beløpsintervaller heller enn presise beløp.

Datasettet omfatter alle ikke-børsnoterte aksjeselskap i Norge som er rapporteringspliktige til Brønnøysundregisteret og hvor eier hadde en eierandel på minimum 50 % i 2011. En eier med en eierandel på minimum 50 % blir heretter kalt majoritetseier²⁷. Opplysningene om eierandel er hentet fra aksjonærregisteret. Denne avgrensningen er gjort med den hensikt å fokusere på aktive eiere i små og mellomstore bedrifter, og da særlig familiebedrifter. Det er ikke etablert noen norsk definisjon på hva som er en liten eller mellomstor bedrift (SMB). Vi

---

²⁶ Fylles ut av alle selskap som er årsregnskapspliktige.

²⁷ Det er mulig å være majoritetseier uten å ha en eierandel på 50 %, men i mangel av en definisjon på eiere med eierskap på 50 % eller høyere, velger vi å benytte majoritetseier som definisjon på eier med eierskap på over 50 %.

har valgt å definere SMB som bedrifter med under 200 årsverk, og ser derfor kun på disse i våre analyser. Dette anslaget ligger litt over anslaget til Forskningsrådet, som bruker 100 årsverk, og litt under anslaget til EU, som bruker 250 årsverk.

Da det ofte er én person i familien som er majoritetseier i et familieeid selskap, antar vi at vi ved å ta utgangspunkt i eierskap på minimum 50 % spesielt favner om disse bedriftseierne. Eierandelbegrensningen innebærer at vi har et utvalg hvor vi kun ser på én aksjonær per selskap. Hver av disse aksjonærene kan imidlertid være representert som majoritetseier i flere selskap.

5.2 Primærdata og sekundærdata

Man skiller mellom to hovedformer av data, primær- og sekundærdata. Primærdata er data man samler inn selv, mens sekundærdata er informasjon andre har samlet inn (Sander, 2004). Våre data er hentet fra Skatteetaten, og må derfor klassifiseres som sekundærdata. Når man benytter sekundærdata, er det viktig å vurdere dataenes validitet.

5.3 Validitet

Validitet er et mål på «i hvilken grad man ut fra resultatene av et forsøk eller en studie kan trekke gyldige slutninger om det man har satt seg som formål å undersøke» (Store Norske Leksikon, 2013b). Skatteetatens data er faktiske tall, og består av reelle opplysninger om både eier og bedrift. Skatteetaten vurderes som en pålitelig kilde, og vi har ingen grunn til å tro at informasjonen fra Skatteetaten er feilaktig. Dataene som benyttes i analysen er derfor vurdert som valide.

5.4 Rensing av datasett

Vi fjerner 10 897 observasjoner, da disse er duplikater. Dette kan skyldes feil i databasen. I datasettet finner vi at noen selskap mangler enkelte regnskapstall. Den manglende verdien kan skyldes at størrelsen er lik null, at tallene ikke er innrapporterte, at det er feil i databasen eller at rapportering er skjedd på annen måte enn hva som er standard.

Observasjonene som er listet opp under, fjernes på grunn av mangler:

- 10 395 selskap mangler alle verdier fra Selvangivelse for aksjeselskap og Næringsoppgave 2
- 22 128 selskap mangler alle verdier fra Årsregnskapet
- 1 376 selskap mangler opplysningene fra Skatteoppgjøret

5.5 Databehandling

5.5.1 Eierskapskorrigering

En bedrift kan være eid av flere personer, men vi har kun oversikt over majoritetseier. Når vi skal se på hvor mye en eier betaler i formuesskatt, opp mot hvor mye som blir utdelt i utbytte og hvor stort bedriftens årsresultat er, er det viktig å se på eiers «forholdsmessige» andeler. Vi korrigerer derfor utbytte, årsresultat, egenkapital og verdien bak aksjene i selskapet²⁸ etter størrelse på eierandel, slik at disse tallene blir sammenlignbare med eiers formuesskatt knyttet til eierskap i bedrift. For en eier med en eierandel på 100 %, vil en slik eierskapskorrigering ikke innebære noen justering.

5.5.2 Tidspunkt for fastsettelse av formuesskatt, utbyttebeslutning og årsresultat

For å kunne sammenligne størrelsesorden på årsresultat, utbytte og formuesskatt korrekt, er det viktig å forholde seg til *når* verdiene fastsettes.

Som forklart i kapittel 3.1.5 *Verdsettelsesregler*, om verdsettelsesregler for ikke-børsnoterte aksjer, bestemmer sktl. § 4-12, 2. ledd at man som hovedregel skal bygge på aksjeselskapets «samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende». Vi forholder oss til hovedregelen og antar at skattemessig formuesverdien er basert på 1. januar i inntektsåret (tilsvarende 31.12 i året før inntektsåret, år t-2)²⁹. Dette innebærer at formuesskatten som er utløst fra eierskap i et ikke-børsnotert aksjeselskap i 2011 er basert på verdien i selskapet 31.12.09. Post 480 fra Næringsoppgave 2 som er grunnlag for beregning

---

²⁸ Skattemessig ligningsverdi.

²⁹ For aksjeselskap eller allmennaksjeselskap hvor aksjekapitalen i året før ligningsåret er forhøyet eller satt ned ved innbetaling fra eller utbetaling til aksjonærene, legges verdien 1. januar i ligningsåret til grunn ved ligningen (Skatteloven, 2000). Denne effekten er ikke hensyntatt.

---

av formuesverdien av et selskap må derfor forskyves frem to år. Dette innebærer at årene 2007 og 2008 i vårt datasett kun brukes til å gjøre beregninger, men ikke kan brukes i egne analyser av formuesskatten.

Utbytte bestemmes i inntektsåret (år t-1), men utbetales i ligningsåret (år t). Utbytte oppgitt i selvangivelsen er det utbyttet som faktisk er utdelt, og det er dette utbyttet vi sammenligner formuesskatt og årsresultat med.

Årsresultatet som gir grunnlag for utdeling av utbytte er årsresultatet i inntektsåret (år t-1). Årsresultatet må derfor forskyves ett år frem for å oppnå sammenlignbarhet med formuesskatt og utbytte.

Oppsummert er rekkefølgen slik: Formuesskatten fastsettes på grunnlag av balanseverdien i år t-2. Årsregnskapet i år t-1 gir grunnlag for beslutningen om å avsette utbytte i år t-1. Utbytte utbetales i år t. Når vi siden refererer til formuesskatt, utbytte og årsresultat er det denne sammenhengen vi bruker.

5.5.3 Konsernstruktur

I en konsernstruktur skiller man mellom morselskap og datterselskap. Et datterselskap oppstår når et annet selskap får bestemmende innflytelse gjennom en eierandel på over 50 %³⁰. Selskapet med bestemmende innflytelse blir da morselskapet. Sammen utgjør disse et konsern. Et holdingselskap er et morselskap som bare har finansplasseringer og eierandeler i andre selskap, men ingen egen driftsaktivitet (O. Sættem, 2006). Man kan ha morselskap med drift, men det kan ikke være drift i et morselskap som er et holdingselskap.

Gjennom konsernbidrag kan selskapene som inngår i konsernet samordne skattepliktig overskudd og underskudd (KPMG, 2013). Dersom et selskap innen konsernet beskattes for overskudd, kan selskapet overføre dette til et annet selskap innen konsernet som går med underskudd. På denne måten kan konsernets totale skattebelastning reduseres. Dette gjør det vanskelig å tolke morselskapets årsresultat direkte, da det ikke nødvendigvis står i forhold til ligningsmessig verdi dersom drift og finansiering skjer i datter, mens eiendelene (aksjene) ligger i mor. Vi skiller derfor disse ut, og fjerner dem fra analysen. Morselskap fjernes basert på post 1313 i Næringsoppgave 2, «Investeringer i andre datter og konsernselskap».

---

³⁰ Bestemmende innflytelse kan også oppnås gjennom avtaler eller A og B aksjer.

Holdingselskaper, som er konsernspisser, har sin egen bransjekode og fjernes på grunnlag av denne.

Tabell 5.1 viser antall konsern og selskap i vårt datasett, for årene 2009 til 2011. Konsern fjernes fra populasjonen. I 2011 står vi derfor igjen med 70 720 selskap.

Tabell 5.1: Antall konsern og selskap

År	Konsern	Selskap	Totalt
2009	8 868	51 239	60 107
2010	11 170	64 119	75 289
2011	12 012	70 720	82 732

5.5.4 Formuesskatt knyttet til det enkelte selskap

I analysen må vi ha et klart skille mellom formuesskatt utløst fra selskap, og formuesskatt knyttet til personlige disponeringer og sparing. Med formuesskatt utløst fra selskap, mener vi den delen av eierens formuesskatt som kan knyttes til eierskap i dette selskapet.

Hvis en person er majoritetseier i flere selskap, er det også viktig å kunne dele personens formuesskatt opp etter hvilke selskap den er utløst fra. I avsnittene under forklarer vi hvordan dette blir gjort.

Formuesskatt utløst fra eierskap i selskap

Vi har i vårt datasett fått oppgitt total formuesskatt betalt av majoritetseier i selskapet. Formuesskatt er som sagt en personlig skatt som utlignes på grunnlag av de skattepliktiges bruttoformue fratrukket gjeld. Det vil si at formuesskatten til majoritetseierne ikke nødvendigvis bare kommer av at de har aksjer i selskapet. Den kan også være knyttet til personlige disponeringer og sparing som ikke er en del av næringsvirksomheten. Når vi skal undersøke effekten av formuesskatt på bedrifter er det derfor viktig å kunne skille mellom formuesskatt som er utløst privat og formuesskatt utløst fra eierskap i selskap.

Måten vi har valgt å løse dette på er å ta utgangspunkt i post 480 i Selvangivelse for aksjeselskap, «samlet verdi bak aksjene i selskapet», som andel av eiers personlige nettoformue. Hvis eier har en nettoformue på privat hånd som er større enn hans aksjeformue fra selskap, beregner vi hvor stor andel denne aksjeformuen utgjør av privat nettoformue. Denne andelen brukes så til å beregne formuesskatt knyttet til selskap. Hvis eier derimot har en nettoformue på privat hånd som er mindre enn aksjeformue fra selskap antar vi at hele

---

formuesskatten til eier stammer fra eierskap i selskap. Dette er aktuelt i tilfeller der eier har stor gjeld på privat hånd.

Denne oppdelingen av formuesskatt utløst fra eierskap i bedrift og formuesskatt knyttet til personlig forbruk og sparing kan illustreres i følgende eksempel:

- Eier 1 har en 50 % eierandel i bedrift A, med en aksjeverdi på 20 millioner kroner. Det gir Eier 1 en nettoformue fra bedrift på 10 millioner kroner.
- Eier 1 har en total privat nettoformue på 15 millioner kroner.
- Nettoformue fra bedrift utgjør da $2/3$ av eiers totale nettoformue. Formuesskatt utløst fra bedrift A blir regnet ut som total formuesskatt multiplisert med $2/3$.

Formuesskatt utløst fra selskap utgjør altså en andel av majoritetseierens faktisk betalte formuesskatt og inkluderer derfor hensynet til bunnfradrag, privat gjeld osv. Vi beregner aldri formuesskatt utløst fra selskap kun ut i fra bedriftens ligningsverdi, da vi antar at vi i mange tilfeller da ville fått en formuesskatt utløst fra selskap som var større en eiers totale faktisk betalte formuesskatt.

En person som er majoritetseier i et selskap kan ha eierandeler under 50 % i andre selskaper. I slike tilfeller kan deler av formuesskatten vi definerer som «formuesskatt knyttet til private disponeringer og sparing» også være utløst fra selskap. Dette vil ikke være et problem i våre analyser da vi kun fokuserer på formuesskatt utløst fra selskaper hvor eier er majoritetseier.

Formuesskatt per selskap

Datasettet inkluderer en oversikt over selskaper og tilhørende majoritetseiere. Én person kan være majoritetseier i flere selskap og formuesskatten til en eier kan dermed være knyttet til flere ulike selskap. Vi ønsker å se på ett selskap og tilhørende majoritetseiers formuesskatt, og må derfor fordele eierens formuesskatt mellom selskapene. Dette løses ved at vi tildeler hvert selskap en andel av formuesskatten ut i fra hvor mye selskapets aksjeverdi utgjør av eierens personlige nettoformue. Hvis det er slik at sum aksjeverdi fra selskapene er høyere enn den totale nettoformuen til eieren, blir all formuesskatten fordelt mellom selskapene etter forholdsmessig andel av total aksjeverdi i selskap. Hvis et av eierens selskap har negativ verdi bak aksjene i selskapet, vil denne verdien naturlig nok ikke komme med i beregningene da en aksjonær ikke hefter for selskapets gjeld (Aksjeloven, 1999).

Denne fordelingen av formuesskatt mellom selskaper kan illustreres i følgende eksempel:

- Eier 2 har en privat nettoformue på 10 millioner kroner.
- Eier 2 har 50 % eierandel i selskap B og 50 % eierandel i selskap C.
- Samlet verdi bak aksjene i selskap B er 20 millioner kroner. Samlet verdi bak aksjene i selskap C er 30 millioner kroner.
- Ut fra eierskap i selskapene kan det se ut til at eier 2 har en privat nettoformue på minst 25 millioner kroner $((20+30)*50\% = 25)$.
- Ettersom eiers faktiske nettoformue er lavere enn verdien av aksjene eier har i selskap B og C, antar vi at hele formuesskatten er utløst fra eierskap i disse to selskapene.
- Formuesskatt betalt av eier blir fordelt mellom bedrift B og C med vektene 0,4 (20/50) og 0,6 (30/50).

---

6. Analyse

Formålet med dette kapitlet er å analysere formuesskattens virkninger på små og mellomstore bedrifter. Vi tar utgangspunkt i datasettet som ble beskrevet i kapittel 5 og presenterer analyser og resultatene av disse analysene. Hoveddelen av analysen baserer seg på deskriptiv analyse, og resultatene underbygges av regresjonsanalyser. I første delkapittel undersøker vi om det eksisterer en sammenheng mellom formuesskatt og utbytte. Andre delkapittel gir en oversikt over formuesskatt og utbytte i hele populasjonen. Deretter vil vi systematisk besvare forskningsspørsmålene som ble introdusert i innledningen.

6.1 Sammenhengen mellom formuesskatt og utbytte

Når vi i våre analyser skal undersøke effekten av formuesskatt på små og mellomstore bedrifter, antar vi at en majoritetsseier kan ta ut utbytte fra selskapet, for å betale formuesskatten. Dette tilsvare det NHO og Rederiforbundet gjør i rapporten «Privat Eierskapsberetning», hvor de ser på sammenhengen mellom formuesskatt, årsresultat og utbytte (Grimsby et al., 2012). Vi velger å ta utgangspunkt i deres fremgangsmåte. På denne måten kan vi sammenligne resultater og konklusjoner.

Vi analyserer først sammenhengen mellom utdeling av utbytte og eiers formuesskatt knyttet til selskapet ved hjelp av regresjonsanalyse.

Den avhengige variabelen er *Utbytte*. Utbyttet er korrigert for eierskap. Opplysningene om utbytte er hentet fra RF-1028 Selvangivelse, post *Utbytte (totalt) besluttet utdelt/renter av egenkapitalbevis*. Eierskapskorrigeringen skjer på grunnlag av opplysninger hentet fra Aksjonærregisteret. Som forklart i delkapittel 5.5.1 innebærer en eierskapskorrigering at vi fordeler en andel av selskapets totalt utdelte utbytte til hovedeier basert på eierandelen.

De uavhengige variablene i regresjonene er *Årsresultat* og *Formuesskatt*. Opplysninger om formuesskatt er hentet fra eiers skatteoppgjør og opplysninger om årsresultat er hentet fra RF-1168 Næringsoppgave 2, post 9200 *Årsresultat/Totalresultat*. Også disse er korrigert i forhold til opplysninger om eierskap fra Aksjonærregisteret. Selskapets finansielle situasjon kontrolleres for ved å inkludere de tre nøkkeltallene likviditetsgrad 1, egenkapitalandel og gjeldsgrad. Disse tallene er beregnet basert på selskapenes årsregnskap, som er hentet fra Regnskapsregisteret.

Det kan i tillegg være årsspesifikke effekter som er felles for alle bedrifter i samme periode, som gjør at utbytte i selskapet fremstår som det gjør. Den tidligere nevnte aksjonærmodellen som ble innført i 2006, gjorde for eksempel at selskap delte ut maksimale utbytter i årene forut. Også makroøkonomiske aspekter kan gjøre det mer eller mindre attraktivt å ta ut utbytte. Vi har derfor valgt å inkludere dummyvariabler for de ulike årene, med år 2009 som referanseår. På denne måten kan vi avdekke om det er spesielle konjunkturrelle forhold i perioden, som påvirker utbytte positivt eller negativt.

Tabell 6.1: Regresjon med *Utbytte* som avhengig variabel

Funksjonsform	lin-lin		log-log	
	(1) OLS	(2) FE	(3) OLS	(4) FE
Formuesskatt	0,435 *** 0,127	-0,485 0,595	0,266 *** 0,008	0,110 *** 0,014
Årsresultat	0,020 ** 0,007	-0,010 0,007	0,262 *** 0,007	-0,009 0,007
Likviditetsgrad 1	-500,643 868,981	-2807,862 1466,790	-0,008 ** 0,003	-0,001 1466,790
Egenkapitalandel	154174,300 *** 13035,670	-21753,310 17509,400	-0,168 ** 0,075	-0,215 0,132
Gjeldsgrad	6851,386 *** 503,272	548,242 550,096	0,096 *** 0,007	-0,004 0,010
År 2010	21440,330 *** 4408,196	32590,480 *** 4714,805	0,079 *** 0,018	0,041 *** 4714,805
År 2011	27709,500 *** 3955,118	46004,720 *** 4526,247	0,100 *** 0,018	0,096 *** 0,017
Konstant	645,867 3969,910	125661,500 *** 18207,060	6,763 *** 0,108	11,985 *** 0,201
Justert R ²	0,0303	0,0031	0,2862	0,0172
Antall observasjoner	186078	186078	186078	186078

Standardavvik i kursiv

*p<0.05, ** p<0,01, ***p<0,001

Variablene utbytte og årsresultat er korrigert for eierandel. Formuesskatt er skatt utløst fra eierskap i selskap og beregnes basert på balansen i år t-2. Formuesskatten skal betales i år t. Årsresultat er årsresultat i år t-1. Utbytte er besluttet utdelt i år t-1, men utdelt i år t. I log-log regresjonen er utbytte, formuesskatt og årsresultat logtransformert for å redusere heteroskedastisitet. I begge modeller kjøres regresjonene med og uten fast effekt for å korrigere for uobserverbare karakteristika.

6.1.1 Regresjon med lineær funksjonsform

Vi starter med å se på regresjon (1) og (2), hvor vi antar at funksjonsformen er lineær, se tabell 6.1. I OLS-regresjonen spør vi om selskapene som har en eier som betaler mer

---

formuesskatt, tar ut mer utbytte, mens i FE-regresjonen spør vi om selskapene tar ut mer utbytte enn de vanligvis gjør, når de får mer formuesskatt enn de vanligvis får.

I den første modellen ser vi av OLS-regresjonen at forklaringsgraden er lav. Kun 3 % av variasjonen i den avhengige variabelen forklares av modellen. De estimerte koeffisientene til alle de uavhengige variablene, foruten *Likviditetsgrad 1* og konstantleddet, er signifikante på 5 % nivå. Regresjon (1) viser at *Formuesskatt* er en viktig faktor for beslutningen om å ta ut utbytte. Hvis *Formuesskatt* øker med én enhet, det vil si 1 krone, vil utdelt *Utbytte* øke med 44 øre. Den estimerte koeffisienten til *Årsresultat* er signifikant, men lav. 1 krone mer i *Årsresultat* vil øke utbytte med 2 øre.

I regresjon (1) vil vi kunne ha uobserverte effekter. Dersom en uobservert effekt er korrelert med en uavhengig variabel og du endrer den uavhengige variabelen, vil koeffisienten vise både effekten av å endre den uavhengige variabelen og den uobserverte effekten. I regresjon (2), hvor vi inkluderer faste effekter, blir forklaringsgraden enda lavere. Nå forklares kun 0,31 % av variasjonen i den avhengige variabelen. Signifikansnivåene endres også.

I regresjon (1) er koeffisientene til tidsdummyene *År 2010* og *År 2011* signifikante. Det vil si at når året er 2010 tar de ut over 21 000 kroner mer i utbytte enn i 2009, alt annet likt. Endringen skyldes en trend, og kan ikke tilegnes de andre uavhengige variablene. Hensikten med tidsdummyer er å skille ut trendeffekter. Disse kunne ellers ført til spuriøse sammenhenger. Selskapene tar også ut mer utbytte i 2011 enn hva de gjorde i 2009. Dersom året er 2011 tar de ut nesten 28 000 kroner mer i utbytte enn dersom det hadde vært 2009. Dette kan stemme med hva vi hadde forventet i forhold til endringene i utbyttebeskatningen³¹. En annen forklaring på den observerte effekten, er at utbyttet i 2008 er utbyttet som ble besluttet utdelt i finanskrisetåret 2008. Det er naturlig å tro at et selskap vil tilbakeholde utbytte i et lavkonjunkturår, slik at utbyttet som ble utdelt i 2009 vil være lavere enn utbyttet i både år 2010 og 2011. Også når faste effekter tas hensyn til, er koeffisientene til begge tidsdummyene signifikante.

Av regresjon (1) ser vi at når *Egenkapitalandel* øker med ett prosentpoeng vil *Utbytte* øke med over 1 500 kroner. Denne effekten er signifikant. Også *Gjeldsgrad* har en positiv, signifikant effekt på *Utbytte*. Når man tar hensyn til de faste effektene, det vil si når

---

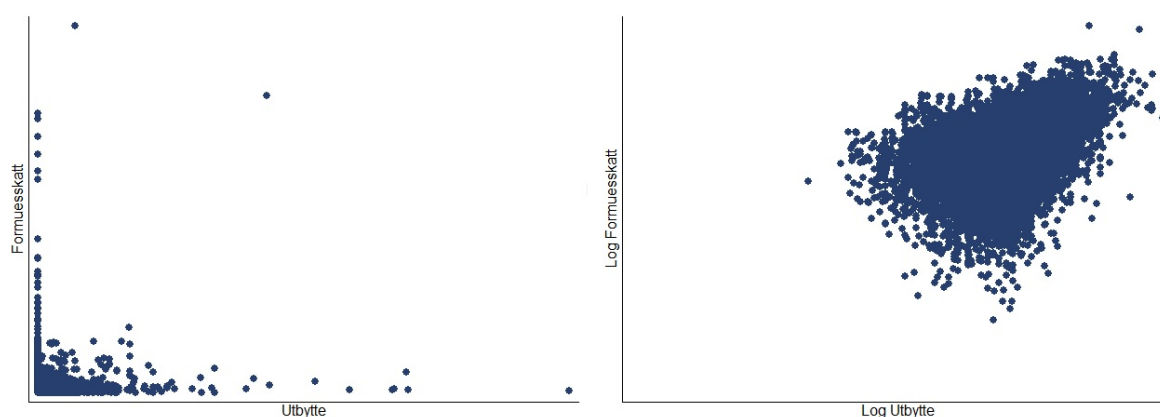
³¹ Aksjonærmodellen ble innført i 2006 og innebærer at utbytte er skattepliktig på aksjonærens hånd med 28 %. Som en konsekvens gikk det skattepliktige utbytte kraftig ned i årene 2006-2010 i forhold til i årene 2003-2005 (Hansen, 2012b).

bedriftene har bedre nøkkeltall enn vanlig, får vi ingen signifikant effekt på noen av nøkkeltallene.

Verken *Formuesskatt* eller *Årsresultat* er lengre signifikante i regresjon (2). Basert på regresjonene med lineær funksjonsform kan man derfor ikke konkludere med at hverken formuesskatt eller årsresultat øker utbytte.

6.1.2 Regresjon med logaritmisk funksjonsform

I regresjon (1) og (2) antok vi at vi hadde en funksjon som var lineær i parameterne. Et plot av variablene *Formuesskatt* mot *Utbytte*, og *Årsresultat* mot *Utbytte*, viser at antakelsen om linearitet ikke oppfylles. Det er mulig å transformere funksjoner som er ikke-lineære i parameterne, til uttrykk som er lineære i parameterne (Wooldridge, 2009). Vi lager derfor en ny modell hvor vi benytter den naturlige logaritmen av variablene, for å dempe ekstreme observasjoner, se tabell 6.1. En slik log-transformasjon kan gjøre skjeve variabler mindre skjeve. Den kan også bidra til at flere av regresjonsforutsetningene oppfylles, blant annet ved å redusere heteroskedastisitet, ikke-normalitet og den relative størrelsen til betydningsfulle enheter. Når man log-transformerer både venstre og høyresidevariabel må endringene tolkes som elastisiteter. Det betyr at en én prosents økning i den uavhengige variabelen, gir en endring på β prosent i den avhengige variabelen, alt annet likt. Variablene vi log-transformerer er *Utbytte*, *Formuesskatt* og *Årsresultat*. Figur 6.1 illustrerer virkningen av log-transformasjonen på *Utbytte* og *Formuesskatt*.

Figur 6.1: Plot av variablene *Utbytte* og *Formuesskatt* med og uten logtransformering.

I regresjon (3), som er en OLS-regresjon med log-transformerte variabler, er koeffisientene til alle de uavhengige variablene signifikante på 5 % nivå. Når *Formuesskatt* øker med én

prosent, øker *Utbytte* med 0,27 %. En én prosents økning i *Årsresultat*, vil øke *Utbytte* med 0,26 %. Som i regresjon (1) ser vi her at utbytte korrelerer med både *Formuesskatt* og *Årsresultat*. Når vi ser på regresjon (4), hvor vi tar hensyn til faste effekter, er ikke *Årsresultat* lenger signifikant. Dette er noe overraskende, da vi hadde forventet at et høyere årsresultat ville medført utdeling av et høyere utbytte. At *Årsresultat* er signifikant i regresjon (3), men ikke i regresjon (4), kan innebære at det er en tidsforskyvning i beslutningen om utdeling av utbytte. Det er ikke nødvendigvis slik at selskapet har et høyt årsresultat i det samme året som det deles ut et høyt utbytte. Dette kan tenkes å være knyttet til at det kan lønne seg å holde pengene i selskapet. Ettersom utbytte beskattes, er det rimelig å anta at eiere kun tar ut penger når de faktisk trenger det. Utbytteskatten kan «låse pengene» i selskapet, og utbyttebeslutningen vil dermed ikke være korrelert med størrelse på årsresultatet.

Basert på regresjon (4) er det lite som forklarer endring i utbytte over tid, utenom *Formuesskatt*. Dette kan skyldes at eierne har hele sin formue i selskapet, og at de derfor må ta ut penger, i form av utbytte, for å kunne betale skatten. Aksjer i et ikke-børsnotert selskap verdsettes på grunnlag av balanseverdi 31.12 i året før inntektsåret³². Det er derfor mulig å beregne en forventet formuesskatt, før utbyttebeslutningen foretas. Dersom et sjokk kan slå ut i økt formuesskatt og selskapet samtidig deler ut utbytte, vil den observerte effekten ikke være en kausal sammenheng. Det er vanskelig å tenke seg hva et slikt sjokk kan være. Dette tyder på at det er en kausal sammenheng mellom *Formuesskatt* og *Utbytte*.

Fra regresjon (3) observerer vi en mulig omvendt korrelasjon for variablene *Likviditetsgrad 1*, *Egenkapitalandel* og *Gjeldsgrad*. Her kan det tenkes at det er den avhengige variabelen som forklarer de uavhengige. Et selskap som tar ut mindre utbytte får en høyere likviditetsgrad 1. Dette finner vi også når vi ser på koeffisienten til *Egenkapitalandel*. Selskapene som tar ut mindre utbytte, er mer solide, ettersom egenkapitalandel vil øke i stedet for å synke. De som finansierer seg ved å tilbakeholde årsresultatet vil ikke få høy gjeldsgrad, fordi tilbakeholdt resultat vil reduserer gjeld eller øke egenkapitalen. Motsatt vil de som tar ut utbytte, måtte gjeldsfinansiere seg, og dermed ser vi en økning i gjeldsgraden. Når vi tar hensyn til de faste effektene i regresjon (4), ser vi at de estimerte koeffisientene til nøkkeltallene *Likviditetsgrad 1*, *Egenkapitalandel* og *Gjeldsgrad* ikke er signifikante for å

---

³² Se kapittel 3.1.5 *Verdsettelsesregler* for en grundigere innføring i verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer.

kunne si noe om effekten hvis selskapet deler ut mer eller mindre utbytte enn de pleier å gjøre.

Begge tidsdummyene i regresjon (3) har signifikante koeffisienter. Forklaringen bak dette tilsvarer forklaringen i regresjonene med lineær funksjonsform.

6.1.3 Oppsummering *Utbytte*-regresjon

Oppsummert viser regresjonsanalysen at det er en positiv sammenheng mellom utdeling av utbytte og størrelsen på formuesskatten. Det viser at formuesskatten har potensial for å tappe bedriften for kapital. Om formuesskatten medfører at det tas ut utbytte i et omfang som påvirker bedriftene negativt vil vi ved bruk av deskriptive analyser forsøke å avklare i de følgende kapitlene.

6.2 Oversiktsbilde – populasjon

Vi starter med en oversikt over formuesskatt og utbytte blant selskapene i populasjonen.

Tabell 6.2 viser antall selskap, eiere og årsverk per år for hele populasjonen. Populasjonen bestod i 2011 av 70 720 ikke-børsnoterte aksjeselskap med tilhørende 66 948 personlige majoritetseiere³³. Disse selskapene sysselsatte til sammen 93 774 årsverk.

Tabell 6.2: Oversikt over antall selskap, majoritetseiere og årsverk

År	Selskap	Eiere	Årsverk
2009	51 239	49 076	72 640
2010	64 119	60 967	86 950
2011	70 720	66 948	93 774

Formuesskatt

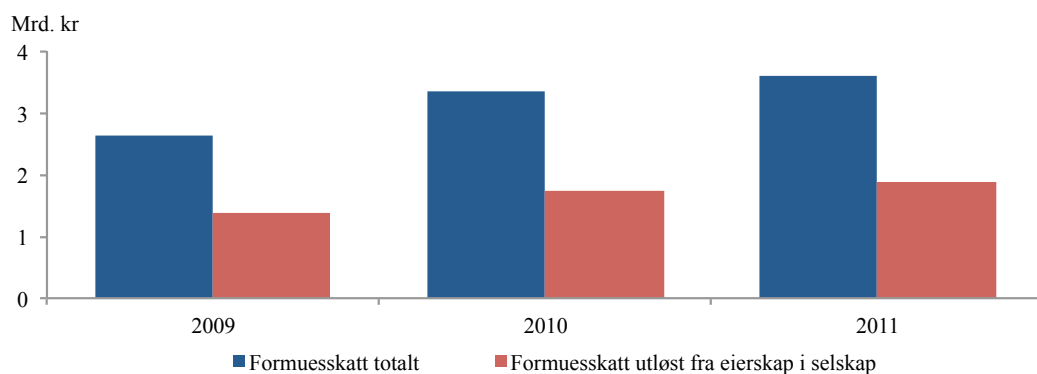
I 2011 betalte eierne i populasjonen totalt 3,6 milliarder kroner i formuesskatt til stat og kommune. Finansdepartementets anslag for innbetalt formuesskatt i 2011 var 13,2 milliarder kroner (Finansdepartementet, 2012). Dette ble innbetalt av 679 536 personer (SSB, 2013b). Vi har følgelig i vårt datasett oversikt over rett i underkant av 30 % av statens skatteinngang fra skatt på formue.

Formuesskatt utløst fra eierskap i bedrift

Videre i analysen er det formuesskatt utløst fra eierskap i bedrift som er den relevante variabelen, og ikke den totale formuesskatten betalt av eier. I populasjonen var det 30 345 bedrifter som utløste formuesskatt til sine majoritetseiere i 2011. Denne var på til sammen 1,87 milliarder kroner³⁴. Figur 6.2 viser total formuesskatt og formuesskatt utløst fra eierskap i bedrift i vår populasjon, for årene 2009-2011. Formuesskatt utløst fra eierskap i bedrift ligger stabilt rundt 50 % av den totale formuesskatten eierne faktisk betalte.

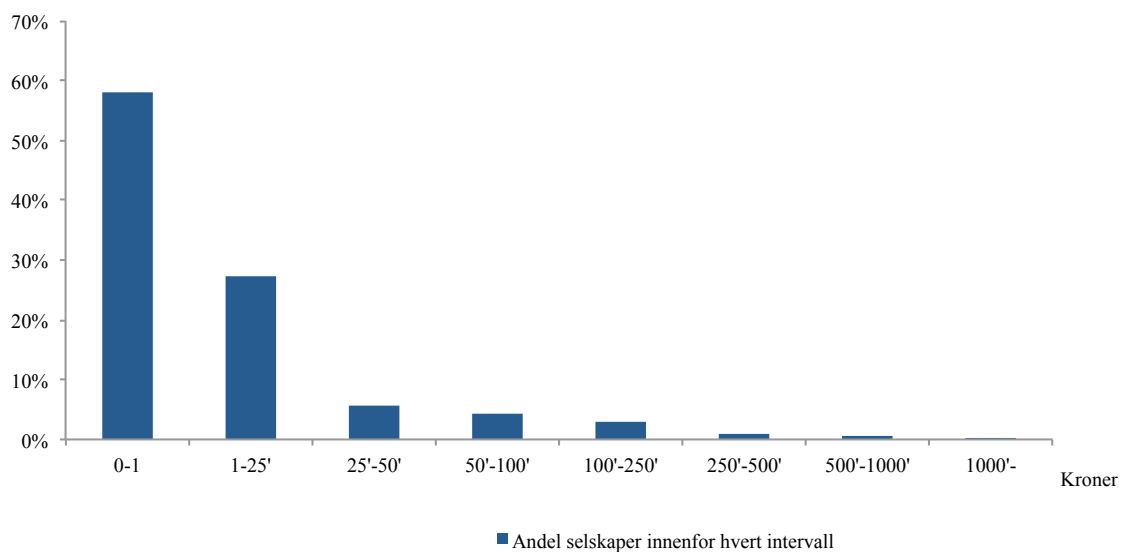
³³ Defineres i denne utredningen som eier med minimum 50 % eierskap.

³⁴ For en beskrivelse av hvordan vi har regnet ut formuesskatt utløst fra bedrift, se kapittel 5.5.4 *Formuesskatt knyttet til det enkelte selskap*

Figur 6.2: Sammenligning av formuesskatt totalt og utløst fra eierskap i selskap. Mrd. kr.

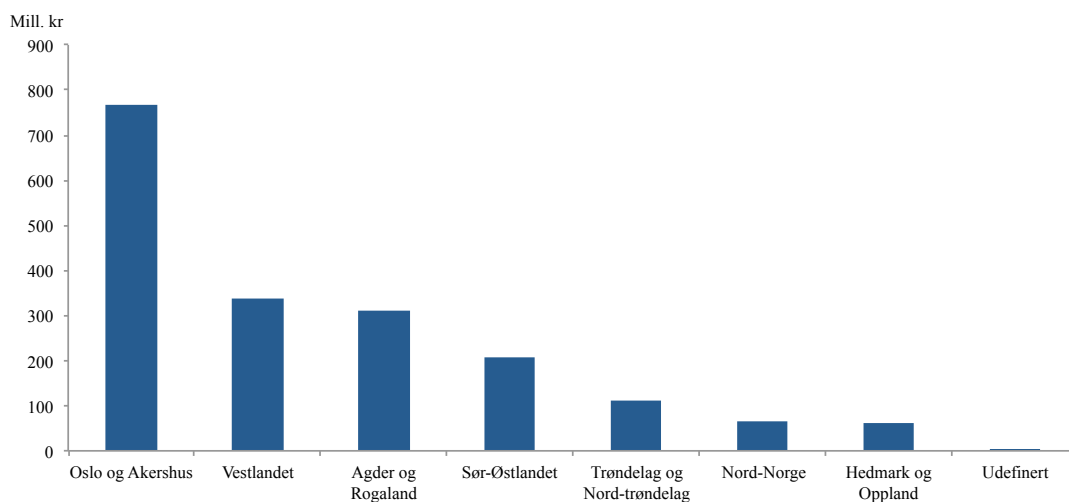
Figur 6.3 viser formuesskatten selskap utløste til majoritetsseier, inndelt i intervaller, for år 2011. 58 % av selskapene utløste ingen formuesskatt til eier. 33 % utløste en formuesskatt på under 50 000 kroner.

Figur 6.3: Formuesskatt i intervaller for selskaper i populasjonen. År 2011

Lokalisering

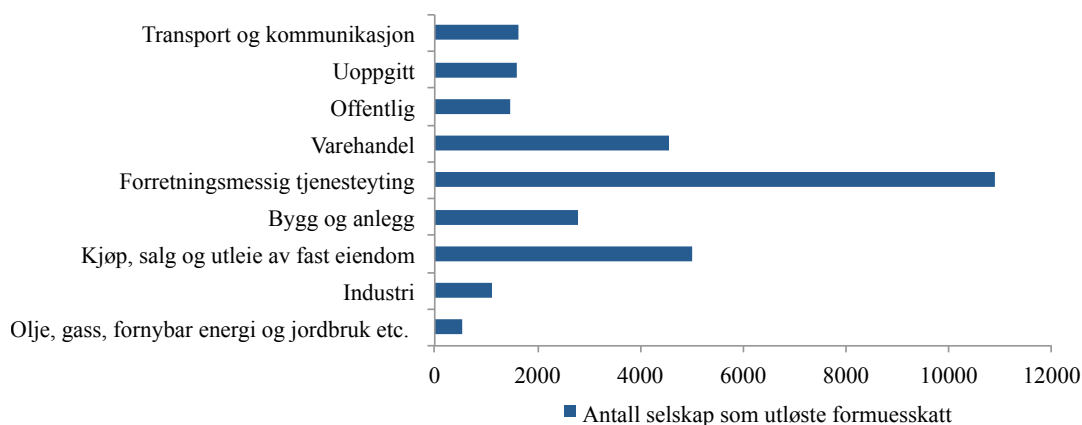
Figur 6.4 viser formuesskatt utløst fra eierskap i bedrift i 2011, alt etter hvor selskapene i populasjonen var lokalisert³⁵. Oslo og Akershus, som er den regionen med flest innbyggere, hadde 46 % av den totale skatteinngangen.

Figur 6.4: Formuesskatt utløst fra eierskap i selskap, fordelt etter regioner. Mill. kr. År 2011.

Næring

Selskapene i populasjonen er inndelt etter næring³⁶, se figur 6.5. Den største andelen av selskaper inngår i næringskategoriene *Forretningsmessig tjenesteyting* og *Kjøp, salg og utleie av fast eiendom*. Dette var også de næringene hvor medianselskapet utløste høyest formuesskatt per selskap i årene 2009 til 2011.

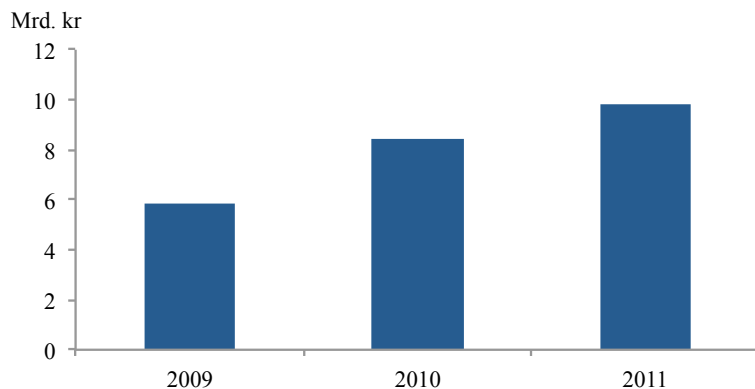
Figur 6.5: Selskaper som utløste formuesskatt for majoritetsseier. Fordelt etter næringer. År 2011

³⁵ Tar utgangspunkt i SSB's Standard for regioninndeling (REGIN) (SSB, 1999).

³⁶ Følger Statistisk Sentralbyrå's Norsk standard for næringsgruppering (SN2007) ved inndeling i næringer (SSB, 2008)

Utbytte

I 2011 besluttet 12 035 bedrifter i populasjonen å dele ut til sammen 9,83 milliarder kroner i utbytte til sine eiere. Figur 6.6 under viser utbytteneivået i årene 2009 til 2011.

Figur 6.6: Utdelt utbytte, mrd. kr.

6.3 Tapper formuesskatten bedrifter for kapital?

«21 000 norske bedrifter tappes av formuesskatt», Aftenposten (2012)

Som nevnt i innledningen blir det hevdet at formuesskatten fører til en betydelig nedbygging av bedrifters egenkapital. Formålet med dette delkapittelet er å undersøke om det er hold i denne påstanden. Vi tar derfor for oss forskningsspørsmål nummer 1: «Tapper formuesskatten bedrifter for kapital?»

En majoritetseier av et selskap kan velge å hente ut midler fra selskapet til å betale formuesskatten. Dersom midlene som tas ut er større enn selskapets genererte årsresultat, vil det, alt annet likt, foregå en nedbygging av selskapets egenkapital. Majoritetseier kan ta ut midler fra selskapet ved å redusere aksjekapitalen, øke lønnen eller ved å ta ut utbytte. Muligheten til å dele ut utbytte i aksjeselskaper er regulert av begrensninger i aksjeloven. En nedbygging av selskapets egenkapital vil kunne ha negative effekter på selskapet, da det svekker vekstevne og investeringsmuligheter.

Det har blitt publisert flere analyser og rapporter de senere årene, hvor fokuset har vært på formuesskatten og dens skadevirkninger på bedrifter. Fordelingsutvalget hevdet i en utredning fra 2009 at bedriftseiere var avhengige av å ta ut utbytte fra selskapene for å betale skatten, og at dette kunne være til stor belastning for selskapene i perioder med lav omsetning (NOU 2009:10). Alliansen for norsk, privat eierskap (2012b) spurte i 2012 sine

medlemsbedrifter om hvordan de finansierte formuesskatten på arbeidende kapital. Fire av ti svarte at skatten ble finansiert ved å ta ut utbytte fra bedriften.

I det neste avsnittet vil vi undersøke hvor mange selskaper i populasjonen som på grunn av formuesskatten bygger ned egenkapitalen ved å ta ut utbytter.

6.3.1 Selskap med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet

Vi starter med å finne antall selskap som utløste mer formuesskatt til majoritetseier enn hva selskapet genererte i årsresultat³⁷. Dette vises i tabell 6.3. I 2011 gjaldt dette 14 % av selskapene i populasjonen. Det vil si at av de selskapene som utløste formuesskatt, utløste 33 % av dem en formuesskatt som var høyere enn årsresultatet. Videre undersøker vi utdeling av utbytte. Av de selskapene som besluttet å dele ut et utbytte³⁸ i 2011, delte 50 % ut et utbytte som var større enn selskapets årsresultat.

Setter vi opplysningene om formuesskatt og utbytte sammen, finner vi at det var 1 565 selskap som utløste en formuesskatt høyere enn årsresultatet, samtidig som de besluttet å dele ut et utbytte som også var høyere enn årsresultatet³⁹, se tabell 6.3. Dette utgjør 2,2 % av alle selskapene i populasjonen. Disse selskapene går nå under definisjonen UTFÅR-selskap⁴⁰.

Tabell 6.3: Oversikt over antall selskap med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet

År	Selskap totalt	Selskap med formuesskatt	Selskap med utbytte	Selskap med formuesskatt høyere enn årsresultat	Selskap med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultat
2009	51 239	23 829	8 161	5 979	674
2010	64 119	27 076	10 743	7 350	941
2011	70 720	29 599	12 045	9 640	1 565

Med *Selskap med formuesskatt* menes selskap hvor majoritetseier får formuesskatt knyttet til eierskapet. Årsresultat og utbytte er korrigert ift. eierskap

³⁷ Årsresultatet og utbytte er korrigert for eierskap.

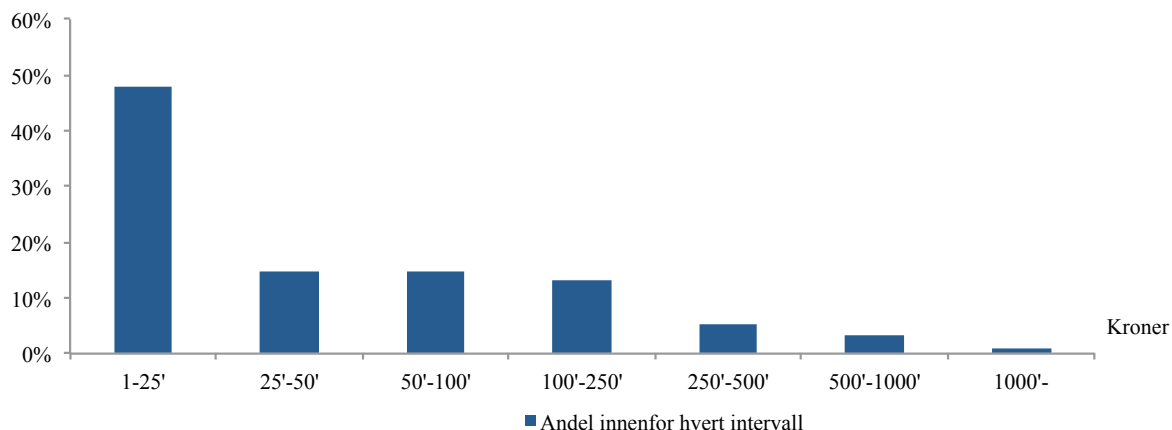
³⁸ 15 032 selskap delte ut utbytte i 2011.

³⁹ Se kapittel 5.5.2 *Tidspunkt for fastsettelse av formuesskatt, utbyttebeslutning og årsresultat*.

⁴⁰ Et selskap defineres som et UTFÅR-selskap dersom det har tatt ut et **UT**bytte som er større enn årsresultatet og samtidig har utløst en **F**ormuesskatt til majoritetseier større enn **Års**Resultatet.

Formuesskatt blant UTFÅR-selskaper

Figur 6.7 viser fordelingen av formuesskatt i intervaller for UTFÅR-selskapene. 63 % av selskapene utløste en formuesskatt til eier på 50 000 kr eller lavere.

Figur 6.7: Formuesskatt i intervaller for selskap med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. År 2011.

Tabell 6.4 viser beskrivende statistikk for variabelen *Formuesskatt*, for år 2011. Vi ser at gjennomsnittlig utløst formuesskatt blant UTFÅR-selskapene var omkring 98 000 kroner. Spredningen rundt dette gjennomsnittet er stor, med et standardavvik på omkring 640 000 kroner. Medianselskapet utløste en formuesskatt på omtrent 21 000 kroner. Gjennomsnittlig utløst formuesskatt i sammenligningsgruppen, det vil si alle som ikke faller inn under UTFÅR-kategorien, var omkring 60 500 kroner. Også her er spredningen stor med et standardavvik på over 340 000 kroner. Medianselskapet i sammenligningsgruppen utløste en formuesskatt på nesten 11 800 kroner.

Tabell 6.4: Deskriptiv statistikk for *Formuesskatt*. Tall i kroner for år 2011.

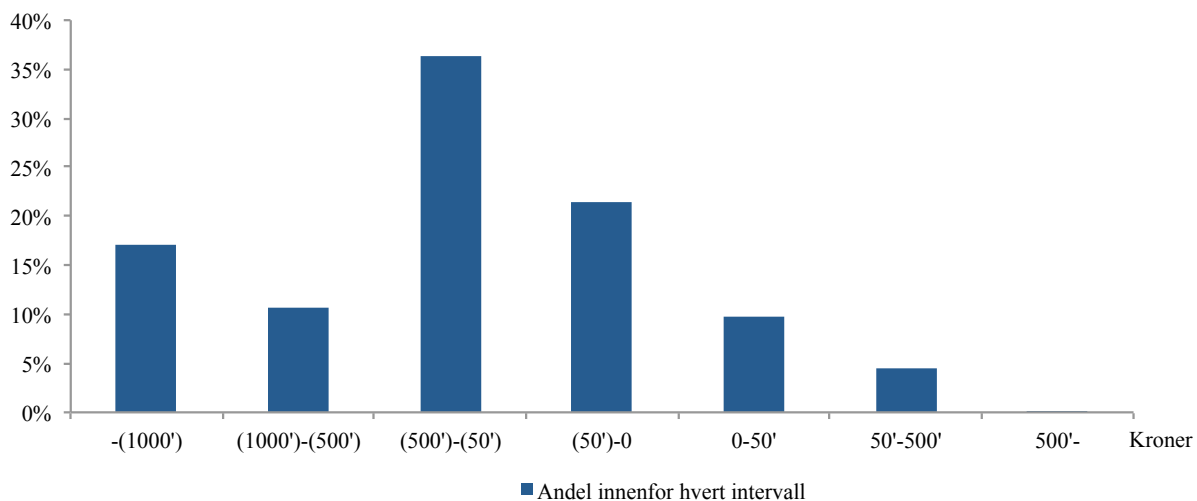
	gj.snitt	st.avvik	median	10-persentil	90-persentil
UTFÅR-selskaper	97 677	641 647	21 740	1 324	197 598
Sammenligningsgruppe	60 520	342 613	11 752	747	108 320

Tabellen viser deskriptiv statistikk for variabelen *Formuesskatt* gitt at selskapet har utløst formuesskatt til eier. Med *UTFÅR-selskaper* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppen.

Årsresultat blant UTFÅR-selskaper

Figur 6.8 viser årsresultatene⁴¹ for UTFÅR-selskap og sammenligningsgruppen, inndelt i intervaller, for år 2011. Litt i overkant av 15 % av UTFÅR-selskapene hadde et positivt årsresultat.

Figur 6.8: Årsresultat i intervaller, for selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. År 2011.

Tabell 6.5 gir deskriptiv statistikk for variabelen *Årsresultat* for år 2011. Vi ser at gjennomsnittlig årsresultat blant UTFÅR-selskapene var omkring -660 000 kroner. Medianeieren har et årsresultat på omkring -97 000 kroner. Medianeieren i sammenligningsgruppen hadde et årsresultat på omkring 52 000 kroner.

Tabell 6.5: Deskriptiv statistikk for *Årsresultat*. Tall i kroner for år 2011.

	gj.snitt	st.avvik	median	10-persentil	90-persentil
UTFÅR-gruppe	-663 528	2 456 026	-97 374	-1 301 665	15 415
Sammenligningsgruppe	361 280	3 050 400	52 127	-166 816	894 355

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

6.3.2 Drøfting – kapitalnedbygging

Det har blitt hevdet at formuesskatt fører til en betydelig nedbygging av bedrifters egenkapital. Analysene våre underbygger denne påstanden. I 2011 var det 1 565 selskaper hvor majoritetsierer fikk en formuesskatt knyttet til eierskapet som var høyere enn årsresultatet. Disse besluttet samtidig å dele ut et utbytte som også var høyere enn

⁴¹ Dette er årsresultat korrigeret for eierskap.

årsresultatet. Svaret på forskningsspørsmål nummer 1 blir dermed at formuesskatten kan bidra til en nedbygging av selskapenes egenkapital, men dette er kun tilfellet i et fåtall av bedriftene.

I 2011 utløste 60 % av UTFÅR-selskapene en formuesskatt til majoritetseier på under 50 000 kroner. Medianselskapet utløste en formuesskatt på 21 000 kroner. Om en formuesskatt på 21 000 kroner oppleves som en utfordring eller ikke, avhenger av selskapets størrelse og finansielle situasjon. Formuesskatt hevdes å skape størst problemer der bedrifter går i underskudd og likevel må finne midler til betaling av skatten (J. Sættem, 2006). Av UTFÅR-selskapene hadde hele 86 % negative årsresultat i 2011. Det kan derfor se ut til at de som først fikk et problem med skatten også hadde et stort problem med den. Konsekvensen av å måtte betale formuesskatt i perioder med negative årsresultat kan være at eier må selge seg ned i selskapet eller ta opp private lån. Årsaken til de negative årsresultatene kan være relatert til vanskelige markedsforhold. Det kan også være en konsekvens av at bedriftene var i en vekstfase der investeringene var større enn inntektene⁴².

I neste kapittel vil vi undersøke de 2,2 % av selskapene hvor formuesskatten potensielt sett kan være en alvorlig økonomisk utfordring.

---

⁴² Noe av årsaken kan også ligge i våre forutsetningene for valg av UTFÅR-gruppe.

6.4 Fører formuesskatten til likviditetsutfordringer i bedriftene?

«Formuesskatten skaper også en likviditetsutfordring for mange gründere og familiebedrifter», Hans Olav Syversen (2013), medlem av Finanskomiteen

Påstanden om at formuesskatt fører til likviditetsutfordringer for bedrifter er et av de viktigste argumentene mot formuesskatten. Vi vil undersøke om det er hold i denne påstanden. Dette kapittelet tar derfor for seg forskningsspørsmål nummer 2: Fører formuesskatten til likviditetsutfordringer i bedriftene? En bedrift med dårlig likviditet vil ha problemer med å gjøre opp sine forpliktelser til rett tid. Problemer med betalingsevnen kan føre til svekket tillit hos leverandører og banker, og kan derfor være svært problematisk.

Formuesskatten skal betales uavhengig av om formuen genererer en løpende inntekt eller ikke (NOU 2009:10). Motstandere av formuesskatten, deriblant Alliansen for norsk, privat eierskap (2012a), mener dette kan gi bedrifter likviditetsutfordringer da en bedrift som går med underskudd likevel kan bidra til å sette eier i formuesskatteposisjon. Eier kan da komme i en situasjon hvor han ikke har likvide midler til å betale formuesskatten, med mindre han realiserer hele eller deler av formuesobjektet.

Forretningsmann og investor Stein Erik Hagen er blant dem som ønsker å avvikle formuesskatten. I en artikkel i Dagens Næringsliv i 2011, uttalte han:

«For å betale denne skatten risikerer bedriftseiere å ta utbytte for å betale skatten, selv om pengene heller burde vært brukt på investeringer og til å skape vekst og arbeidsplasser. Lavere investeringer fører til mindre vekst og svekket konkurransekraft.» Stein Erik Hagen (2011)

I forrige delkapittel fant vi antall majoritetseiere som tok ut utbytte for å betale skatten i de tilfellene hvor både formuesskatt og utbytte var høyere enn årsresultatet. I neste avsnitt vil vi undersøke den finansielle situasjonen til disse selskapene.

6.4.1 Nøkkeltallsanalyse

I kapittel 6.3 *Tapper formuesskatten bedrifter for kapital?*, kom vi frem til at det var ca. 1 500 selskaper som fordi både formuesskatt og utbytte var høyere enn årsresultatet (UTFÅR-selskaper) kunne få likviditetsutfordringer som følge av formuesskatten. Vi vil nå gå videre med disse selskapene og undersøke den finansielle situasjonen blant dem.

Vi benytter nøkkeltallene likviditetsgrad 1, egenkapitalandel og gjeldsgrad. Disse er hentet fra datasettet levert av Skatteetaten. Som sammenligningsgrunnlag brukes nøkkeltallene til resten av selskapene i populasjonen (sammenligningsgruppen) og nøkkeltall hentet fra SSBs Statistikkbank.

Likviditetsgrad 1

Bedriftens likviditet er et mål på dens evne til å møte sine kortsiktige forpliktelser ved forfall (O. Sættem, 2006). Likviditetsgrad 1 beregnes som:

$$\text{Likviditetsgrad 1} = \text{Omløpsmidler} / \text{Kortsiktig gjeld}$$

I omløpsmidler inngår eiendeler som ikke er til «varig eie eller bruk». Dette inkluderer varelager, fordringer, investeringer og kontantbeholdning. Kortsiktig gjeld er gjeld som forfaller innen et år, og kan f.eks. være leverandørgjeld, gjeld til kredittinstitusjoner, skyldige offentlige avgifter eller skatt. Bindingstiden og omløpshastigheten for de ulike eiendels- og gjeldspostene reflekteres ikke i nøkkeltallet (O. Sættem, 2006). Dette fører til at det er vanskelig å si noe generelt om et ønskelig nivå på brøken. Ifølge Altinn (2013a) bør likviditetsgrad 1 ligge over to, og vi forholder oss til dette når vi vurderer likviditeten til selskapene i utvalget.

Tabell 6.6 viser selskaper innen ulike intervaller av likviditetsgrad 1 for år 2011. Selskapene er inndelt etter om de har en negativ likviditetsgrad, en likviditetsgrad mellom null og to eller en likviditetsgrad på to eller høyere. Blant UTFÅR-selskapene har 71 % en tilfredsstillende likviditetsgrad, mot 38 % i sammenligningsgruppen⁴³.

Tabell 6.6: Oversikt over *Likviditetsgrad 1*. År 2011.

	UTFÅR-selskap		Sammenligningsgruppe	
	Antall	Andel	Antall	Andel
Negativ	0	0,0 %	211	0,3 %
0-2	455	29,1 %	42483	61,4 %
2 eller høyere	1110	70,9 %	26461	38,3 %
Totalt	1565		69155	

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet.

Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppen.

Tabell 6.7 gir beskrivende statistikk for variabelen *Likviditetsgrad 1*. Vi ser at gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 blant UTFÅR-selskapene er 48,85, med et standardavvik på

⁴³ Se kommentar på negativ likviditetsgrad i kapittel 8.3.1 *Svakheter ved datasettet*.

over 400. Medianselskapet har en likviditetsgrad 1 på 3,80. 10-persentilen er 0,74, og 90-persentilen er 64,65. Gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 i sammenligningsgruppen er 18,68. Også her er spredningen stor, med et standardavvik på 343. Medianselskapet i sammenligningsgruppen har en likviditetsgrad 1 på 1,52.

Tabell 6.7: Deskriptiv statistikk for *Likviditetsgrad 1*. År 2011.

	gj.snitt	st.avvik	median	10-persentil	90-persentil
UTFÅR-selskap	48,85	401,52	3,80	0,74	64,65
Sammenligningsgruppe	18,68	343,47	1,52	0,05	3,35

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

For å danne oss et bedre bilde av den finansielle situasjonen til selskapene sammenligner vi likviditetsgrad 1 med opplysninger fra SSBs Statistikkbank. I denne statistikken er de enkelte postene i balansen et aggregat av postene til alle foretakene som inngår. Nøkkeltallene beregnes deretter ut fra totalpostene. I 2011 var likviditetsgraden for ikke-finansielle aksjeselskap⁴⁴ 1,16 i følge SSB (2013a). Dersom vi utfører den samme beregningen ut fra tallene i vårt datasett får vi en likviditetsgrad 1 på 2,42 for selskapene i sammenligningsgruppen og 6,20 for UTFÅR-selskapene. Disse er begge bedre enn den aggregerte likviditetsgraden oppgitt fra SSB.

455 UTFÅR-selskaper skiller seg ut med en likviditetsgrad 1 på under 2, noe som ikke er tilfredsstillende ut i fra vår definisjon. Undersøker vi disse nærmere finner vi at 319 av dem utløste en formuesskatt på under 25 000 kroner til sine majoritetseiere i 2011.

Sammenhengen mellom formuesskatt og likviditetsgrad 1

For å sjekke sammenhengen mellom formuesskatt og likviditetsgrad 1 kjøres en regresjon, se tabell 6.8. Den avhengige variabelen er *Likviditetsgrad 1*. De uavhengige variablene i regresjonen er *Formuesskatt*, *UTFÅR-selskap* og *Årsresultat*. *UTFÅR-selskap* er en dummyvariabel som indikerer om selskapet er et UTFÅR-selskap. Det kontrolleres i tillegg for selskapets størrelse ved å inkludere variabelen *Årsverk*. Svært mange selskap har null årsverk. Vi lager derfor en egen variabel *Null årsverk* for å inkludere disse. Det kan være effekter ved ulike år som er felles for alle bedrifter i samme periode som gjør at likviditetsgraden fremstår som den gjør. Dette kontrolleres for gjennom å inkludere

⁴⁴ «Ikke-finansielle aksjeselskap» er den definisjonen som best representerer vårt eget datasett.

---

tidsdummyene *År 2010* og *År 2011*. År 2009 inngår som referanseår gjennom konstantleddet.

I en regresjonsanalyse kan det oppstå problemer knyttet til ekstremverdier i datamaterialet. Dette er spesielt relevant når forholdstall inngår i regresjonen. Da vil noen tall kunne bli svært høye på grunn av lav nevner. Dette er tilfellet for likviditetsgrad 1. For å hindre at store forholdstall styrer regresjonslinjen benytter vi «winsorizing». Dette innebærer at man erstatter de øverste og nederste verdiene med verdien på en valgt grense. Verdiene som står igjen må være rimelige og informasjonsbærende. For likviditetsgrad 1 vil ikke en verdi kunne være negativ da hverken omløpsmidler eller kortsiktig gjeld kan ha negativt fortegn. Nedre grense settes derfor til null. Øvre grense settes til 90-persentilen for hele utvalget som er 14,94. Alle verdier som overstiger 90-persentilen erstattes med den øvre grensen, og alle verdier som er negative settes til null. Vi benytter den naturlige logaritmen av variablene *Formuesskatt* og *Årsresultat* for å justere for ekstremverdier. Vi får da en lineær-log-modell. Da gir en én enhets økning i den uavhengige variabelen $\hat{\beta}/100$ endring i den avhengige variabelen.

Tabell 6.8: Regresjon med *Likviditetsgrad 1* som avhengig variabel

	(1) OLS	(2) FE
In Formuesskatt	0,888 *** 0,016	0,157 *** 0,032
In Årsresultat	-0,281 *** 0,017	0,018 0,022
UTFÅR-selskap	-0,516 0,265	-0,173 0,275
Null årsverk	2,122 *** 0,072	0,160 0,106
Årsverk	-0,099 *** 0,013	-0,005 -0,005
År 2010	0,145 *** 0,036	0,235 *** 0,034
År 2011	-0,049 0,039	0,387 *** 0,038
Konstant	-1,031 *** 0,188	3,034 *** 0,406
Justert R ²	0,1702	0,0062
Antall observasjoner	60390	60390

Standardavvik i kursiv

*p<0,05, ** p<0,01, ***p<0,001

Den avhengige variabelen likviditetsgrad 1 er windsorizert. Formuesskatt er logaritmen til formuesskatt utløst fra eierskap i selskap. Variabelen årsresultat er korriert for eierandel, og er også logaritmisk for å redusere heteroskedastisitet. UTFÅR-selskap er en dummyvariabel for om selskapet utløser formuesskatt høyere enn årsresultatet og samtidig deler ut utbytte høyere enn årsresultatet. Regresjonene kjøres med og uten fast effekt for å korrigere for uobserverbare karakteristika.

Vi kjører regresjonen på nivåform og med faste effekter. I OLS-regresjonen, regresjon (1), er alle estimerte koeffisienter, foruten tidsdummyen for år 2011 og UTFÅR-dummyen, signifikante på 5 % nivå. En én prosents økning i *Formuesskatt* gir en økning i *Likviditetsgrad 1* på 0,0089⁴⁵, alt annet likt. Den estimerte koeffisienten til *Årsresultat* har motsatt fortegn. En én prosents økning i *Årsresultat* vil gi en *Likviditetsgrad 1* som er 0,0028 lavere, alt annet likt. Dersom selskapet har *Null årsverk* har det en *Likviditetsgrad* som er 2,12 høyere enn om selskapet hadde vært registrert med årsverk. Den andre årsverksvariabelen har en negativ koeffisient. Dette er et tegn på at små selskap med null årsverk har svært god likviditet. Det ser også ut til at det er noen spesielle konjunkturelle

⁴⁵ 0,888/100 = 0,00888

---

forhold i år 2010 som påvirker likviditetsgraden positivt. Dette ser vi av tidsdummyen *År 2010*.

Når vi tar hensyn til de faste effektene i regresjon (2) ser vi at om *Formuesskatt* øker med én enhet mer enn vanlig, vil *Likviditetsgraden* være 0,0016 høyere enn den pleier å være. Denne sammenhengen er signifikant på 5 % nivå. Begge tidsdummyene har signifikante koeffisienter når man tar hensyn til faste effekter. Når man ser på variasjonen innenfor selskapene har ikke *Årsresultat* og de to årsverksvariablene lenger signifikante koeffisienter.

Både når man ser på variasjonen mellom selskapene i OLS-regresjonen og når man ser på variasjonen innenfor selskapene i FE-regresjonen finner vi at *Likviditetsgrad 1* og *Formuesskatt* er høyt korrelert. Disse resultatene er vanskelig å tolke kausalt. Vi kan ikke si at formuesskatt gir høy likviditet, men det er naturlig å tenke seg at et selskap med høy likviditet vil bidra til å sette eier i formuesskatteposisjon.

Egenkapitalandel

Egenkapitalandel er et mål på en bedrifts evne til å stå imot en midlertidig, fremtidig negativ resultatutvikling (O. Sættem, 2006). Dette nøkkeltallet omtales også som soliditet. Egenkapitalandelen beregnes som:

$$\text{Egenkapitalandel} = \text{Egenkapital} / \text{Totalkapital}$$

Nøkkeltallet viser andel eiendeler finansiert med egenkapital og er et uttrykk for hvor mye av eiendelene som kan gå tapt før kreditorenes fordringer kommer i fare (Altinn, 2013a). En negativ egenkapitalandel innebærer at all aksjekapital er tapt. Jo høyere dette nøkkeltallet er, dess mer solid vurderes bedriften (O. Sættem, 2006). Ifølge Altinn (2013a) bør egenkapitalandelen være 30 % eller høyere.

Tabell 6.9 viser selskaper innen ulike intervaller av egenkapitalandel for år 2011. Selskapene er inndelt etter om de har negativ egenkapitalandel, en egenkapitalandel mellom 0 og 30 % eller en egenkapitalandel på 30 % eller høyere. I 2011 hadde 92 % av selskapene med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet (UTFÅR-selskapene), et tilfredsstillende nivå på egenkapitalandel, mot 61 % for resten av selskapene i populasjonen (sammenligningsgruppen).

Tabell 6.9: Oversikt over *Egenkapitalandel*, år 2011

	UTFÅR-selskap		Sammenligningsgruppe	
	Antall	Andel	Antall	Andel
Negativ	1	0,1 %	9 611	13,9 %
0-30 %	129	8,2 %	17 510	25,3 %
30 % eller høyere	1 435	91,7 %	42 034	60,8 %
Totalt	1 565		69 155	

Med *UTFÅR-selskaper* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet.

Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

Tabell 6.10 gir beskrivende statistikk for variabelen *Egenkapitalandel*. Gjennomsnittlig egenkapitalandel i UTFÅR-gruppen er 73 %, mens medianselskapet har en egenkapitalandel på 83 %. I sammenligningsgruppen er gjennomsnittlig egenkapitalandel -88 %. Medianselskapet i sammenligningsgruppen har en egenkapitalandel på 43 %.

Tabell 6.10: Deskriptiv statistikk for *Egenkapitalandel*. År 2011.

	gj.snitt	st.avvik	median	10-persentil	90-persentil
UTFÅR-selskaper	0,73	0,27	0,83	0,30	0,99
Sammenligningsgruppe	-0,88	51,03	0,43	-0,12	0,97

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Med

Sammenligningsgruppe menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

For ikke-finansielle aksjeselskap var egenkapitalandelen⁴⁶ i 2011 41,4 % ifølge SSBs Statistikkbank (2013a). Ved å beregne en samlet egenkapital og en samlet total kapital for alle foretak som tilhører sammenligningsgruppen i vårt datasett får vi en beregnet egenkapitalandel på 69 %. For UTFÅR-selskapene gir en tilsvarende beregning en egenkapitalandel på 87,5 %. UTFÅR-selskapene har dermed en høyere egenkapitalandel enn både sammenligningsgruppen og generelt for ikke-finansielle aksjeselskap.

Sammenhengen mellom formuesskatt og egenkapitalandel

For å sjekke sammenhengen mellom formuesskatt og egenkapitalandel kjører vi en regresjon med *Egenkapitalandel* som avhengig variabel, se tabell 6.11. Den deskriptive statistikken viser at også dette forholdstallet er preget av ekstremverdier. Igjen benyttes «winsorizing» for å hindre at slike ekstremverdier styrer regresjonslinjen. Egenkapitalandelen kan maksimalt være 100 %, slik at øvre grense blir gitt av dette. Egenkapitalandelen kan være et negativt tall, men er ikke lineær i de negative verdiene. For å sikre linearitet settes derfor alle

⁴⁶ Aggregert egenkapital/aggregert total kapital for alle foretak som inngår i statistikken. Se side 61 for forklaring.

negative verdier til null. Vi viser til avsnittet *Sammenhengen mellom formuesskatt og likviditetsgrad 1* på side 61 for en presentasjon av de uavhengige variablene.

Tabell 6.11: Regresjon med *Egenkapitalandel* som avhengig variabel

	(1) OLS	(2) FE
ln Formuesskatt	0,067 *** 0,001	0,016 *** 0,001
ln Årsresultat	-0,024 *** 0,001	-0,004 *** 0,001
UTFÅR-selskap	-0,017 0,009	-0,004 0,008
Null årsverk	0,111 *** 0,006	0,001 0,005
Årsverk	-0,009 *** 0,001	-0,001 -0,001
År 2010	0,010 *** 0,002	0,017 *** 0,001
År 2011	0,003 0,002	0,029 *** 0,001
Konstant	0,248 *** 0,009	0,527 *** 0,017
Justert R ²	0,2846	0,0310
Antall observasjoner	60390	60390

Standardavvik i kursiv

*p<0,05, ** p<0,01, ***p<0,001

Den avhengige variabelen egenkapitalandel er windsorizert. Formuesskatt er logaritmen til formuesskatt utløst fra eierskap i selskap. Variabelen årsresultat er korriert for eierandel, og er også logaritmisk for å for å redusere heteroskedastisitet. UTFÅR-selskap er en dummyvariabel for om selskapet utløser formuesskatt høyere enn årsresultatet og samtidig deler ut utbytte høyere enn årsresultatet. Regresjonene kjøres med og uten fast effekt for å korrigere for uobserverbare karakteristika.

Vi kjører regresjonen på nivå og med faste effekter. I OLS-regresjonen, regresjon (1), er de estimerte koeffisientene til alle de uavhengige variablene, foruten *UTFÅR-selskap* og tidsdummyen *År 2011*, signifikante på 5 % nivå. En én prosents økning i *Formuesskatt* vil gi en *Egenkapitalandel* som er 0,0007 høyere, det vil si 0,067 prosentpoeng høyere, alt annet likt. Et *Årsresultat* som er én prosent høyere vil gi en *Egenkapitalandel* som er 0,024 prosentpoeng, lavere, alt annet likt. Dersom selskapet har *Null årsverk* har det en *Egenkapitalandel* som er 11 prosentpoeng høyere enn om det ikke har null årsverk, alt annet likt. Den andre årsverksvariabelen har en negativ koeffisient. Dette er et tegn på at

---

selskapene med null årsverk skiller seg ut med en høy egenkapitalandel. Det ser også ut til at det er noen spesielle konjunkturelle forhold i år 2010 som påvirker egenkapitalandelen positivt.

Når vi tar hensyn til de faste effektene i regresjon (2) og ser på variasjonen innenfor selskaper, finner vi at om *Formuesskatten* er én prosent høyere enn den pleier å være så vil *Egenkapitalandelen* være 0,016 prosentpoeng høyere enn den vanligvis er. Denne sammenhengen er signifikant på 5 % nivå. Et selskap som har et *Årsresultat* som er én prosent høyere enn det vanligvis er, vil ha en *Egenkapitalandel* som er 0,004 prosentpoeng lavere enn den pleier å være. De estimerte koeffisientene til variablene knyttet til årsverk vil ikke lenger være signifikante.

Både når man ser på variasjonen mellom selskapene i OLS-regresjonen og når man ser på variasjonen innenfor selskapene i FE-regresjonen finner vi at *Egenkapitalandel* og *Formuesskatt* er høyt korrelert. På samme måte som for *Likviditetsgrad 1* og *Formuesskatt* er disse resultatene vanskelige å tolke kausalt. En høy egenkapitalandel impliserer at selskapet har mye egenkapital i forhold til gjeld. Ettersom man beregner formuesskatt ut fra netto formue, det vil si egenkapital minus gjeld, vil et selskap med høy egenkapitalandel i større grad sette en eier i formuesskatteposisjon enn et selskap som har en lav egenkapitalandel. Dette kan forklare den observerte sammenhengen.

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden viser hvor stor gjelden er per krone egenkapital, og er som egenkapitalandel et mål for i hvilken grad en virksomhet kan håndtere tap før det går ut over kreditorenes fordringer (O. Sættem, 2006). Gitt at man kan investere i prosjekter med positiv avkastningsmargin, vil en høy gjeldsgrad «geare» opp formuesveksten i prosent. En høy gjeldsgrad har imidlertid også en kostnadsside for eierne, ved at den øker den finansielle risikoen for egenkapitalen og dermed egenkapitalens avkastningskrav. Gjeldsgrad beregnes som:

$$\text{Gjeldsgrad} = \text{Gjeld} / \text{Egenkapital}$$

Grensene for hva som betegnes som tilfredsstillende gjeldsgrad vil variere etter bransje, men generelt vil en høy og stigende trend være tegn på svekket soliditet. I vår vurdering av gjeldsgrad bruker vi tabell 6.12 under:

Tabell 6.12: Vurdering av gjeldsgrad

Gjeldsgrad	>20	20-8	7-3	2-1	1-0	<0
Vurdering	Ikke tilfredsstillende	Svak	Tilfredsstillende	God	Meget god	Ikke tilfredsstillende

Kilde: Visma (2013)

Tabell 6.13 viser selskaper innen ulike intervaller for gjeldsgrad for år 2011. Selskapene er inndelt etter om de har negativ gjeldsgrad, en gjeldsgrad mellom null og to, tre og syv eller en gjeldsgrad som er åtte eller høyere. Til sammen hadde 94 % av UTFÅR-selskapene en gjeldsgrad mellom null og to i 2011, det vil si en god eller meget god gjeldsgrad. For sammenligningsgruppen var det tilsvarende tallet 65 %.

Tabell 6.13: Oversikt over *Gjeldsgrad*, år 2011

	UTFÅR-selskap		Sammenligningsgruppe	
	Antall	Andel	Antall	Andel
Negativ	1	0,1 %	10 317	14,9 %
0-2	1 467	93,7 %	44 872	64,9 %
3-7	71	4,5 %	8 618	12,5 %
8 eller høyere	26	1,7 %	5 348	7,7 %
Totalt	1 565		69 155	

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet.Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

Tabell 6.14 gir beskrivende statistikk for variabelen *Gjeldsgrad*. I UTFÅR-gruppen er gjennomsnittlig gjeldsgrad 0,90. Medianselskapet har en gjeldsgrad på 0,20. Gjennomsnittlig gjeldsgrad i sammenligningsgruppen er 1,58. Medianselskapet i sammenligningsgruppen har en gjeldsgrad på 0,63.

Tabell 6.14: Deskriptiv statistikk for *Gjeldsgrad*. År 2011

	gj.snitt	st.avvik	median	10-persentil	90-persentil
UTFÅR-selskap	0,90	4,21	0,20	0,00	2,22
Sammenligningsgruppe	1,58	53,70	0,63	-1,65	6,21

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Med*Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

For ikke-finansielle aksjeselskap var gjeldsgraden⁴⁷ i 2011 1,41 i følge SSBs Statistikkbank (2013a). En tilsvarende beregning for vår sammenligningsgruppe gir en gjeldsgrad på 0,45. For UTFÅR-selskapene var gjeldsgraden 0,14. Selskaper med formuesskatt og utbytte

⁴⁷ *Aggregert gjeld/aggregert egenkapital* for alle foretakene som inngår i statistikken. Se side 61 for forklaring.

høyere enn årsresultatet hadde en lavere og bedre gjeldsgrad enn resten av vårt utvalg, og også lavere enn generelt for ikke-finansielle aksjeselskap.

Sammenhengen mellom formuesskatt og gjeldsgrad

For å sjekke sammenhengen mellom formuesskatt og gjeldsgrad kjøres en regresjon med *Gjeldsgrad* som avhengig variabel, se tabell 6.15. Som i de to foregående regresjonene har vi også her ekstremverdier som vi kan risikere at vil styre regresjonslinjen. Vi setter øvre grense til hele populasjonens 95-persentil som er 10,1. Gjeldsgraden kan, som egenkapitalandelen, være et negativt tall, men heller ikke gjeldsgraden er lineær i de negative verdiene. For å sikre linearitet settes derfor nedre grense til null, og alle negative verdier erstattes dermed med null. For en beskrivelse av de uavhengige variablene henvises det til avsnittet *Sammenhengen mellom formuesskatt og likviditetsgrad 1* side 61.

Tabell 6.15: Regresjon med *Gjeldsgrad* som avhengig variabel

	(1) OLS	(2) FE
Formuesskatt	-0,352 *** 0,007	-0,103 *** 0,012
Årsresultat	0,127 *** 0,006	-0,002 0,006
UTFÅR-selskap	0,229 0,052	-0,025 0,047
Null årsverk	-0,276 *** 0,038	-0,047 0,050
Årsverk	0,051 *** 0,008	-0,004 -0,004
År 2010	-0,039 ** 0,013	-0,090 *** 0,010
År 2011	0,016 0,015	-0,126 *** 0,012
Konstant	3,011 *** 0,069	2,273 *** 0,144
Justert R ²	0,1329	0,0111
Antall observasjoner	60390	60390

Standardavvik i kursiv

*p<0.05, ** p<0,01, ***p<0,001

Den avhengige variabelen gjeldsgrad er windsorizert. Formuesskatt er logaritmen til formuesskatt utløst fra eierskap i selskap. Variabelen årsresultat er korriert for eierandel, og er også logaritmisk for å for å redusere heteroskedastisitet. UTFÅR-selskap er en dummyvariabel for om selskapet utløser formuesskatt høyere enn årsresultatet og samtidig deler ut utbytte høyere enn årsresultatet. Regresjonene kjøres med og uten fast effekt for å korrigere for uobserverbare karakteristika.

Dersom vi kjører regresjonen uten fast-effekt finner vi at én prosent høyere *Formuesskatt* vil gi en *Gjeldsgrad* som er 0,0035⁴⁸ lavere, alt annet likt. Vi hadde forventet at gjeldsgraden ville reduseres når formuesskatten økte, slik vi observerer her. Én prosent høyere *Årsresultat* vil gi en gjeldsgrad som er nesten 0,0013 høyere, alt annet likt.

Fast-effekt regresjonen gir også en signifikant koeffisient for variabelen *Formuesskatt*. Dersom *Formuesskatten* er én prosent høyere enn den pleier å være vil *Gjeldsgraden* være 0,001 lavere enn den pleier å være, alt annet likt. De to årsverksvariablene har ikke lengre signifikante koeffisienter.

Både når man ser på variasjonen mellom selskapene i OLS-regresjonen og når man ser på variasjonen innenfor selskapene i FE-regresjonen finner vi at *Gjeldsgrad* og *Formuesskatt* er korrelert. Også disse resultatene er vanskelige å tolke kausalt. Det er vanskelig å bevise hvilken vei årsaks-virkningsforholdet går. Når formuesskatten går opp finner vi at gjeldsgraden reduseres. Det kan tenkes at dette er motsatt. Et selskap med en lav gjeldsgrad vil utløse formuesskatt for eier. Jo høyere gjeldsgrad, jo lavere vil formuesskatten være ettersom den er basert på netto formue.

6.4.2 Drøfting - likviditetsutfordringer

I delkapittelet over har vi undersøkt påstanden om at formuesskatten fører til likviditetsutfordringer i bedrifter. Våre analyser viser at selskaper som utløser en formuesskatt til majoritetseier generelt sett er i en mye bedre finansiell situasjon enn selskaper som ikke utløser formuesskatt. Fra regresjonene finner vi at det er en positiv sammenheng mellom en økning i formuesskatt og bedret likviditetsgrad, egenkapitalandel og gjeldsgrad. Svaret på forskningsspørsmål nummer 2 blir dermed at formuesskatten ikke fører til likviditetsutfordringer i bedriftene.

Tabell 6.16 under viser en oppsummering av bedrifter med tilfredsstillende nivå på nøkkeltall for årene 2009 til 2011. Ut i fra nøkkeltallene kan det se ut til at selskapene med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet⁴⁹ jevnt over var i en bedre finansiell situasjon enn hva gjelder resten av selskapene i populasjonen (sammenligningsgruppen). Selskapene som vi først antok at kunne oppleve økonomiske utfordringer som følge av formuesskatten, viste seg å framstå som de mest solide.

---

⁴⁸ En lin-log funksjonsform tolkes en én prosents endring i uavhengig variabel som en $\beta/100$ enhets endring i den avhengige variabelen.

⁴⁹ UTFÅR-selskap

Antall UTFÅR-selskap som ikke hadde et tilfredsstillende nivå på nøkkeltallene var lavt. For *Likviditetsgrad 1* var det 455 selskap som lå under grensen for hva vi definerer som tilfredsstillende likviditetsgrad 1 i 2011. Dette utgjør 0,64 % av selskapene i populasjonen⁵⁰. For egenkapitalandel og gjeldsgrad var disse størrelsene henholdsvis 0,18 % og 0,14 %. Noe av grunnen til at disse selskapene har en relativt dårlig finansiell situasjon kan ligge i at eierne tar ut store beløp for å betale formuesskatten. Men som vi var inne på i analysen av *Likviditetsgrad 1* var formuesskattebeløpene i disse selskapene svært beskjedne. 319 av de 455 selskapene utløste en formuesskatt til eier på under 25 000 kroner i 2011. Det er derfor nærliggende å tro at det er andre årsaker til den dårlige finansielle situasjonen enn eiers formuesskatt.

Tabell 6.16: Andel selskap med tilfredsstillende nivå på nøkkeltall. År 2011

		2009	2010	2011
UTFÅR-selskap	Likviditetsgrad $1 \geq 2$	62,0 %	61,1 %	70,9 %
	Egenkapitalandel ≥ 30	89,2 %	89,5 %	91,7 %
	$0 \leq$ Gjeldsgrad ≤ 7	97,2 %	97,4 %	98,3 %
Sammenlignings- gruppe	Likviditetsgrad $1 \geq 2$	40,1 %	38,7 %	38,3 %
	Egenkapitalandel ≥ 30	63,1 %	61,0 %	60,8 %
	$0 \leq$ Gjeldsgrad ≤ 7	80,7 %	78,0 %	77,3 %

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

Fra regresjonene finner vi at for alle tre nøkkeltall er de estimerte koeffisientene til variabelen *Formuesskatt* signifikante. Dette vil si at det er en positiv sammenheng mellom formuesskattebetaling og gode nøkkeltall. Dette er en mulig omvendt korrelasjon. Det kan være at det ikke er formuesskattebetalingen som gir gode nøkkeltall, men gode nøkkeltall som fører til at selskapene utløser formuesskatt for eier.

Vi observerer av regresjonene at *Årsresultat* tar nøkkeltallene i motsatt retning. En én enhets økning i *Årsresultat* vil gi dårligere nøkkeltall. Denne effekten er signifikant i alle OLS-regresjonene, men kun for *Gjeldsgrad* når vi ser på variasjon innenfor selskap. Dette er et noe overraskende funn.

På grunnlag av den deskriptive analysen hadde vi videre forventet at de estimerte koeffisientene til variabelen *UTFÅR-selskap* også ville være signifikante. Det er ikke tilfelle i noen av regresjonsmodellene. Vi kan derfor ikke konkludere med at UTFÅR-selskapene

⁵⁰ I 2011 bestod populasjonen av 70 720 selskaper.

---

har bedre eller dårligere nøkkeltall enn andre selskaper etter at vi har kontrollert for størrelsen på formuesskatt.

Vi finner at rett over 70 % av selskapene med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet hadde et tilfredsstillende nivå på likviditetsgrad 1, 89 % hadde en tilfredsstillende egenkapitalandel og 97 % hadde en tilfredsstillende gjeldsgrad i 2011

6.5 For hvilke bedrifter er utfordringene eventuelt størst?

Formålet med dette delkapittelet er å undersøke om formuesskatten skaper større økonomiske utfordringer for noen type bedrifter. Dette bringer oss derfor over på forskningsspørsmål nummer 3: «For hvilke bedrifter er utfordringene eventuelt størst?». Vi undersøker først om det er noen næringer som får ekstra utfordringer som følge av at majoritetseier må betale formuesskatt. Deretter ser vi på om nystartede bedrifter møter større utfordringer enn eldre, mer etablerte selskap.

6.5.1 Har noen næringer større økonomiske utfordringer knyttet til formuesskatten enn andre?

«Det er de mindre bedriftene som har kapitalintensive driftsmidler som rammes av formuesskatten», Eirik Kollerøy (2013), Bedriftsforbundet

En næring kan være arbeidsintensiv eller kapitalintensiv (Nærings- og Handelsdepartementet, 1998). En arbeidsintensiv virksomhet er definert som en virksomhet der realkapitalbeholdningen er lav i forhold til beholdningen av arbeidskraft. En kapitalintensiv virksomhet er en virksomhet der realkapitalbeholdningen er høy i forhold til beholdningen av arbeidskraft. Basert på dette vil vi forvente at det er bedrifter innen de kapitalintensive næringene som eventuelt opplever formuesskatten som en økonomisk utfordring.

Statistisk sentralbyrå (SSB) benytter Norsk standard for næringsgruppering (SN2007) for å gruppere foretak innenfor ulike næringer (SSB, 2008). SN2007 samler næringer innenfor fem ulike nivå; 1. Næringshovedområde, 2. Næring, 3. Næringshovedgruppe, 4. Næringsgruppe, og 5. Næringsundergruppe. Vi definerer våre egne kategorier der vi finner det hensiktsmessig, i all hovedsak basert på næringshovedområdene. En oversikt over vår kategorisering finnes i tabell A.2 i appendix. Næringskodene ble endret fra år 2010 til 2011,

noe som påvirker sammenlignbarheten over år (SSB, 2013b). I analysen av næringer ser vi derfor kun på tallene for 2011.

Tabell 6.17 illustrerer formuesskatt for majoritetseier fordelt etter næringer, blant UTFÅR-selskapene i år 2011. Næringene *Kjøp, salg og utleie av fast eiendom*, *Forretningsmessig tjenesteyting* og *Olje, gass, fornybar energi, jordbruk etc.* er de næringene hvor medianselskapet utløste høyest formuesskatt for majoritetseier. I disse næringene har medianselskapet utløst en formuesskatt på henholdsvis 49 000, 38 000 og 28 000 kr i 2011.

Kjøp, salg og utleie av fast eiendom og *Forretningsmessig tjenesteyting* er arbeidsintensive næringer. *Olje, gass, fornybar energi, jordbruk etc.* er en kapitalintensive næring.

Tabell 6.17: Formuesskatt fordelt etter næringer blant UTFÅR-selskap, år 2011

	Antall selskap	Formuesskatt	Medianformuesskatt
Bygg og anlegg	104	3 219 731	9 694
Forretningsmessig tjenesteyting	712	85 800 000	38 370
Industri	41	1 315 988	8 357
Kjøp, salg og utleie av fast eiendom	313	41 400 000	49 273
Olje, gass, fornybar energi og jordbruk etc.	23	2 193 461	28 267
Offentlig	46	1 224 153	9 540
Transport og kommunikasjon	61	3 994 156	16 177
Uoppgitt	117	15 100 000	41 556
Varehandel	148	3 849 288	7 927
Totalt	1 565	158 096 777	

Med «UTFÅR-selskap» menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Kolonnen *Formuesskatt* viser sum formuesskatt utløst pga. eierskap i selskap, innen de ulike næringene. *Medianformuesskatt* viser størrelse på formuesskatt, utløst av medianselskapet.

For de tre næringene med høyest medianformuesskatt viser tabell 6.18 en oversikt over andel eiere med tilfredsstillende nivå på nøkkeltallene Likviditetsgrad 1, Egenkapitalandel og Gjeldsgrad. Vi aggregerer komponentene som inngår i de ulike nøkkeltallene og beregner nøkkeltall for selskapene inndelt etter næring⁵¹. Dette vises også i tabell 6.18. Alle næringene er representert med svært gode nøkkeltall. Innenfor alle de tre næringene hadde over 75 % av selskapene en tilfredsstillende likviditetsgrad 1⁵². Over 90 % av selskapene hadde tilfredsstillende egenkapitalandel⁵³ og gjeldsgrad⁵⁴. De aggregerte nøkkeltallene gjenspeiler disse høye andelene.

⁵¹ Beregner nøkkeltallene ved bruk av samme metode som SSB benytter i sin Statistikkbank. For forklaring se kapittel 6.4.1 *Nøkkeltallsanalyse*, side 61.

⁵² Likviditetsgrad 1 over to.

⁵³ Egenkapitalandel over 30 %.

Tabell 6.18: Nøkkeltall for UTFÅR-selskaper innen utvalgte næringer. År 2011

	Antall selskap	Andel med tilfredsstillende nivå			Aggregerte nøkkeltall		
		Likv. 1	EK-andel	Gjeldsgrad	Likv. 1	EK-andel	Gjeldsgrad
Forretningsmessig tjenesteyting	712	78,1 %	96,3 %	99,4 %	7,78	90,5 %	0,11
Kjøp, salg og utleie av fast eiendom	313	76,0 %	94,6 %	98,1 %	7,52	89,7 %	0,12
Olje, gass, fornybar energi og jordbruk etc.	23	78,3 %	95,7 %	100,0 %	8,11	82,9 %	0,21

Med «UTFÅR-selskap» menes selskap med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Kolonnen *Antall selskap* viser antall selskap med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet, innenfor de ulike næringene. *Likv. 1* er en forkortelse for likviditetsgrad 1. *EK-andel* er en forkortelse for egenkapitalandel. *Aggregerte nøkkeltall* er beregnet ut i fra totalbalanseposter aggregert fra balansepostene til alle selskapene som inngår i UTFÅR-gruppen.

Drøfting – næringer

To arbeidsintensive næringer og en kapitalintensiv næring skiller seg i våre analyser ut som de næringene hvor medianselskapet betaler høyest formuesskatt. At to arbeidsintensive næringer utmerker seg er noe overraskende.

Nøkkeltallene til UTFÅR-selskapene innen næringen *Forretningsmessig tjenesteyting* viser at dette er selskap i en svært god finansiell situasjon. En likviditetsgrad 1 på godt over syv tilsier at dette er selskaper som ikke har problemer med å møte sine kortsiktige forpliktelse ved forfall. I følge (SSB, 2013b) ligger likviditetsgrad 1 for selskaper innen *Forretningsmessig tjenesteyting* på 1,18 i 2011. UTFÅR-selskapene hadde altså en langt høyere likviditet enn gjennomsnittet i næringen. Med en egenkapitalandel på 90 %, vurderes selskapene som svært solide. Det er stor grunn til å tro at de fint ville klart å stå i mot en midlertidig, negativ resultatutvikling. Gjeldsgraden bekrefter at selskapene er godt rustet til å tåle tap før det går ut over kreditorenes fordringer.

20 % av UTFÅR-selskapene⁵⁵ var selskaper innen næringen *Kjøp, salg og utleie av fast eiendom*. Man skulle tro at slike selskaper utløste lite formuesskatt, og derfor ikke opplevde den som problematisk. Ligningsverdien av aksjer i eiendomsselskaper vil i teorien i mange tilfeller ligge rundt null. Dette er fordi ligningsverdien av eiendom ofte ikke er mer enn 20-30 % av markedsverdien, samtidig som skattemessig nettogjeld⁵⁶ er minst 30 % av markedsverdien (Hansen, 2012a). Når eiendomsselskapene, til tross for generelt lav ligningsverdi, likevel ser ut til å være overrepresentert blant UTFÅR-selskapene, kan det være fordi de er svært solide selskaper med store formuer. Dette er noe nøkkeltallene bekrefter. Selskapene var i en god finansiell situasjon, og det er derfor ingen grunn til å tro at

⁵⁴ Gjeldsgrad mellom 0 og 7.

⁵⁵ $313 / 1565 = 0,20$

⁵⁶ Skattemessig nettogjeld = gjeld – skattemessig verdi av andre eiendeler

disse er mer utsatt for likviditetsutfordringer på grunn av formuesskatten enn selskaper i andre næringer.

Olje, gass, fornybar energi, jordbruk etc. er en kapitalintensiv næring, og som vi hadde forventet, skiller den seg ut ved at medianselskapet utløser en relativt høy formuesskatt til majoritetseier. Også her finner vi at nøkkeltallene impliserer at selskapene i næringen er i en god finansiell situasjon.

6.5.2 Rammes nystartede selskaper hardere av formuesskatten enn andre?

«Microsoft var verdt 300 milliarder før de hadde omsatt en krone, så de hadde blitt drept av formuesskatten før de hadde fått solgt en eneste softwarepakke», Arne Hjeltnes (2012)

Som en del av forskningsspørsmål nummer 3; «For hvilke bedrifter er utfordringene eventuelt størst?», retter vi nå søkelyset mot nystartede bedrifter. Er dette selskaper som blir hardere rammet av formuesskatten enn andre? Det kan ta tid før en nystartet bedrift begynner å generere inntekter. Dette innebærer at bedrifter i en oppstartsfase vil kunne ha lav likviditet, men likevel ha verdier som setter eier i formuesskatteposisjon.

I våre analyser defineres et selskap som nystartet hvis det er fem år gammelt eller yngre.

Nystartede selskaper og formuesskatteposisjon

Tabell 6.19 viser antall nystartede selskaper i populasjonen for årene 2009 til 2011. I 2011 var det til sammen 26 198 nystartede selskaper⁵⁷. Av disse var det 7 191 som utløste formuesskatt til majoritetseier. 270 selskaper utløste en formuesskatt til eier som var høyere enn årsresultatet, samtidig som utdelt utbytte også var høyere enn årsresultatet. Det vil si at i 2011 var det 1 % nystartede UTFÅR-selskaper i populasjonen. UTFÅR-selskapene som går under definisjonen nystartet⁵⁸ undersøkes nærmere i neste avsnitt.

Tabell 6.19: Nystartede selskap som utløser formuesskatt

	2009	2010	2011
Totalt antall nystartede selskap	14 113	20 637	26 198
Antall nystartede selskap som utløser formuesskatt	4 414	5 636	7 191
Antall nystartede i UTFÅR-gruppen	87	136	270

⁵⁷ Totalt antall selskap i populasjonen var 70 720 i 2011.

⁵⁸ 270 av 1565 selskaper.

Nystartede selskapers finansielle situasjon

Vi undersøker den finansielle situasjonen til de nystartede UTFÅR-selskapene ved bruk av de samme nøkkeltallene som vi har anvendt i tidligere kapitler⁵⁹. Tabell 6.20 viser andel selskaper med tilfredsstillende nivå på nøkkeltallene i år 2011. Selskapene er inndelt etter om de er fem år eller yngre, mellom fem og ti år, eller ti år og eldre. Blant de nystartede selskapene hadde 73 % et tilfredsstillende nivå på likviditetsgrad 1⁶⁰, 92 % hadde en tilfredsstillende egenkapitalandel⁶¹ og 97 % hadde en tilfredsstillende gjeldsgrad⁶².

Tabell 6.20: Andel med tilfredsstillende nøkkeltall fordelt etter selskapenes alder. År 2011

Alder (år)	Likviditetsgrad 1	Egenkapitalandel	Gjeldsgrad
0-5	73,3 %	91,9 %	97,0 %
5-10	76,2 %	95,7 %	99,0 %
> 10	63,0 %	86,5 %	97,9 %

Vi aggregerer komponentene som inngår i de ulike nøkkeltallene og beregner nøkkeltall for selskapene ut i fra totalpostene⁶³. Tabell 6.21 viser at de nystartede bedriftene er blant bedriftene med høyest likviditetsgrad 1. De har nest høyest egenkapitalandel, og de har lavest gjeldsgrad.

Tabell 6.21: Aggregerte nøkkeltall fordelt etter selskapenes alder. År 2011

Alder (år)	Likviditetsgrad 1	Egenkapitalandel	Gjeldsgrad
0-5	5,95	88,1 %	0,14
5-10	7,63	90,3 %	0,11
> 10	4,52	82,3 %	0,21

Tabell 6.22 gir deskriptiv statistikk for variablene *Likviditetsgrad 1*, *Egenkapitalandel* og *Gjeldsgrad* for de nystartede UTFÅR-selskapene i år 2011. Medianselskapet har en likviditetsgrad 1 på 6,53, en egenkapitalandel på 90 % og en gjeldsgrad på 0,11.

Tabell 6.22: Deskriptiv statistikk nøkkeltall. Nystartede UTFÅR-selskap. År 2011

	gj.snitt	st.avvik	median	p10	p90
Likviditetsgrad 1	6,53	146,03	6,53	0,96	142,74
Egenkapitalandel	0,78	0,26	0,90	0,35	0,00
Gjeldsgrad	1,30	7,11	0,11	1,00	1,76

⁵⁹ Se kapittel 6.4.1 *Nøkkeltallsanalyse*.

⁶⁰ Likviditetsgrad 1 over 2.

⁶¹ Egenkapitalandel over 30 %.

⁶² Gjeldsgrad mellom 0 og 7.

⁶³ Dette tilsvarer SSBs beregning av nøkkeltall som forklart i kapittel 6.4.1 *Nøkkeltallsanalyse*, side 61.

Vekst

«Norske myndigheter jager nystartede it-selskaper ut av landet. (...) formuesskatt på aksjer kan bety døden for selskaper som vokser raskt.»
Trolltech-gründer Eirik Eng (2001)

Formuesskatt sies å være et hinder for vekst og innovasjon. I dette avsnittet vil vi undersøke hvor mange nystartede vekstselskaper som rammes av formuesskatten. Vekst i nystartede foretak måles vanligvis gjennom omsetning og antall sysselsatte (SSB, 2012). Vi definerer i våre analyser et nystartet vekstselskap som et selskap som er under fem år gammelt og som har hatt en toårig vekst på over 5 årsverk.

Tabell 6.23 viser antall nystartede selskap med toårig vekst i sysselsetting i år 2011. Toårig vekst måles ved at vi sammenligner antall årsverk i 2009 mot antall årsverk i 2011. Av totalt 192 vekstselskap var det 57 som utløste en formuesskatt til majoritetseier. Kun to selskaper utløste en formuesskatt til majoritetseier som var høyere enn årsresultatet, samtidig som majoritetseier tok ut et utbytte som også var høyere enn årsresultatet.

Tabell 6.23: Toårig vekst i antall årsverk. År 2011.

	Negativ vekst	Ingen vekst	Vekst på under 5 årsverk	Vekst på 5 årsverk eller mer
UTFÅR-selskap	6	252	10	2
Sammenligningsgruppe	912	23 713	1 408	190
Totalt	918	23 965	1 418	192

Med *UTFÅR-selskap* menes selskaper med formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Med *Sammenligningsgruppe* menes selskaper som ikke inngår i UTFÅR-gruppe.

Med kun to nystartede vekstselskap i UTFÅR-gruppen har vi mulighet til å undersøke hvert av selskapene på et mer detaljert nivå. Tabell 6.24 viser en oversikt over de to nystartede vekstselskapene, kalt *Selskap A* og *Selskap B*.

Begge selskap hadde kun én eier med en eierandel på 100 %. Selv om begge selskapene var i en situasjon hvor formuesskatt og utbytte var høyere enn årsresultatet ser vi at det er store økonomiske forskjeller mellom dem.

Selskap A utløste en formuesskatt for eier på 31 000 kroner. Sett i forhold til det negative årsresultatet på 470 000 kroner kan dette virke mye. Men vi ser at eieren samme år besluttet å dele ut et utbytte på 1 million kroner. Dette utbyttet er vesentlig høyere enn formuesskatten. Uttak av utbytte kan derfor i seg selv ikke begrunnes med betaling av

formuesskatt. Vi sammenligner *Selskap A* sine nøkkeltall med SSBs aggregerte nøkkeltall for næringen «Industri» for år 2011. Som vist i tabell 6.24 ligger selskapet over snittet for alle nøkkeltallene. Selskapet har blant annet en svært god egenkapitalandel og er generelt i en god finansiell situasjon.

Selskap B er i en litt annen økonomisk stilling enn *Selskap A*. Her er utløst formuesskatt til eier kun 800 kr. Som for *Selskap A* ser vi at årsresultatet er negativt og utdelt utbytte er vesentlig høyere enn utløst formuesskatt. Selskapet har nøkkeltall som ligger under snittet for selskap i næringen «Varehandel». Med et årsresultat på -320 000 kroner, utbytte på 315 000 kroner og en formuesskatt knyttet til eierskapet på kun 800 kroner, er det klart at det ikke var formuesskatten som førte til den dårlige finansielle situasjonen i selskapet.

Tabell 6.24: Nystartede vekstselskap i UTFÅR-gruppe. Beløp i kroner. År 2011

	Selskap A	Selskap B
Formuesskatt knyttet til eierskap	31 000	800
Utbytte totalt utdelt i selskapet	1 000 000	315 000
Årsresultat i selskap	-470 000	-320 000
Antall årsverk	10	15
Næring	Industri	Varehandel
Toårig vekst i antall årsverk	6	10
Stiftelsesår	2007	2007
Eierskap	100%	100%
Eiers totale formuesskatt	74 000	1 700
Eiers personlig nettoformue	7 400 000	860 000
Likviditetsgrad 1	2,5 (1,1)	0,9 (1,32)
Egenkapitalandel	70% (42,9 %)	4% (37,8 %)
Gjeldsgrad	0,5 (1,33)	22,3 (1,65)

Tallene er avrundet av personvern hensyn. Tall i parentes er nøkkeltall fra SSBs Statistikkbank

Drøfting – nystartede selskap

Våre analyser viser at det ikke er hold i påstanden om at gründerbedrifter rammes hardere av formuesskatten enn andre selskaper. Vi finner at antall nystartede selskap med eier i formuesposisjon er lav. I 2011 var det 27 % av de nystartede selskapene i populasjonen som utløste formuesskatt til eier. Kun 1 % av de av dem utløste i en formuesskatt høyere enn årsresultatet, samtidig som de tok ut et utbytte som også var høyere enn årsresultatet.

Vurdert i forhold til nøkkeltall ser det ikke ut til at de nystartede UTFÅR-selskapene var verre stilt enn eldre selskaper. Selskapene ser ut til å ha vel så gode nøkkeltall som de eldre selskapene.

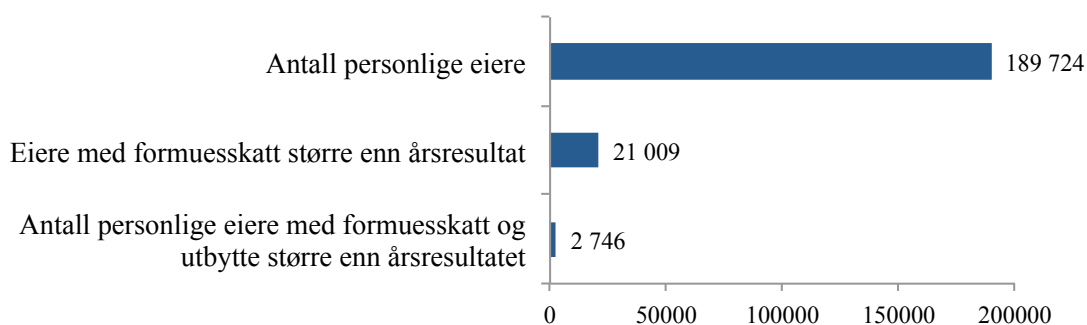
I vår analyse fant vi ingen nystartede vekstselskap som tappet bedriften for kapital gjennom utbytte for å kunne betale formuesskatt i 2011.

7. Privat Eierskapsberetning 2012

Formålet med dette kapitlet er å gjennomgå rapporten «Privat Eierskapsberetning», som ble lagt frem av NHO og Rederiforbundet i 2012. Som nevnt i innledningen la rapporten grunnlaget for vår masterutredning. Vi vurderer her dens forutsetninger, avgrensninger og resultater, sett i lys av våre egne avgjørelser og funn.

Rapporten ble utført av Menon Business Economics (heretter omtalt som Menon). I rapporten analyseres formuesskatten og dens effekt på bedrifts-Norge. Studien bruker faktiske regnskapsdata for årene 2007 til 2010 basert på tall fra Skatteetaten.

189 724 personlige eiere inngår i Menons analyser. I rapporten presenteres blant annet en figur over «Antall personlige eiere hvis porteføljes årsresultat er hhv. større og mindre enn formuesskatten per 2010», se figur 7.1 under. Figuren viser at «21 009 av eierne eide en portefølje hvor formuesskatten faktisk var større enn overskuddet som ble generert i porteføljen». Videre hevder rapporten at «2 750 av eierne tok ut mer i utbytte enn porteføljens samlede årsresultat, hvilket innebærer en tapping av porteføljens kapital» (Grimsby et al., 2012, s. 22). Dette mener Menon bekrefter påstanden om at formuesskatt påvirker bedriftenes likviditet og utbyttepolitikk. Rapporten konkluderer med at skatt på aksjeformue utgjør en relativt liten andel av den samlede skattebelastningen for eierskap i næringslivet, men at det er et betydelig potensial for effektivitetstap og redusert verdiskaping.

Figur 7.1: Antall personlige eiere hvis porteføljes årsresultat er hhv. større og mindre enn formuesskatten per 2010.

Kilde: Grimsby et al., 2012, s.22, figur 16

Eiere i posisjon for formuesskatt

En avgjørende antagelse i Menons analyse er at «eieren er i formuesposisjon» (Grimsby et al., 2012, s. 21). Dette innebærer at det ikke tas hensyn til eierens private tilpasninger. De begrunner antagelsen med at «hvordan den enkelte eier velger å tilpasse seg formuesskatten privat, må anses som en andreordenseffekt som i seg selv ikke er avgjørende med hensyn til om formuesskatten kan være problematisk for foretak med svake resultater» (Grimsby et al., 2012, s. 21). De har også sett bort i fra bunnfradraget. Disse antagelsene fører til at formuesskatten på aksjer i foretakene blir betydelig høyere, noe de selv også kommenterer. Ut ifra Menons egen sensitivitetstesting ville en beregnet skatteinngang på 4,4 milliarder kroner, basert på deres forutsetninger, falle til 2,3 milliarder dersom man blant annet la inn at eierne hadde 250 000 kr i netto negativ formue og i tillegg inkluderte bunnfradraget. Dette er nesten en halvering av skatteinngangen. Antakelsen om formuesposisjon fører til at betydelig flere investorer inkluderes som eiere i formuesskatteposisjon enn hva som hadde vært tilfelle om man så på eiere i *faktisk* formuesskatteposisjon.

I våre analyser har vi kun inkludert eiere som er i formuesskatteposisjon basert på eiers personlige skatteoppgjør. Dersom eier ikke betaler formuesskatt, men har et formuesgrunnlag i selskapet, antar vi at eier på grunn av bunnfradrag, gjeld og lignende likevel ikke kommer i formuesskatteposisjon⁶⁴. I 2010 hadde vi totalt 64 119 selskap i vår populasjon. Av disse hadde 50 358 en positiv ligningsverdi. 50 358 majoritetsiere ville dermed, basert på Menons forutsetninger, blitt antatt å være i formuesskatteposisjon. Det er imidlertid kun 25 792 selskaper som har en eier som faktisk betaler formuesskatt i populasjonen. Dersom vi hadde basert oss på Menons forutsetninger ville vi altså feilaktig inkludert nesten 25 000 selskaper.

Utvalg

I Menons analyse ble alle personeide aksjeselskap som leverer regnskap til Brønnøysundsregisteret inkludert, med unntak av børsnoterte aksjeselskap og deres heleide datterselskap. Altså ble alle eiere i Norge uansett hvilke eierandeler inkludert i utvalget. Dette innebærer at passive investorer som egentlig ikke var næringsdrivende også ble inkludert.

---

⁶⁴ For en forklaring på utregning av formuesskatt utløst av selskap, se kapittel 5.5.4 *Formuesskatt knyttet til det enkelte selskap*.

I analysen så Menon blant annet på hvor mange eiere som valgte å ta ut et utbytte som var større enn årsresultatet. Men dersom en eier i deres utvalg bare eier 1 % av en bedrift, har han ikke noe han skulle ha sagt når det gjelder utbyttepolitikk. Vi mener det gir et mer realistisk bilde å kun inkludere eiere som kan ha avgjørende innflytelse på utbyttepolitikken. Ved å fokusere på eiere med over 50 % eierskap i selskapet, slik vi har valgt å gjøre i våre analyser, får vi kun én eier per bedrift. Dette vil mest sannsynlig være en eier som har innflytelse på beslutningene som foretas i bedriften. Vi mener dette gir en klarere sammenheng mellom utdeling av utbytte og eiers formuesskatt⁶⁵.

Med sin utvalgsmetode fant Menon at det i 2010 var 21 000 «eiere med formuesskatt større enn årsresultat» (Grimsby et al., 2012, s. 22). Med vår utvalgsmetode fant vi at under 10 000 selskaper utløste en formuesskatt til eier, som var større enn selskapets årsresultat i 2010. Dette er altså under halvparten så mange eiere som det Menon fant i sine analyser.

Porteføljeperspektiv

Videre trekker Menon frem at det er viktig å se på den enkelte persons eierskap i ulike bedrifter i sammenheng, ettersom eiendeler kan være knyttet til ett foretak, mens driften kan foregå via et annet. Dette kaller de et porteføljeperspektiv. «Formuesskatten betales av den enkelte person, og ikke av foretaket, og det er derfor viktig å se på den enkelte persons eierskap i ulike bedrifter i sammenheng.» (Grimsby et al., 2012, s. 20). Porteføljeperspektivet gjør at den enkelte eiers bedrifter samles sammen, uavhengig av om de har en faktisk tilknytning på bedriftsplanet. Dersom fokuset i analysen er på eier, ser dette porteføljeperspektivet ut til å være fornuftig. Da vil «småeieres» andeler summeres sammen, og den forrige antagelsen om å inkludere alle eiere, uansett eierandel kan forsvares. Dersom fokuset i analysen er på bedriftene, kan en slik forutsetning gi et feil bilde.

Selv om vi i vår analyse har én eier per selskap, kan vi ha flere selskap per eier. Vi fordeler den faktiske formuesskattebelastningen på de ulike selskapene, og eventuelt på andre personlige disponeringer. Vi holder selskapene adskilt i analysen for å finne ut hvor mange selskaper som kan få et problem ved at eier må betale formuesskatt knyttet til eierskap i selskapet.

Vi fant at 951 selskaper utløste formuesskatt til eier høyere enn årsresultatet, samtidig som de delte ut et utbytte som var høyere enn årsresultatet i 2010. Menon fant at «antall

---

⁶⁵ Se kapittel 8.3.2 *Svakheter ved utvalg* for en videre diskusjon rundt valget av 50% eierandel.

personlige eiere med formuesskatt og utbytte større enn årsresultat» var 2 746 i 2010 (Grimsby et al., 2012, s. 22).

Selskapenes finansielle situasjon

Menon finner at 2 746 eiere var eiere av bedriftsporteføljer der formuesskatten oversteg årsresultatet, samtidig som de tok ut mer i utbytte enn årsresultatet. På bakgrunn av dette konkluderer Menon med at «Litt i underkant av to prosent av alle bedrifter i Norge har valgt å tømme selskapet for kapital for å betjene eierens formuesskatt» og at disse bedriftene vil «oppleve formuesskatten som høyst problematisk» (Grünfeld, 2013).

I våre analyser finner vi imidlertid at den finansielle situasjonen er vesentlig bedre for selskaper hvor formuesskatt og utbytte er større enn årsresultatet, enn for selskaper hvor hovedeier ikke betaler formuesskatt. Vi finner at det er en positiv sammenheng mellom økt formuesskatt og forbedret likviditet.

8. Avslutning

8.1 Konklusjon

I denne utredningen har vi undersøkt om formuesskatten fører til økonomiske utfordringer for små og mellomstore bedrifter. Bakgrunnen for problemstillingen var bedriftseiere og politikere sin fremstilling av formuesskatten som en svært skadelig skatt for næringslivet. Vi har fokusert på formuesskatt som kan knyttes til eierskap i bedrift.

Vår analyse viser at formuesskatten ikke skaper økonomiske utfordringer for bedrifter. Det er påstått at formuesskatten treffer bedrifter når de står i en vanskelig situasjon og at formuesskatten svekker bedriftenes robusthet. Vi finner imidlertid at bedrifter hvor hovedeier betaler formuesskatt er mer solide og mer likvide enn bedrifter hvor hovedeier ikke betaler formuesskatt.

Resultatene i vår utredning støtter påstanden om at formuesskatten kan tappe bedrifter for kapital, slik det hevdes av NHO og Rederiforbundet i rapporten «Privat eierskapsberetning». Av over 70700 bedrifter i vårt tallgrunnlag fant vi at formuesskatt og utbytte for hovedeier var høyere enn årsresultatet i totalt 1 500 selskap i 2011. Men der NHO og Rederiforbundet konkluderer med at bedriftene opplever formuesskatten som høyst problematisk, finner vi i vår analyse at bedriftene var i en svært god finansiell situasjon.

Motstandere av formuesskatten benytter gründerbedriftene som et eksempel på formuesskattens skadevirkninger. Vår analyse av de nystartede bedriftene i 2011 viser at kun 270 av dem hadde formuesskatt og utbytte høyere enn årsresultatet. Svært få hadde dermed en hovedeier som bygget ned egenkapitalen gjennom utbytteuttak, som følge av formuesskatten.

0,7 % av de nystartede bedriftene var vekstselskap. Av disse var det to bedrifter som bygget ned egenkapitalen gjennom utdeling av utbytte. Vår gjennomgang av disse to selskaperes regnskapstall viser at formuesskatten ikke var en medvirkende faktor til kapitaltappingen. Utredningen viser dermed at ingen nystartede vekstselskaper i 2011 reduserte egenkapitalen gjennom utbytteuttak som følge av formuesskatten.

Vår utredning viser at formuesskatten treffer de solide bedriftene, og at det er svært få bedrifter som opplever økonomiske utfordringer som følge av formuesskatten. Basert på

---

tallmaterialet vi har hatt tilgang til viser vår analyse at det ikke er grunnlag for å hevde at bedrifter får problemer som følge av at de må betjene hovedeiers formueskatt.

8.2 Forslag til videre arbeid

I vår utredning har vi hatt hovedfokus på kun to av mange argumenter i debatten rundt formuesskatt. Vi er ikke i tvil om at debatten om formuesskatt vil bestå helt til formuesskatten eventuelt avvikles. Det vil derfor være mange andre interessante områder å forske videre på. Et forslag til videre arbeid er en grundigere studie av vekstselskap. Ved å se på innskutt egenkapital kunne man studert om det er mange selskap som kommer i formuesposisjon som følge av økt innskutt egenkapital, og eventuelle konsekvenser av dette. Det ville også være interessant å se på om formuesskatt øker et selskaps konkurssannsynlighet. Dette kunne blitt gjort ved et studie av de samme selskapene over tid. En spennende analyse ville også være å studere effektene av en potensiell avvikling av formuesskatten.

8.3 Svakheter ved analysen

I denne delen av utredningen vil vi gjennomgå svakheter ved datasett og metode.

8.3.1 Svakheter ved datasettet

I databasen hvor våre tall er hentet fra er det kun opplysninger fra de som leverer informasjonen elektronisk. Dersom noen leverer næringsoppgaven på papir, har vi ikke opplysninger om dem.

Vi ser at 0,3 % av bedriftene i kontrollgruppen hadde en negativ likviditetsgrad 1. Dette tyder på at det er feil i datasettet ettersom verken omløpsmidler eller kortsiktig gjeld kan være negative. Hvis likviditetsgrad 1 er negativ, betyr det at kortsiktig gjeld er en fordring som er ført opp som gjeld i balansen, eller motsatt at gjeld er ført opp som fordring i balansen. Det er også selskap som har en egenkapitalandel som er høyere enn 100 %. Dette tyder på at det er feilføringer også her.

8.3.2 Svakheter ved utvalg

50 % eierandel

Vi har kun sett på ikke-børsnoterte aksjeselskap hvor vi har en majoritetseier med minimum 50 % eierandel. Dette innebærer at vi blant annet har sett bort ifra eiere med minoritetsinteresse og børsnoterte aksjeselskap. Det kan også være andre karakteristika ved vårt utvalg som gjør at disse selskapene ikke er representative for norske selskap. Det kan eksempelvis tenkes at disse gjør det bedre enn selskaper med mange små eiere. Det kan være naturlig å tenke på dette innenfor et klassisk agent-prinsipal⁶⁶ perspektiv. Prinsipal og agent vil i større grad være samme person i en bedrift med én majoritetseier. Typisk vil gjerne majoritetseier være både styreleder og administrerende direktør. Agent og prinsipal vil da arbeide mot samme mål, og agentkostnadene minimeres. Dette kan føre til høyere lønnsomhet i slike selskap, sammenlignet med selskap med mange små eiere.

SMB

Det er ikke etablert noen norsk definisjon på hva som er en liten eller mellomstor bedrift (SMB) og det finnes flere ulike avgrensninger av SMB (Giske, 2012). Forskningsrådet, omtaler SMB som foretak med under 100 ansatte. EU har valgt å sette grensen for SMB til under 250 årsverk. Regnskapsloven behandler foretak som små dersom to av tre følgende vilkår ikke overskrides; salgsinntekt på under 70 millioner kroner, balansesum på 35 millioner kroner og gjennomsnittlig antall ansatte på 50 årsverk. Statistisk Sentralbyrå har ingen entydig avgrensning. Vi har kun vurdert SMB i forhold til antall ansatte og har satt en grense ved 200 ansatte. Vi kan derfor ikke si helt klart at det kun er SMB vi ser på.

8.3.3 Svakheter ved metode

Bruk av nøkkeltall

Vi har benyttet nøkkeltallene likviditetsgrad 1, egenkapitalandel og gjeldsgrad for å analysere den finansielle situasjonen til bedriftene i vår populasjon. Dette kan være en noe mangelfull fremstilling, og det er mulig at en annen måling av likviditet ville gitt andre resultater. Nøkkeltall endres enkelt gjennom endret teller eller nevner. En høyere likviditetsgrad 1 betyr derfor ikke nødvendigvis at bedriften har mer omløpsmidler, men kan bety at den kortsiktige gjelden er blitt redusert.

---

⁶⁶ Teorien om prinsipal og agent handler om asymmetrisk informasjon, og om prinsipal og agent som har ulike mål. Prinsipalen er avhengig av agenten for å oppnå egne mål (Busch, 1994).

Nøkkeltall kan ikke tolkes ukritisk, og spesielt bransjespesifikke forhold er generelt en nødvendig referansebakgrunn (O. Sættem, 2006). Basert på nøkkeltall er det ikke mulig å gi noen klare konklusjoner. Nøkkeltall gir bare indikasjoner, og nivåene vi benytter oss av er kun anbefalte grenser for hva som er tilfredsstillende verdier. Hva som er tilfredsstillende er for eksempel avhengig av hvilke næring bedriftene opererer innenfor. Ideelt sett burde vi også ha vurdert bedriftenes kontantstrøm gjennom en kontantstrømanalyse. Det er nyttig å se nøyaktig hvordan ulike aktiviteter har krevd likviditet, og samtidig hvordan finansieringen er løst.

Ikke hensyntatt konjukturer og inflasjon

Når vi ser på utviklingen over tid, har vi ikke tatt hensyn til konjukturer. Vi har data for et kort tidsintervall, men innen denne perioden har det vært store svingninger i økonomien som et resultat blant annet av finanskrisen. Dette kan ha påvirket våre tall.

Vi har heller ikke inflasjonsjustert tallene. Vi har dermed ikke hensyntatt at egenkapitalen må vokse med minst inflasjonen for at den ikke skal miste sin verdi. Dersom utbytte utdeles slik at det ikke legges igjen egenkapital til å la bedriftens egenkapital beholde sin verdi i forhold til inflasjon, vil dette også være negativt for bedriftene.

Litteraturliste

- A-tekst. (2013). *Retriever*. Hentet 30.5.2013 fra <https://web.retriever-info.com/services/archive.html>
- Aarbakke, M. & Brudvik, A. J. (2009). *Skatt på formue* (4. utg.).
- Advoco. (2013). *Spanish wealth tax 2012 guide*. Hentet 20.4.2013 fra <http://www.advoco.es/advice/8-personal-tax/101-spanish-wealth-tax-2012-guide.html>
- Aftenposten. (2012). *21.000 norske bedrifter tappes av formuesskatt*. Hentet 15.04.2013 fra <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--21000-norske-bedrifter-tappes-av-formuesskatt-6825276.html> - .UbbsRPaOApU
- Aksjeloven. (1999). *LOV 1997-06-13 nr 44: Lov om aksjeselskaper (aksjeloven)*.
- Alfsvåg, J. G. & Salte, K. D. (2006). *Vridninger og konsekvenser som følge av formuesbeskatningen i Norge*. Bergen: [Forfatterne].
- Alliansen for norsk privat eierskap. (2012a). *Formuesskatten: Fritak for arbeidende kapital*
- Alliansen for norsk privat eierskap. (2012b). *Hvorfor formuesskatt på arbeidende kapital må avvikles*. Hentet 13.2.2013 fra http://www.lastebil.no/xp/pub/mx/filer/brosjyrer/Alliansen---Hvorfor-formuesskatt-paa-arbeidende-kapital-maa-avvikles_600002.pdf
- Altinn. (2013a). *Økonomiske nøkkeltall*. Hentet 1.5.2013 fra <https://http://www.altinn.no/Global/.../Dokumentmaler/Nokkeltall.doc>
- Altinn. (2013b). *Selskapsaksjonærer og fritaksmetoden*. Hentet 21.2.2013 fra <https://http://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Drive/Skatt-og-avgift/Foretakets-skatt/Selskapsaksjonarer-og-fritaksmetoden/>
- Busch, T. (1994). *Økonomisk styring ut fra et kontraktsteoretisk perspektiv*. Hentet 7.5.2013 fra <http://www.toh.hist.no/~tor/forskning/kontrakt.pdf>
- Deloitte. (2013a). *France Highlights 2013*. Hentet 19.2.2013 fra http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local Assets/Documents/Tax/Taxation and Investment Guides/2013/dttl_tax_highlight_2013_France.pdf
- Deloitte. (2013b). *Switzerland Highlights 2013*. Hentet 19.2.2013 fra http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local Assets/Documents/Tax/Taxation and Investment Guides/2013/dttl_tax_highlight_2013_Switzerland.pdf
- Døskeland, T. M. (2012). *Personlig finans: sparing*. Personlig økonomi. Norges Handelshøyskole.
- Edson, C. (2012). *The capital constraining effects of the norwegian wealth tax*. Oslo: Statistics Norway.
- Egede-Nissen, H. (2001). Skvises av skatteregler. *Dagens Næringsliv*, s. 6.
- Fallan, L. (2002). *Skatteplanlegging. Økonomisk teori møter skattejussen*. Trondheim.
- Fallan, L. (2011). *Økonomistyring, skatter og verdsettelse : et kontraktperspektiv*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Finansdepartementet. (2009-2010). *Prop. 1 S (2009-2010) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) FOR BUDSJETTÅRET 2010 Skatte-, avgifts- og tollvedtak*. Hentet 12.5.2013 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/regpubl/prop/2009-2010/prop-1-s-2009-2010-2/2/3/1.html?id=580744>
- Finansdepartementet. (2012). *Hvem betaler og hvem mottar skattene?* Hentet 2.5.2013 fra http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/tema/skatter_og_avgifter/hvem-betaler-og-hvem-mottar-skattene.html?id=439316

-
- Finansdepartementet. (2013a). *Bedriftsbeskatning*. Hentet 04.03.2013 fra http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/tema/skatter_og_avgifter/bedriftsbeskatning.html?id=447106
- Finansdepartementet. (2013b). *Budsjettspørsmål fra Venstre*. Hentet 27.2.2013 fra <http://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2013/Budsjettsporsmal/60810/Venstre45/?all=true&parti=venstre>
- Finansdepartementet. (2013c). *Faktaark: Statens inntekter og utgifter*. Hentet 20.4.2013 fra http://www.regjeringen.no/pages/38074274/3_Faktaark_inntekter_utgifter.pdf
- Finansdepartementet. (2013d). *Regjeringen varsler veksttiltak for næringslivet i Fastlands-Norge*. Hentet 5.5.2013 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/presesenter/pressemeldinger/2013/regjeringen-varsler-veksttiltak-for-nari.html?id=725998>
- Finanskomiteen. (2012). *innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Gundersen, Jan Tore Sanner og Arve Kambe om forskning på de positive effektene av å fjerne formuesskatten*. Hentet 18.4.2013 fra <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2011-2012/inns-201112-215/>
- Giske, T. (2012). *Små bedrifter - store verdier. Regjeringens strategi for små og mellomstore bedrifter*. Hentet 8.5.2013
- Glennerster, H. (2012). *Why was a wealth tax for the UK abandoned?: lessons for the policy process and tackling wealth inequality*. Hentet 7.2.2013 fra [http://eprints.lse.ac.uk/42582/1/Why_was_a_wealth_tax_for_the_UK_abandoned_\(Is_ero\).pdf](http://eprints.lse.ac.uk/42582/1/Why_was_a_wealth_tax_for_the_UK_abandoned_(Is_ero).pdf)
- Grimsby, G., Grünfeld, L. A. & Ullstein, H. (2012). *Privat Eierskapsberetning*. Hentet 15.02.2013 fra http://www.nho.no/getfile.php/bilder/RootNY/filer_og_vedlegg1/Privat_eierskapsberetning_2012.pdf
- Grünfeld, L. A. (2013). *Myter og fakta om formuesskatten*. Hentet 19.2.2013 fra <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Myter-og-fakta-om-formuesskatten-7123101.html-.UcCG5vaOApU>
- Hansen, T. (2010). *Behold formuesskatten*. Hentet 20.5.2013 fra <http://paraplyen.imaker.no/paraplyen/arkiv/2010/desember1/hold-for/>
- Hansen, T. (2012a). *Formuesbeskatningen*. Personlig Økonomi. Norges Handelshøyskole.
- Hansen, T. (2012b). *Personbeskatning - Utvalgte emner*. Personlig økonomi. Norges Handelshøyskole.
- Hansson, Å. (2003). *Förmögenhetsskatten – en rationell skatt eller en kostsam symbol för solidarisk skattepolitik*. Hentet 18.2.2013 fra <http://www.nek.lu.se/NEKAHA/Research/F%C3%B6rm%C3%B6genhetsskatten-en-rationell-skatt-eller-en-kostsam-%E2%80%A6.pdf>
- Hegnar, T. (2012). Ropet på kapital. *Finansavisen*.
- Hveem, D. J., Mjølhus, J., Nordstoga, H. & Plahte, A. (2010). *Personlig økonomi 2010/2011*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- KPMG. (2012). KPMG's Individual Income Tax and Social Security Rate Survey 2012,. Hentet fra <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/individual-income-tax.pdf>
- KPMG. (2013). *Konsernbidrag*. Hentet 13.6.2013 fra <http://verdtavite.kpmg.no/konsernbidrag2.aspx>
- Linderud, E. (2011, 27.10.2011). Totalt urettferdig. *Dagens Næringsliv*, s. 8.

- LO. (2012). *Litt om formuesskatten*. Hentet fra http://www.lo.no/Documents/Samfunnsnotater/2012/nr.12_Formueskatt.pdf
- Meld. St. 11. (2010-2011). *Evaluering av skattereformen 2006*. Hentet 19.1.2013 fra <http://www.regjeringen.no/pages/16193626/PDFS/STM201020110011000DDDPDF S.pdf>
- Nærings- og Handelsdepartementet. (1998). *St.meld. nr. 41 (1998)*. Hentet 20.5.2013 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/nhd/dok/regpubl/stmeld/19971998/stmeld-nr-41-1998-17/1.html?id=317094>
- NHO. (2009). Fjern formuesskatten på arbeidende kapital. Hentet fra <http://www.nho.no/familiebedrifter-og-mindre-bedrifter/fjern-formuesskatten-paa-arbeidende-kapital-article21012-78.html>
- NHO. (2012). Tøv om nullskatteyttere. Hentet fra <http://www.nho.no/skatter-og-avgifter/toev-om-nullskatteyttere-article25096-178.html>
- NOU 1989: 14. (1989). *Bedrifts- og kapitalbeskatningen - en skisse til reform*. Hentet 14.5.2013 fra <http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/19891989/014/PDFS/NOU198919890014000DDDPDFS.pdf>
- NOU 1996:20. *Ny lov om eiendomsskatt*. Hentet 22.5.2013 fra <http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/19961996/020/PDFA/NOU199619960020000DDDPDFA.pdf>
- NOU 1996: 17. *I Norge – for tiden?* Hentet 27.5.2013 fra <http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/19961996/017/PDFA/NOU199619960017000DDDPDFA.pdf>
- NOU 2003:9. *Skatteutvalget. Forslag til endringer i skattesystemet*. Oslo. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/20032003/009/PDFS/NOU200320030009000DDDPDFS.pdf>
- NOU 2008: 7. *Kultur momsutvalget*. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/nouer/2008/nou-2008-7/5/1.html?id=503848>
- NOU 2009:10. *Fordelingsutvalget*. Oslo: Departementenes Servicesenter Informasjonsforvaltning. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/pages/2185274/PDFS/NOU200920090010000DDDPDFS.pdf>
- NSD. (2013). *Ord og begreper*. Hentet 1.6.2013 fra <http://www.nsd.uib.no/personvern/test/begreper.html>
- OECD. (2012). OECD Economic Surveys - NORWAY.
- OECD. (2013). Revenue Statistics - Comparative tables. Hentet fra <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=21699>
- Prop.1LS. (2010-2011). *Skatter og avgifter 2011*.
- Prop.1LS. (2012–2013). *Skatter, avgifter og toll 2013*. Hentet 18.2.2013 fra <http://www.regjeringen.no/pages/38071655/PDFS/PRP201220130001LS0DDDPDF S.pdf>
- PwC. (2012). *Taxes in Iceland*. Hentet 12.5.2013 fra http://www.pwc.com/is/en/assets/PwC_Tax_Brochure_2012.pdf
- Rättsnätet. (2007). *Lag (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt*. Hentet 25.5.2013 fra <http://www.notisum.se/rnp/sls/fakta/a9970323.htm>
- Sættem, J. (2006). *Småbedriftene taper*. Hentet 3.3.2013 fra <http://www.dinepenger.no/regler/smaabedriftene-taper/133261>
- Sættem, O. (2006). *Bedriftens finansregnskap: En caseorientert tilnærming* (Bind 2. utgave): Los Forlag.

-
- Sander, K. (2004). *Informasjonstyper (datatyper)*. Hentet 7.6.2013 fra <http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2762/1/Informasjonstyperdatatyper/Hvilke-e-informasjonstyper-datatyper-finnes.html>
- Schjelderup, G. (2012a). *Flat eller flatere skatt* Personlig økonomi. Norges Handelshøyskole.
- Schjelderup, G. (2012b). *Sammenhenger mellom person- og bedriftsbeskatning*. Personlig økonomi. Norges Handelshøyskole.
- Schjerva, R. (2012). *Ingen myte om nullskattytere*. Hentet 20.5.2013 fra http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/aktuelt/taler_artikler/taler_og_artikler_av_ovrig_politisk_lede/statssekretaer_schjerva/21012/ingen-myte-om-nullskatteyttere.html?id=708079
- Selnes, F. (1999). *Markedsundersøkelser*. [Oslo]: Tano Aschehoug.
- Skaar, A. A. & Kildal, T. S. (2012). *Bedriftsskatterett* (12. utg.). Oslo.
- Skatteetaten. (2012). *Lignings-ABC*. Hentet 14.3.2013 fra <http://www.skatteetaten.no/no/radgiver/rettskilder/handboker/lignings-abc/>
- Skatteetaten. (2013a). *Formuesskatt*. Hentet 15.4.2013 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Tabeller-og-satser/Formuesskatt/>
- Skatteetaten. (2013b). *Skatt i Norge*. Hentet 26.2.2013 fra <http://www.skatteetaten.no/no/taxnorway/Arbeidsgiver/Driver-du-et-norsk-selskap-eller-er-norsk-naringsdrivende/Norsk-selskap-eller-naringsdrivende/Artikler/Skatt-i-Norge/>
- Skatteetaten. (2013c). *Skjermingsrente for aksjer*. Hentet 5.3.2013 fra <http://www.skatteetaten.no/Tabeller-og-satser/Skjermingsrente/>
- Skatteetaten. (2013d). *Veiledning for utenlandske arbeidsgivere og arbeidstakere*. Hentet 15.4.2013 fra <http://www.skatteetaten.no/no/taxnorway/Felles-innhold-benyttelse-i-flere-malgrupper/Brosjyrer/Veiledning-for-utenlandske-arbeidsgivere-og-arbeidstakere/?chapter=7060>
- Skatteloven. (2000). *LOV 1999-03-26 nr 14: Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven)*.
- Skatteverket. (2010). *Skattestatistisk årsbok - Skatter i Sverige*. Hentet 14.4.2013 fra <http://www.skatteverket.se/download/18.5e79ffa112cae76ec6c80001532/15213.pdf>
- Skotvold, T. (2013). *Formuesskatten hindrer vekst*. Hentet 15.4.2013 fra <http://www.nordlys.no/kronikk/article6536484.ece>
- Solvik-Olsen, K., Tybring-Gjedde, C., Svendsen, K. & Rytman, J. (2012). *Dokument 8: 76S(2011–2012) Representantforslag*. Hentet 26.2.2013 fra <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2011-2012/dok8-201112-076/>
- SSB. (1999). *Regionale Inndelinger*. Hentet 8.5.2013 fra http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/nos_c513/nos_c513.pdf
- SSB. (2008). *Standard for næringsgruppering*. Hentet 8.5.2013 fra http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/nos_d383/nos_d383.pdf
- SSB. (2012). *Nyetablerte foretaks overlevelse og vekst, 2005-2010*. Hentet 13.6.2013 fra <http://www.ssb.no/bedrifter-foretak-og-regnskap/statistikker/fordem/aar/2012-10-26?fane=om-content>
- SSB. (2013a). *Regnskap for ikke-finansielle aksjeselskaper, 2011*. Hentet 27.5.2013 fra <https://http://www.ssb.no/bedrifter-foretak-og-regnskap/statistikker/regnno>
- SSB. (2013b). *Statistikkbanken*. Hentet 2.5.2013 fra <https://http://www.ssb.no/statistikkbanken>

-
- St. meld. nr. 29. (2003-2004). *Mål og prinsipper for skattesystemet*. Hentet 22.2.2013 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-29-2003-2004-.html?id=404206>
- Store Norske Leksikon. (2013a). *Boligbeskatning*. Hentet 5.2.2013 fra <http://snl.no/bolig/beskatning>
- Store Norske Leksikon. (2013b). *Reliabilitet*. Hentet 14.5.2013 fra http://snl.no/sml_artikkel/reliabilitet
- Store Norske Leksikon. (2013c). *Skatt2*. Hentet 2.2.2013 fra <http://snl.no/skatt>
- Studenmund, A. H. (2006). *Using econometrics: a practical guide*. Boston, Mass.: Pearson Education.
- Syversen, H. O. (2013, 09.03.2013). KrF ønsker en rettferdig formuesskatt. *Stavanger Aftenblad*, Debatt, s. 38.
- Vinje, V. (2011). *Skattereform: for arbeid og økt velstand*. Hentet 15.5.2013 fra <http://www.civita.no/publikasjon/skattereform-for-arbeid-og-okt-velstand>
- Vinje, V. (2013). *Nullskatteyterne bidrar til samfunnet*. Hentet 25.5.2013 fra <http://bedreskatt.no/artikler/nullskatteyterne-bidrar-til-samfunnet>
- Wooldridge, J. M. (2009). *Introductory econometrics: a modern approach*. Mason, Ohio: South-Western Cengage Learning.
- Zimmer, F. (2012). *Formuesskatten i hovedpunkter*. Hentet 14.2.2013 fra <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5980/h12/undervisningsmateriale/formuesskatt-i-hovedpunkter.pdf>

Appendix

A.1 Variabeloversikt datasett

Tabell A.1 Variabeloversikt datasett

Variabel	Variabelbeskrivelse	Datakilde
ID_NN_bedrift	Anonymisert organisasjonsnummer	
ID_NN_eier	Anonymisert personnummer	
AAR	Regnskapsår	
ANTALL_AKSJONAER	Antall aksjer per aksjonær	RF-1086
ANTALL_SELSKAP	Antall aksjer per selskap	Aksjonærregisteroppgaven
RF1028	Utbytte besluttet utdelt/Renter av egenkapitalbevis	
P401A	Norsk næringseiendom	
P401B	Selveide boliger i Norge	
P402A	Driftsløsøre	
P402B	Buskap	
P403	Skip	
P404	Ikke avskrivbare driftsmidler	
P405	Fritidsbåt	
P406	Utestående fordringer	
P407	Pandeobligasjoner/gjeldbrev	
P408	Innskudd i bank	
P409	Ihendehaverobligasjoner	RF-1028 Selvangivelse for aksjeselskap
P410	Kontantbeholdning	
P411	Livsforsikringspoliser	
P412	Annen formue	
P420	Sum bruttoformue (uten andel i aksjefond osv.)	
P421	Likningsverdi av aksjer i norske selskaper	
P422	Likningsverdi av aksjer i utenlandske selskaper	
P430	Sum bruttoformue	
P440	Gjeld	
P445	Andel nettoformue fritatt for formuesskatt	
P450	Nettoformue	
P480	Samlet verdi bak aksjene i selskapet	
P485	Totalt antall aksjer	
REGNSKAPSPERIODE_FRA	Regnskapsperiodens start	
REGNSKAPSPERIODE_TIL	Regnskapsperiodens slutt	
KOMMUNE_NR	Selskapets forretningskommune	
AARSVERK	Antall årsverk	
Nace_Kode_Hoved	Femsifret næringskode	RF-1167 Næringsoppgave 2
P9200	Årsresultat	
P1313	Investeringer i andre datter- og konsernselskaper	
P2800	Avsatt utbytte	
SELSKAP_ELLER_KONSERN	Vanlig selskapsregnskap eller konsernregnskap	
AARSRESULTAT	Årsresultat	
AKSJEUTBYTTE	Aksjeutbytte	
SUM_EGENKAPITAL	Egenkapital	
SUM_LANGSIKTIG_GJELD	Langsiktig gjeld	Årsregnskap
SUM_KORTSIKTIG_GJELD	Kortsiktig gjeld	
LIKVIDITETSGRAD_1	Likviditetsgrad 1	
LIKVIDITETSGRAD_2	Likviditetsgrad 2	
SOLIDITET	Egenkapitalandel	
GJELDSGRAD	Gjeldsgrad	
NETTO_FORMUE	Eiers private nettoformue	RF-1030 Personlig selvangivelse
GJELD	Eiers private gjeld	
SKATT_FORM_STAT	Formuesskatt betalt til stat	Skatteoppgjør
SKATT_FORM_KOMMUNE	Formuesskatt betalt til kommune	

A.2 Næringsklassifisering

Tabell A.2 Næringsklassifisering

Nærings- hovedområde	Navn	Vår klassifisering
A	Jordbruk, skogbruk og fiske	Olje, gass, fornybar energi og jordbruk etc.
B	Bergverksdrift og utvinning	Olje, gass, fornybar energi og jordbruk etc.
C	Industri	Industri
D	Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	Olje, gass, fornybar energi og jordbruk etc.
E	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	Olje, gass, fornybar energi og jordbruk etc.
F	Bygge- og anleggsvirksomhet	Bygg og anlegg
G	Varehandel; reparasjon av motorvogner	Varehandel
H	Transport og lagring	Transport og kommunikasjon
I	Overnattings- og serveringsvirksomhet	Varehandel
J	Informasjon og kommunikasjon	Transport og kommunikasjon
K	Finansierings- og forsikringsvirksomhet	Forretningsmessig tjenesteyting
L	Omsetning og drift av fast eiendom	Forretningsmessig tjenesteyting (68.3) Kjøp, salg og utleie av fast eiendom (68.1 og 68.21)
M	Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	Forretningsmessig tjenesteyting
N	Forretningsmessig tjenesteyting	Forretningsmessig tjenesteyting
O	Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger	Offentlig
P	Undervisning	Offentlig
Q	Helse- og sosialtjenester	Offentlig
R	Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	Offentlig
S	Annen tjenesteyting	Offentlig
T	Lønnet arbeid i private husholdninger	Forretningsmessig tjenesteyting
U	Internasjonale organisasjoner og organer	Forretningsmessig tjenesteyting
Udefinert	Udefinert	Uoppgitt

A.3 Dofil behandling av data

```

*Filnavn: Behandling.dta
*Oversikt over betalt formuesskatt
*Innledende kommandoer:
clear //fjerner eventuelt gjenliggende data
version 12.0 //definerer gjeldende versjon av Stata
set more off //for å unngå oppstykket prestasjon
set linesize 90
*Valg av arbeidsområde
cd "C:\Users\Gjest\Documents\Masteroppgave - Mari&Kristina\Data\Stata_ny"
*Bytter ut eierandeler i selskaper_aar med eierandeler fra selskaper_populasjon for 2011
*Legger inn stiftelsesdato
*Legger inn landsdel
*Legger inn ID_NN_P
*Legger inn næringshovedområder og beskrivelse av næring
*Lagre fil i tekstformat (.txt)
insheet using selskaper_aar.txt
save "C:\Users\Gjest\Documents\Masteroppgave - Mari&Kristina\Data\Stata_ny\behandling.dta", replace
*Får oversikt over det urensede datasettet
tabstat id_nn, statistics(count) by(aar)
*Gjør stringdata om til numerisk data / endrer komma til punktum
destring aarsresultat gjeldsgrad kommune_nr likviditetsgrad_1 likviditetsgrad_2 regnskapsperiode_fra regnskapsperiode_til
solititet
sum egenkapital sum_kortsiktig_gjeld sum_langsiktig_gjeld fem_nace, dpcomma replace
*Setter verdi til S eller K
encode selskap_eller_konsern, gen (selskap_eller_konsern2)
drop selskap_eller_konsern
rename selskap_eller_konsern2 selskap_eller_konsern
*Setter verdier til landsdelene
encode landsdel, gen (landsdel2)
drop landsdel
rename landsdel2 landsdel
*Setter verdier til nace-kodene
encode nace_kode, gen (nace2)
drop nace_kode
rename nace2 nace_kode_hoved
*Setter verdier til næringskategoriene
encode kategori, gen (kategori2)
drop kategori
rename kategori2 kategori
*Redigering av variabelnavn og verdibeskrivelser
rename id_nn id_bedrift
rename id_nn_p id_eier
rename antall_aksjonar aksjer
rename antall_selskap aksjer_totalt
rename rf1028_utbytte utbytte
rename regnskapsperiode_fra fra
rename regnskapsperiode_til til
rename aarsresultat bronnoysund_aarsresultat
rename p9200 aarsresultat
rename p1313 p1313
rename p2800 p2800
rename selskap_el type_selskap
rename sum_egen egenkapital
rename sum_langsi langsiktig
rename sum_kortsi kortsiktig
rename likviditet~1 likv1
rename likviditet~2 likv2
rename solititet soliditet
rename skatt_form~t stat_fs
rename formuesskatt_kommune kommune_fs
rename kommune_nr lokalisering_kommune_nr
rename isicrev2 isic
*Får oversikt over duplikatene
sort aar aarsresultat aarsverk aksjer aksjer_totalt aksjeutbytte bronnoysund_aarsresultat egenkapital fra gjeld gjeldsgrad
kommune
kommune_fs kortsiktig landsdel langsiktig likv1 likv2 lokalisering_kommune_nr isic nace_kode_hoved naering netto_formue
p1313 p2800
p401a p401b p402a p402b p403 p404 p405 p406 p407 p408 p409 p410 p411 p412 p420 p421 p422 p430 p440 p445 p450 p480 p485
soliditet
stat_fs stiftelsesdato til type_selskap utbytte
quietly by aar aarsresultat aarsverk aksjer aksjer_totalt aksjeutbytte bronnoysund_aarsresultat egenkapital fra gjeld
gjeldsgrad
kommune kommune_fs kortsiktig landsdel langsiktig likv1 likv2 lokalisering_kommune_nr isic nace_kode_hoved naering
netto_formue p1313
p2800 p401a p401b p402a p402b p403 p404 p405 p406 p407 p408 p409 p410 p411 p412 p420 p421 p422 p430 p440 p445 p450 p480
p485
soliditet stat_fs stiftelsesdato til type_selskap utbytte: gen dup = cond(_N==1,0,_n)
tabulate dup
drop dup
*Fjerner duplikater.
duplicates drop aar aarsresultat aarsverk aksjer aksjer_totalt aksjeutbytte bronnoysund_aarsresultat egenkapital fra gjeld
gjeldsgrad
kommune kommune_fs kortsiktig landsdel langsiktig likv1 likv2 lokalisering_kommune_nr isic nace_kode_hoved naering
netto_formue p1313
p2800 p401a p401b p402a p402b p403 p404 p405 p406 p407 p408 p409 p410 p411 p412 p420 p421 p422 p430 p440 p445 p450 p480
p485
soliditet stat_fs stiftelsesdato til type_selskap utbytte, force
*Tomme celler i næringsoppgave
//oversikt over missing values
misstable summarize
drop if missing(utbytte)
misstable summarize
drop if missing(likv1)
drop if missing(stat)
misstable summarize
*beholder resten av missing inntil videre
*Behandling av årsverk
drop if aarsverk>200
*Beregning av eierandel
gen eierandel = aksjer/aksjer_totalt
*Beregning av total formuesskatt
gen fs_totalt = stat_fs+kommune_fs
*Skalering
gen eier_aarsresultat = aarsresultat*eierandel
gen eier_utbytte = utbytte*eierandel
gen eier_nettoformue_bedrift = p480*eierandel
replace eier_nettoformue_bedrift=0 if eier_nettoformue_bedrift<0
gen eier_egenkapital = egenkapital*eierandel
gen totalkapital=egenkapital+langsiktig+kortsiktig

```

```
gen ejer_totalkapital=totalkapital*eierandel
*Paneldata
xtset id_bedrift aar
tsset id_bedrift aar
sort id_bedrift aar
gen p480_lead = f.L3.p480
gen aarsresultat_lead = f.L2.aarsresultat
drop aarsresultat p480
rename aarsresultat_lead aarsresultat
rename p480_lead p480
*Formuesskatt
egen eier_nettoformue_bedrift_totalt = sum(eier_nettoformue_bedrift), by(id_eier aar)
gen andel_1 = eier_nettoformue_bedrift/eier_nettoformue_bedrift_totalt //andel som benyttes hvis den totale nettoformuen
som kommer
fra bedrift er større enn eiers "private" nettoformue
gen andel_2 = eier_nettoformue_bedrift/netto_formue // andel som benyttes hvis den totale nettoformuen som kommer fra
bedrift er
mindre enn eiers "private" nettoformue
gen formuesskatt_bedrift_andel_1 = fs_totalt*andel_1 if eier_nettoformue_bedrift_totalt>netto_formue
gen formuesskatt_bedrift_andel_2 = fs_totalt*andel_2 if eier_nettoformue_bedrift_totalt<netto_formue
recode formuesskatt_bedrift_andel_1 (mis = 0)
recode formuesskatt_bedrift_andel_2 (mis = 0)
gen fs_bedrift = formuesskatt_bedrift_andel_1+formuesskatt_bedrift_andel_2
replace fs_bedrift=0 if fs_bedrift<0 //fordi det ikke gir mening å ha negativ formuesskatt. har negativ formue og vil
derfor ikke ha
noen skatt...
*konsern
gen sjekk_ligningsverdi = p450==p480
gen konsern = p1313>0 | fem_nace==64.201 | fem_nace==64.202
tabstat id_bedrift if konsern==1, statistics(count) by(aar) //finner antall konsern
drop if konsern==1
*Omløpsmidler
generate omløpsmidler = kortsiktig * likv1
*Diff formuesskatt bedrift og betalt
gen fs_bedrift_betalt=fs_totalt-fs_bedrift
*Test formuesskatt
inspect fs_bedrift_betalt //skal være positiv eller null. Ingen skal ha formuesskatt bedrift større enn den faktiske
betalte
formuesskatten
drop fs_bedrift_betalt
*Lager aldersvariabel
gen alder = aar-stiftelsesdato
*Lagrer datasett til bruk i analyse av nystartede bedrifter
save "C:\Users\Gjest\Documents\Masteroppgave - Mari&Kristina\Data\Stata_ny\nystarta.dta", replace
*Sletter år 2007 og 2008
drop if aar==2007 | aar==2008
*Lagrer datasett til bruk i analyse
sort id_bedrift aar
save "C:\Users\Gjest\Documents\Masteroppgave - Mari&Kristina\Data\Stata_ny\analyse.dta", replace
```


A.4 Dofil analyse

```

*Analyse//Versjon 2.0*
*Filnavn: rensedata.dta
*Oversikt over betalt formuesskatt
*Dato: 08.05.2013
*Innledende kommandoer:
clear //fjerner eventuelt gjenliggende data
version 12.0 //definerer gjeldende versjon av Stata
set more off //for å unngå oppstykket prestasjon
cd "C:\Users\Gjest\Documents\Masteroppgave - Mari&Kristina\Data\Stata_ny" //valg av arbeidsområde
set linesize 90
use analyse
*Oversikt over det rensede datasettet
tabstat id_bedrift, statistics(count) by(aar) //finner antall bedrifter
tabstat aarsverk, statistics(sum) by(aar) //finner antall årsverk
duplicates drop id_eier aar, force //sletter eiere som ligger dobbelt
tabstat id_eier, statistics( count ) by(aar) //finner antall eiere
*Henter inn datasettet igjen
clear
use analyse
***POPULASJON***
*Antall bedrifter som genererte formuesskatt for bedrift; fs_bedrift
tabstat fs_bedrift if fs_bedrift>0, statistics( count ) by(aar)
*Sum formuesskatt generert fra bedrift
tabstat fs_bedrift, statistics( sum ) by(aar)
*Sum utbytte skalert etter eierandel
tabstat eier_utbytte, statistics( sum ) by(aar)
*Oversikt over antall bedrifter hvor utbytte ble utdelt og totalt utbytte utdelt
tabstat utbytte if utbytte>0, statistics(count sum) by(aar)
*Antall eiere som betalte formuesskatt generert fra bedrift
egen eier_fs_totalt = sum(fs_bedrift), by(id_eier aar)
tabstat eier_fs_totalt if eier_fs_totalt>0, statistics( count ) by(aar)
duplicates drop id_eier aar eier_fs_totalt, force
tabstat eier_fs_totalt if eier_fs_totalt>0, statistics( sum count ) by(aar)
*Henter inn datasettet igjen
clear
use analyse
*Lager intervaller for formuesskatt (fs_bedrift)
egen intervaller_fs = cut(fs_bedrift), at(0, 1, 25000, 50000, 100000, 250000, 500000,
1000000, 10000000000000000) label //se på totalt versus bedrift?
tabulate intervaller_fs aar
bysort aar: tabulate intervaller_fs
*Sammenligning av total formuesskatt og formuesskatt knyttet til bedrift
sort id_eier aar fs_totalt
quietly by id_eier aar fs_totalt: gen dup = cond(_N==1, 0, _n)
replace fs_totalt = 0 if dup=1 //bytter ut duplikater med 0, slik at vi kan finne sum
formuesskatt betalt per eier. Hvis vi summerer fs_totalt uten å droppe duplikater inkluderes eiers
totale formuesskatt flere ganger
tabstat fs_totalt, statistics( sum ) by(aar) //finner eiernes totalt betalte formuesskatt
*Landsdeler
tabulate landsdel
//graph bar (sum) fs_bedrift, over(landsdel)
//graph bar (count) fs_bedrift, over(landsdel)
by aar, sort: tabstat fs_bedrift, statistics( count sum ) by(landsdel) //finner
landsfordeling av den bedriftsgenererte formuesskatten
*Lager oversikt over formuesskatt i ulike næringer
bysort aar: tabstat fs_bedrift if fs_bedrift>0, statistics(count sum mean p50) by(kategori)
bysort aar: tabstat id_bedrift, statistics(count sum mean p50) by(kategori)
bysort aar: tabstat fs_bedrift, statistics(count sum) by(nace) //basert på NACE gruppering
bysort aar: tabstat fs_bedrift, statistics(count sum) by(isic) //basert på ISIC gruppering
*Oversikt over antall årsverk
egen intervaller_aarsverk = cut(aarsverk), at(0, 1, 5, 10, 15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80,
90, 100, 150, 1000000000000000) label
tabulate intervaller_aarsverk aar
by aar: tabulate intervaller_aarsverk
*Oversikt over årsresultat - brukes ikke?
bysort aar: inspect eier_aarsresultat //får oversikt over negative, 0 og positive
årsresultat
egen intervaller_aarsresultat = cut(eier_aarsresultat), at(-10000000000000000000,
-100000000000, -10000000, -1000000, -500000, -50000, 0, 50000, 500000, 1000000, 10000000,
1000000000000000000) label
tabulate intervaller_aarsresultat aar
*Finner sum formuesskatt generert fra bedrift og eiers andel av årsresultat
tabstat fs_bedrift eier_aarsresultat if aar==2011, statistics( sum )
*Antall som har formuesskatt større enn årsresultat - finner med dette FAR-gruppe
gen fs_storre_aarsres = fs_bedrift>eier_aarsresultat & fs_bedrift>0
tabulate fs_storre_aarsres aar //oversikt over alle år
by aar: tabulate fs_storre_aarsres //%satser
gen aarsresultat_mindre_null = eier_aarsresultat<0 //finner alle eiere med negativt
årsresultat
tabulate aarsresultat_mindre_null aar //oversikt over alle med negativt årsresultat
*Oversikt over utbytte - eiers andel av utbytte
by aar: inspect eier_utbytte //Finner hvor mange som har tatt ut/ikke tatt ut utbytte
egen intervaller_utbytte = cut(eier_utbytte), at(0, 1, 100000, 200000, 300000, 500000,
1000000, 5000000, 10000000, 1000000000000000) label
tabulate intervaller_utbytte aar
*Antall som har tatt ut utbytte og betalt formuesskatt
gen utbytte_og_fs = fs_bedrift>0 & eier_utbytte>0
tabulate utbytte_og_fs aar
by aar: tabulate utbytte_og_fs
*Sammenheng mellom utbytte og årsresultat
gen utbytte_storre_aarsresultat = eier_utbytte>eier_aarsresultat & eier_utbytte>0
tabulate utbytte_storre_aarsresultat aar //finner antall som har delt ut utbytte større enn
årsresultat
by aar: tabulate utbytte_storre_aarsresultat
*Sammenheng mellom formuesskatt, årsresultat og utbytte - ekskludert konsern UTFAR-gruppe
gen fs_storre_aarsresultat = fs_bedrift>eier_aarsresultat & fs_bedrift>0
gen utbytte_fs_storre_aarsresultat = utbytte_storre_aarsresultat == 1 &
fs_storre_aarsresultat == 1
tabulate utbytte_fs_storre_aarsresultat aar
by aar: tabulate utbytte_fs_storre_aarsresultat
*Sammenheng mellom formuesskatt som er mindre enn årsresultatet og utbytte som er større eller
mindre. Brukes hvis vi skal lage tabell lignende Menon sin tabell2
gen fs_mindre_aarsresultat = fs_bedrift<eier_aarsresultat
tabulate fs_mindre_aarsresultat aar
gen utbytte_storre_fs_mindre = utbytte_storre_aarsresultat == 1 & fs_mindre_aarsresultat ==
1
tabulate utbytte_storre_fs_mindre aar
by aar: tabulate utbytte_storre_fs_mindre
*Utbytte større enn årsresultat, negativt årsresultat og null i formuesskatt. Finner ut hvor mange

```

```

som tar ut utbytte til tross for negativt årsresultat og at de ikke betaler formuesskatt
gen fs_null = fs_bedrift == 0
gen aarsres_mindre_fs_null_utbytte = aarsresultat_mindre_null == 1 & fs_null == 1 &
utbytte_storre_aarsresultat == 1
tabulate aarsres_mindre_fs_null_utbytte aar
by aar: tabulate aarsres_mindre_fs_null_utbytte
*Oversikt over likviditet, soliditet, gjeldsgrad og egenkapital i hele utvalget
egen intervaller_likv1 = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10, 10000000)
label //likviditet
tabulate intervaller_likv1 aar
by aar: tabulate intervaller_likv1
egen intervaller_soliditet = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2, 0.3,
0.4, 2, 10000000) label //soliditet
tabulate intervaller_soliditet aar
by aar: tabulate intervaller_soliditet //%satser
egen intervaller_gjeldsgrad = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21, 400,
1000000) label //gjeldsgrad
tabulate intervaller_gjeldsgrad aar
by aar: tabulate intervaller_gjeldsgrad
*kontroll av likviditetstall
by aar, sort : tabstat egenkapital langsiktig kortsiktig omløpsmidler, statistics( sum )
*Sjekk egenkapital
by aar: inspect eier_egenkapital //EK, finn %tall
*Sjekk nettoformue
by aar: inspect eier_nettoformue_bedrift //nettoformue, finn %tall
*Oversikt over stiftelsesår
egen intervaller_stiftelse = cut(stiftelse), at(900, 1700, 1850, 1900, 1950, 1975, 1990,
2000, 2006, 2012) label //stiftelse
tabulate intervaller_stiftelse aar // år 900 er skrevet som år 1000. Betyr ikke oppgitt
by aar: tabulate intervaller_stiftelse
*Oversikt over næringer
bysort aar: tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0, statistics(count sum
mean p50)
tabulate kategori if fs_bedrift & aar==2011
***SAMMENLIGNINGSGRUPPE***
*Lager intervaller for formuesskatt - sammenligningsgrunnlag
egen intervaller_fs_kontroll = cut(fs_bedrift), at(0, 1, 25000, 50000, 100000, 250000,
500000, 1000000, 10000000000000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0
tabulate intervaller_fs_kontroll aar
by aar: tabulate intervaller_fs_kontroll
tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0, statistics ( min max mean sd
median p10 p90 ) //inkluderer alle som ikke betaler formuesskatt
tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0 & fs_bedrift>0, statistics ( min
max mean sd median p10 p90 ) //ekskluderer alle som ikke betaler formuesskatt
tabstat fs_bedrift eier_aarsresultat if aar==2011 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==0,
statistics( sum )
*Sammenligning av total formuesskatt og formuesskatt knyttet til bedrift
graph bar (sum) fs_totalt (sum) fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0, over(aar)
//ser at betalt formuesskatt er større enn fs knyttet til bedrift.
*Antall som har formuesskatt større enn årsresultat
gen fs_storre_aarsres_kontroll = fs_bedrift>eier_aarsresultat & fs_bedrift>0 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==0
*Oversikt over årsresultat - sammenligningsgrunnlag
bysort aar: inspect eier_aarsresultat if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0 //oversikt over
negative, 0 og positive årsresultat
egen intervaller_aarsresultat_kont = cut(eier_aarsresultat), at(-10000000000000000000,
-100000000000, -10000000, -1000000, -500000, -50000, 0, 50000, 500000, 1000000, 10000000,
100000000, 10000000000000000) , if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0
tabulate intervaller_aarsresultat_kont aar
tabstat eier_aarsresultat if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0, statistics ( min max mean
sd median p10 p90 ) //inkluderer alle som ikke betaler formuesskatt
tabstat eier_aarsresultat if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0 & fs_bedrift>0, statistics
( min max mean sd median p10 p90 ) //ekskluderer alle som ikke betaler formuesskatt
*Oversikt over utbytte - sammenligningsgrunnlag
egen intervaller_utbytte_kontroll = cut(eier_utbytte), at(0, 1, 100000, 200000, 300000,
500000, 1000000, 5000000, 10000000, 100000000, 1000000000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0
tabulate intervaller_utbytte_kontroll aar
*Beregner nøkkeltallene - sammenligningsgrunnlag
egen intervaller_likv1_kontroll = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0 //likviditet
tabulate intervaller_likv1_kontroll aar
by aar: tabulate intervaller_likv1_kontroll
tabstat likv1 if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0, statistics ( min max mean sd median
p10 p90 )
egen intervaller_soliditet_kontroll = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2,
0.3, 0.4, 2, 100000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0 //soliditet
tabulate intervaller_soliditet_kontroll aar
by aar: tabulate intervaller_soliditet_kontroll
tabstat soliditet if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0, statistics ( min max mean sd
median p10 p90 )
egen intervaller_gjeldsgrad_kontroll = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8,
21, 400, 1000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0 //gjeldsgrad
tabulate intervaller_gjeldsgrad_kontroll aar
by aar: tabulate intervaller_gjeldsgrad_kontroll
tabstat gjeldsgrad if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 0, statistics ( min max mean sd
median p10 p90 )
*kontroll av likviditetstall
by aar, sort : tabstat egenkapital langsiktig kortsiktig omløpsmidler if aar==2011,
statistics( sum )
*Oversikt over egenkapital - sammenligningsgrunnlag
by aar: inspect eier_egenkapital if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0 //finn %tall
*Oversikt over nettoformue - sammenligningsgrunnlag
by aar: inspect eier_nettoformue_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0 //nettoformue,
finn %tall
*Oversikt over landsdeler - sammenligningsgrunnlag
by aar, sort: tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0, statistics( count sum
) by(landsdel)
*Oversikt over næringer - sammenligningsgrunnlag
bysort aar: tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0, statistics(count sum
mean p50) by(kategori)
*Oversikt over antall årsverk - sammenligningsgrunnlag
egen intervaller_aarsverk_kontroll = cut(aarsverk), at(0, 1, 5, 10, 15, 20, 30, 40, 50, 60,
70, 80, 90, 100, 150, 1000000000000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0
tabulate intervaller_aarsverk_kontroll aar
by aar: tabulate intervaller_aarsverk_kontroll
*Oversikt over stiftelsesår - sammenligningsgrunnlag
egen intervaller_stiftelse_kontroll = cut(stiftelse), at(900, 1700, 1850, 1900, 1950, 1975,
1990, 2000, 2006, 2012) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0
tabulate intervaller_stiftelse_kontroll aar
by aar: tabulate intervaller_stiftelse_kontroll
*Nøkkeltall nystartede bedrifter - sammenligningsgrunnlag
egen intervaller_likv1_ny_kontroll = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4,
10, 10000000) label, if stiftelses=>2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==0
tabulate intervaller_likv1_ny_kontroll aar
by aar: tabulate intervaller_likv1_ny_kontroll
egen intervaller_solid_ny_kont = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2, 0.3,

```

```

0.4, 2, 10000000) label, if stiftelses>=2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==0 //soliditet
tabulate intervaller_solid_ny_kont aar
by aar: tabulate intervaller_solid_ny_kont //%satser
egen intervaller_gjeldsg_ny_kont = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if stiftelses>=2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==0 //gjeldsgrad
tabulate intervaller_gjeldsg_ny_kont aar
by aar: tabulate intervaller_gjeldsg_ny_kont
tabstat omlopsmidler_kortsiktig if aar==2011 & stiftelses>=2006 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==0, statistics( sum )
***UTFAR-GRUPPE***
tabulate utbytte_fs_storre_aarsresultat aar if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
*Lager intervaller for formuesskatt
egen intervaller_fs_ut = cut(fs_bedrift), at (0, 1, 25000, 50000, 100000, 250000, 500000,
1000000, 1000000000000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_fs_ut aar
by aar: tabulate intervaller_fs_ut
tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 1, statistics ( min max mean sd
median p10 p90 )
egen intervaller_fs_likv1 = cut(fs_bedrift), at (0, 1, 25000, 50000, 100000, 250000, 500000,
1000000, 1000000000000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 & likv1<2
tabulate intervaller_fs_likv1 aar
by aar: tabulate intervaller_fs_likv1
*Får oversikt over formuesskatt og eiers andel av årsresultat
tabstat fs_bedrift eier_aarsresultat if aar==2011 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1,
statistics( sum )
*Sammenligning av total formuesskatt og formuesskatt knyttet til bedrift
//graph bar (sum) fs_totalt (sum) fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, over(aar)
//ser at betalt formuesskatt er større enn fs knyttet til bedrift.
*Antall som har formuesskatt større enn årsresultat
gen fs_storre_aarsres_ut = fs_bedrift>eier_aarsresultat & fs_bedrift>0 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
*oversikt over årsresultat
bysort aar: inspect eier_aarsresultat if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //oversikt over
negative, 0 og positive årsresultat
egen intervaller_aarsresultat_ut = cut(eier_aarsresultat), at(-1000000000000000000000,
-10000000000, -1000000, -1000000, -50000, -50000, 0, 50000, 500000, 1000000, 100000000,
1000000000000000000) , if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_aarsresultat_ut aar
tabstat eier_aarsresultat if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 1, statistics ( min max mean
sd median p10 p90 )
*oversikt over utbytte
egen intervaller_utbytte_ut = cut(eier_utbytte), at (0, 1, 100000, 200000, 300000, 500000,
1000000, 5000000, 10000000, 100000000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_utbytte_ut aar
*Beregner nøkkeltallene
egen intervaller_likv1_ut = cut(likv1), at(-1000000, -3, 0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //likviditet
tabulate intervaller_likv1_ut aar
by aar: tabulate intervaller_likv1_ut
tabstat likv1 if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 1, statistics ( min max mean sd median
p10 p90 )
egen intervaller_soliditet_ut = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2, 0.3,
0.4, 2, 100000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //soliditet
tabulate intervaller_soliditet_ut aar
by aar: tabulate intervaller_soliditet_ut
tabstat soliditet if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 1, statistics ( min max mean sd
median p10 p90 )
egen intervaller_gjeldsgrad_ut = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //gjeldsgrad
tabulate intervaller_gjeldsgrad_ut aar
by aar: tabulate intervaller_gjeldsgrad_ut
tabstat gjeldsgrad if utbytte_fs_storre_aarsresultat == 1, statistics ( min max mean sd
median p10 p90 )
*kontroll av likviditetstall
bysort aar: tabstat egenkapital_langsiktig_kortsiktig_omlopsmidler if
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( sum )
*oversikt over egenkapital
by aar: inspect eier_egenkapital if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //finn %tall
*oversikt over nettoformue
by aar: inspect eier_nettoformue_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //nettoformue,
finn %tall
*oversikt over landsdeler
bysort aar: tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( count sum )
by(landsdele)
*oversikt over næringer
tabulate kategori if fs_bedrift>0 & aar==2011
bysort aar: tabstat fs_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics(count sum
mean p50) by(kategori)
*oversikt over antall årsverk
egen intervaller_aarsverk_ut = cut(aarsverk), at(0, 1, 5, 10, 15, 20, 30, 40, 50, 60, 70,
80, 90, 100, 150, 1000000000000000) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_aarsverk_ut aar
by aar: tabulate intervaller_aarsverk_ut
*oversikt over stiftelsesår
egen intervaller_stiftelse_ut = cut(stiftelse), at(900, 1700, 1850, 1900, 1950, 1975, 1990,
2000, 2006, 2012) label, if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_stiftelse_ut aar
by aar: tabulate intervaller_stiftelse_ut
bysort aar: tabstat id_bedrift if stiftelses>=2006, statistics ( count )
bysort aar: tabstat id_bedrift if stiftelses>=2006 & fs_bedrift>0, statistics ( count )
bysort aar: tabstat id_bedrift if stiftelses>=2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1,
statistics ( count )
*Nøkkeltall nystartede bedrifter
egen intervaller_likv1_ny_ut = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if stiftelses>=2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 // likviditet
tabulate intervaller_likv1_ny_ut aar
by aar: tabulate intervaller_likv1_ny_ut
egen intervaller_solid_ny_ut = cut(soliditet), at(-10000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2, 0.3,
0.4, 2, 100000000) label, if stiftelses>=2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //soliditet
tabulate intervaller_solid_ny_ut aar
by aar: tabulate intervaller_solid_ny_ut //%satser
egen intervaller_gjeldsg_ny_ut = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if stiftelses>=2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 //gjeldsgrad
tabulate intervaller_gjeldsg_ny_ut aar
by aar: tabulate intervaller_gjeldsg_ny_ut
tabstat likv1_soliditet_gjeldsgrad if aar==2011 & stiftelses>=2006 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat == 1, statistics ( min max mean sd median p25 p75 )
tabstat omlopsmidler_kortsiktig_langsiktig_egenkapital if aar==2011 & stiftelses>=2006 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( sum )
inspect_aarsresultat if aar==2011 & stiftelses>=2006
*Nøkkeltall fordelt etter stiftelsesår
*Før 2001
egen intervaller_likv1_2001 = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if stiftelses<=2000 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_likv1_2001 if aar==2011
egen intervaller_soliditet_2001 = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2,

```

```

0.3, 0.4, 2, 10000000) label, if stiftelses<=2000 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_soliditet_2001 if aar==2011
egen intervaller_gjeldsgrad_2001 = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if stiftelses<=2000 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_gjeldsgrad_2001 if aar==2011
tabstat likv1_soliditet_gjeldsgrad if aar==2011 & stiftelses<=2000 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat = 1, statistics ( min max mean sd median p25 p75 )
*Mellom 2001 og 2005
egen intervaller_likv1_2005 = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if stiftelses>=2001 & stiftelses<2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_likv1_2005 if aar==2011
egen intervaller_soliditet_2005 = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2,
0.3, 0.4, 2, 100000000) label, if stiftelses>=2001 & stiftelses<2006 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_soliditet_2005 if aar==2011
egen intervaller_gjeldsgrad_2005 = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if stiftelses>=2001 & stiftelses<2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_gjeldsgrad_2005 if aar==2011
tabstat likv1_soliditet_gjeldsgrad if aar==2011 & stiftelses>=2001 & stiftelses<2006 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat = 1, statistics ( min max mean sd median p25 p75 )
*Ikke oppgitt årstall
egen intervaller_likv1_1000 = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if stiftelses==1000 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_likv1_1000 if aar==2011
egen intervaller_soliditet_1000 = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2,
0.3, 0.4, 2, 100000000) label, if stiftelses==1000 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_soliditet_1000 if aar==2011
egen intervaller_gjeldsgrad_1000 = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if stiftelses==1000 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_gjeldsgrad_1000 if aar==2011
tabstat omlopsmidler_kortsiktig_langsiktig_egenkapital if aar==2011 & stiftelses<=2000 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( sum )
tabstat omlopsmidler_kortsiktig_langsiktig_egenkapital if aar==2011 & stiftelses>=2001 &
stiftelses<2006 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( sum )
*Nøkkeltall kjøp, salg og utleie av fast eiendom
egen intervaller_likv1_ks = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if kategori==4 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
egen intervaller_soliditet_ks = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2, 0.3,
0.4, 2, 100000000) label, if kategori==4 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
egen intervaller_gjeldsgrad_ks = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if kategori==4 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_likv1_ks if aar==2011
tabulate intervaller_soliditet_ks if aar==2011
tabulate intervaller_gjeldsgrad_ks if aar==2011
tabstat omlopsmidler_kortsiktig_langsiktig_egenkapital if aar==2011 & kategori==4 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( sum )
*Nøkkeltall forretningsmessig tjenesteyting
egen intervaller_likv1_ft = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if kategori==2 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
egen intervaller_soliditet_ft = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2, 0.3,
0.4, 2, 100000000) label, if kategori==2 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
egen intervaller_gjeldsgrad_ft = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if kategori==2 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_likv1_ft if aar==2011
tabulate intervaller_soliditet_ft if aar==2011
tabulate intervaller_gjeldsgrad_ft if aar==2011
tabstat omlopsmidler_kortsiktig_langsiktig_egenkapital if aar==2011 & kategori==2 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( sum )
*Nøkkeltall natur
egen intervaller_likv1_n = cut(likv1), at(-1000000, -3,0, 0.5, 1, 1.5, 2, 3, 4, 10,
10000000) label, if kategori==5 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
egen intervaller_soliditet_n = cut(soliditet), at(-1000000000, -1, -0.5, 0, 0.1, 0.2, 0.3,
0.4, 2, 100000000) label, if kategori==5 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
egen intervaller_gjeldsgrad_n = cut(gjeldsgrad), at(-1000000, -500, -10, 0, 1, 3, 8, 21,
400, 1000000) label, if kategori==5 & utbytte_fs_storre_aarsresultat==1
tabulate intervaller_likv1_n if aar==2011
tabulate intervaller_soliditet_n if aar==2011
tabulate intervaller_gjeldsgrad_n if aar==2011
tabstat omlopsmidler_kortsiktig_langsiktig_egenkapital if aar==2011 & kategori==5 &
utbytte_fs_storre_aarsresultat==1, statistics( sum )

```

A.5 Dofil regresjoner

```

**DOFIL MED REGRESJONENE**
*Innledende kommandoer:
clear //fjerner eventuelt gjenliggende data
version 12.0 //definerer gjeldende versjon av Stata
set more off //for å unngå oppstykket prestasjon
cd "C:\Users\Gjest\Documents\Masteroppgave - Mari&Kristina\Data\Stata_ny" //valg av arbeidsområde
use analyse
*Lager dummyvariabler
gen dummy_fs = fs_bedrift>0
gen dummy_utbytte = eier_utbytte>0
gen utbytte_storre_aarsresultat = eier_utbytte>eier_aarsresultat & eier_utbytte>0
gen fs_storre_aarsresultat = fs_bedrift>eier_aarsresultat & fs_bedrift>0
gen dummy_utfar = utbytte_storre_aarsresultat == 1 & fs_storre_aarsresultat == 1
gen log_eier_utbytte = log(eier_utbytte)
gen log_fs_bedrift = log(fs_bedrift)
gen log_eier_aarsresultat = log(eier_aarsresultat)
gen aar_2010 = aar==2010
gen aar_2011 = aar==2011
gen aarsresultat_totalkap = eier_aarsresultat/eier_totalkapital
gen fs_totalkapital = fs_bedrift/eier_totalkapital
gen null_aarsverk = aarsverk==0
*winsorizing. Justerer for å fjerne ekstreme variabler.
summarize likv1, detail
replace likv1=0 if likv1<0
replace likv1=14.94 if likv1>14.94
summarize soliditet, detail
replace soliditet=0 if soliditet<0
replace soliditet=1 if soliditet>1
summarize gjeldsgrad, detail
replace gjeldsgrad=0 if gjeldsgrad<0
replace gjeldsgrad=10.1 if gjeldsgrad>10.1
summarize aarsresultat_totalkap, detail
replace aarsresultat_totalkap=-.595426 if aarsresultat_totalkap<-.595426
replace aarsresultat_totalkap=.4922806 if aarsresultat_totalkap>=.4922806
summarize fs_totalkapital, detail
replace fs_totalkapital=.0122324 if fs_totalkap>=.0122324
***REGRESJON NØKKELTALL***
*Formuesskatt og årsresultat logaritme
*lin-lin
reg likv1 log_eier_aarsresultat null_aarsverk aarsverk log_fs_bedrift dummy_utfar aar_2010 aar_2011, cluster (id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
reg soliditet log_eier_aarsresultat null_aarsverk aarsverk log_fs_bedrift dummy_utfar aar_2010 aar_2011, cluster
(id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
reg gjeldsgrad log_eier_aarsresultat null_aarsverk aarsverk log_fs_bedrift dummy_utfar aar_2010 aar_2011, cluster
(id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
*log-log
xtreg likv1 log_eier_aarsresultat null_aarsverk aarsverk log_fs_bedrift dummy_utfar aar_2010 aar_2011, fe cluster
(id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
xtreg soliditet log_eier_aarsresultat null_aarsverk aarsverk log_fs_bedrift dummy_utfar aar_2010 aar_2011, fe cluster
(id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
xtreg gjeldsgrad log_eier_aarsresultat null_aarsverk aarsverk log_fs_bedrift dummy_utfar aar_2010 aar_2011, fe cluster
(id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
***REGRESJON UTBYTTE***
reg eier_utbytte fs_bedrift eier_aarsresultat aar_2010 aar_2011 likv1 soliditet gjeldsgrad, cluster (id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
xtreg eier_utbytte fs_bedrift eier_aarsresultat aar_2010 aar_2011 likv1 soliditet gjeldsgrad, fe cluster (id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
reg log_eier_utbytte log_fs_bedrift log_eier_aarsresultat aar_2010 aar_2011 likv1 soliditet gjeldsgrad, cluster
(id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)
xtreg log_eier_utbytte log_fs_bedrift log_eier_aarsresultat aar_2010 aar_2011 likv1 soliditet gjeldsgrad, fe cluster
(id_bedrift)
display "adjusted R2 =" e(r2_a)

```

A.6 Dofil nystartede selskap

```
***DOFIL TIL BRUK I ANALYSE AV NYSTARTEDE SELSKAP***
clear //fjerner eventuelt gjennliggende data
set more off //for å unngå oppstykket prestasjon
cd "C:\Users\Gjest\Documents\Masteroppgave - Mari&Kristina\Data\Stata_ny" //valg av arbeidsområde
use nystarta
*Generering av variabler
gen dummy_fs = fs_bedrift>0
gen utbytte_storre_aarsresultat = eier_utbytte>eier_aarsresultat & eier_utbytte>0
gen fs_storre_aarsresultat = fs_bedrift>eier_aarsresultat & fs_bedrift>0
gen fs_mindre_utbytte_storre = fs_storre_aarsresultat==0 & utbytte_storre_aarsresultat==1
gen utbytte_fs_storre_aarsresultat = utbytte_storre_aarsresultat == 1 & fs_storre_aarsresultat == 1
tabulate utbytte_fs_storre_aarsresultat aar
*Antall bedrifter i formuesskatteposisjon
tabstat id_bedrift if dummy_fs==1 & alder<=5 , statistics(count) by(aar)
tabstat id_bedrift if dummy_fs==0 & alder<=5 , statistics(count) by(aar)
*Finner antall nystartede bedrifter i UTFAR-gruppe og i sammenligningsgruppe
tabstat id_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 & alder<=5 , statistics(count) by(aar)
tabstat id_bedrift if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0 & alder<=5 , statistics(count) by(aar)
*2årig vekst i sysselsetning absolutte tall
sort id_bedrift aar
gen aarsverk_lead_2 = f.L3.aarsverk
gen vekst = aarsverk-aarsverk_lead_2
recode vekst (mis=0)
gen vekst_negativ = vekst if vekst<0
gen vekst_null = vekst if vekst==0
gen vekst_lav = vekst if vekst>0 & vekst<5
gen vekst_over5 = vekst if vekst>=5
*Telling av antall i de ulike vekstkategoriene i UTFAR-gruppe
tabstat vekst_negativ vekst_null vekst_lav vekst_over5 if utbytte_fs_storre_aarsresultat==1 & alder<=5 , statistics(count)
by(aar)
*Telling av antall i de ulike vekstkategoriene sammenligningsgruppe
tabstat vekst_negativ vekst_null vekst_lav vekst_over5 if utbytte_fs_storre_aarsresultat==0 & alder<=5 , statistics(count)
by(aar)
*Telling av nystartede vekstelskap i formuesskatteposisjon
tabstat id_bedrift if dummy_fs==1 & alder<=5 & vekst>=5 , statistics(count) by(aar)
*Telling av nystartede vekstelskap som ikke er i formuesskatteposisjon
tabstat id_bedrift if dummy_fs==0 & alder<=5 & vekst>=5 , statistics(count) by(aar)
```